

vergadering **4**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 5 oktober 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten – 1431 (2022-2023) – Nr. 1	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk – 1432 (2022-2023) – Nr. 1	
VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten – 1433 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstellen tot spoedbehandeling	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran – 1434 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	8
BOODSCHAPPEN	8
MOTIE VAN ORDE	
Beroep op het reglement	8
ACTUELE VRAAG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevangenzetting van een Belgische hulpverlener door het Iraanse regime	9
ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de subsidies van de Vlaamse Regering voor projecten in Marokko en Malawi	11
ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de versterking van de Vlaamse cyberveiligheid	14

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisis in de kinderopvang en de plannen van de Vlaamse Regering	
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de acties in de kinderopvangsector	
ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de actiedag in de kinderopvang	
ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plan 'Kinderopvang, veilig en toekomstgericht'	17
ACTUELE VRAAG van Maaike De Rudder aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toename van het aantal jongeren met eetstoornissen	
ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de impact van sociale en andere media op het zelfbeeld van jongeren, naar aanleiding van de Pano-reportage over eetstoornissen	26
ACTUELE VRAAG van Els Ampe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheid van ouders betreffende het afstandsonderwijs in het secundair	32
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de continuïteit in het Vlaamse ondersteuningsbeleid voor zonnepanelen	36
ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de aanpak van zwartrijden bij De Lijn	41
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tijdelijke werkloosheid wegens de energiecrisis	45
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitalisering van kmo's	49
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verontrustende kostenstijgingen in de voedingssector en de impact ervan op het aanbod en de prijs van voedsel	51
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	54
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika – 1362 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	55
VLAAMS INSTITUUT VOOR VREDE EN GEWELDPREVENTIE	
Benoeming van een lid van de raad van bestuur	57

VOORSTEL VAN DECREET van Lise Vandecasteele en Jos D'Haese tot wijziging van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft – 1435 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	58
VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten – 1433 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	58 59 59
VOORSTEL VAN DECREET van Lise Vandecasteele en Jos D'Haese tot wijziging van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft – 1435 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	60
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten – 1431 (2022-2023) – Nr. 1 VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran – 1434 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstellen tot spoedbehandeling Bespreking	61 61
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk – 1432 (2022-2023) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling Bespreking	67 68
VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten – 1433 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	73
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika – 1362 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	73

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten – 1431 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	74
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk – 1432 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	74
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran – 1434 (2022-2023) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	75
MOTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra – 1414 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	75
MOTIE van Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse, Suzy Wouters en Chris Janssens tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra – 1415 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	79
ROUWHULDE voor de heer Frans Baert, gewezen lid van de Vlaamse Raad	79
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	79
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	82
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	82

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Koen Van den Heuvel: ambtsverplichtingen;

Arnout Coel, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Hannelore Goeman, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Gwendolyn Rutten, Kristof Slagmulder, Annabel Tavernier, Loes Vandromme, Hilâl Yalçın: door het Vlaams Parlement toegestane zending;

Joris Nachtergaele: familieverbindingen;

Bart Claes: geboorteverlof;

Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi, Ilse Malfroot, An Moerenhout, Maurits Vande Reyde, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

Minister Hilde Crevits is eveneens verontschuldigd wegens gezondheidsredenen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten

– 1431 (2022-2023) – Nr. 1

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk

– 1432 (2022-2023) – Nr. 1

VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten

– 1433 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik zou graag de spoedbehandeling vragen van drie initiatieven, op basis van artikel 50, punt 1, h), van ons reglement. Ten eerste is er een voorstel van resolutie betreffende de Mahsa (Jina) Aminiprotesten. Ten tweede is er een voorstel van resolutie over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk

en Loehansk. En ten derde, voorzitter, is er – zeer interessant – een voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten.

De drie initiatieven werden gisteren ingediend. De fractiesecretarissen van alle partijen werden daar ook van op de hoogte gebracht.

De voorzitter: We zullen ons daar later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran – 1434 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ook ik zou de spoedbehandeling willen vragen van een voorstel van resolutie van collega's Deckmyn en co. over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran.

De voorzitter: Ook hierover zullen we ons later uitspreken.

Het incident is gesloten.

BOODSCHAPPEN

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 19 september 2022 deelt de voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement mee dat dat parlement ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig is verklaard.

Bij brief van 20 september 2022 deelt de voorzitter van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie mee dat die vergadering ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig is verklaard.

MOTIE VAN ORDE

Beroep op het reglement

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik vraag bij motie van orde het woord op basis van artikel 50, punt 1, k), van het reglement om een beroep te doen op het reglement. U bent het afgelopen weekend tijdens het debat over de September-verklaring als voorzitter tussengekomen in het debat. Ik zal de uitspraken niet herhalen. Die kent iedereen ondertussen. Ik zal niet ingaan op de inhoud en de vorm, noch op de reacties van de ministers en de collega's. Daarover zullen we het straks nog wel hebben bij de actuele vragen.

Maar, voorzitter, als u het mij vraagt, ging u daarmee in tegen het reglement. Dat reglement schrijft voor dat de voorzitter als een scheidsrechter in de match moet staan en niet moet deelnemen, niet mee ballen in de richting van het doel of daarvandaan moet schoppen.

Artikel 17, punt 3, van het reglement zegt heel duidelijk: "Als de voorzitter in een beraadslaging het woord wil voeren, tenzij dat nodig is voor de uitvoering van zijn taken als voorzitter, verlaat hij de voorzittersstoel. Hij neemt die niet weer in zolang de betrokken beraadslaging aan de orde is."

Voorzitter, dat is een essentieel principe in uw taak als voorzitter om die tegen-sprekelijke debatten te kunnen leiden. Ik denk niet dat uw uitval naar mevrouw Vandecasteele nodig was om uw taken te kunnen uitvoeren. Daarom zou ik uw engagement willen vragen om het reglement in de toekomst na te leven.

De voorzitter: Collega D'Haese, ik heb uw schrijven goed ontvangen. U hebt dat schrijven gericht aan het Uitgebreid Bureau en gevraagd om dat daar te bespreken. We zijn hier in de plenaire vergadering, en dit is dus niet het forum om dit onderwerp te bespreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gevangenzetting van een Belgische hulpverlener door het Iraanse regime

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, Olivier Vandecasteele is een 41-jarige hulpverlener die sinds februari in een Iraanse gevangenis zit. Het gaat niet goed met hem. De familie heeft hem deze zomer kort kunnen spreken, en hij toonde duidelijke tekenen van vermoeidheid, en zag er vermagerd en sterk verouderd uit. Er waren tekenen van haaruitval en duidelijke tekenen van een zwakke mentale gezondheid.

Collega's, dit moet verschrikkelijk zijn. Iran is immers een islamitische schurkenstaat. We hebben het daarnet ook gehoord. We zullen deze namiddag daarover nog voorstellen van resolutie bespreken.

Minister-president, gisteren heeft een Brusselse rechtbank beslist dat er een uitlevering of een wissel kan gebeuren tussen de Iraanse terrorist Assadi en Olivier Vandecasteele, een gecontesteerde federale beslissing. Die beslissing is tenietgedaan of op zijn minst on hold gezet omdat er beroep tegen aangetekend is. Dat leidt me tot mijn vraag, minister-president: wat hebt u in het verleden al gedaan in dit dossier en wat zult u in de toekomst nog doen om ervoor te zorgen dat Olivier Vandecasteele veilig thuis kan komen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, eerst en vooral moet ik erop wijzen dat het hier over een consulaire zaak gaat, en dat is een bevoegdheid van de federale overheid. Het is niet alleen haar bevoegdheid, maar ook haar verantwoordelijkheid om actie te nemen om de vrijlating van de heer Vandecasteele te bespoedigen. Ik heb ook uit de pers begrepen dat er op het federale niveau gedacht wordt aan die uitwisseling tegenover de terrorist Assadollah Assadi en dat een rechtbank van eerste aanleg in Brussel heeft toegelaten dat die uitwisseling kon plaatsvinden. Gelukkig stapten de eisers naar het Grondwettelijk Hof, waardoor de uitlevering wordt opgeschort.

Mijn standpunt is volledig dat de actuele gewelddadige onderdrukking van de straatprotesten door het Iraanse regime nogmaals verduidelijkt met wat voor een tegenpartij we hier te maken hebben. U hebt de termen gebruikt. Wat ik wil zeggen, is dat Teheran of Iran met zijn autoritaire demarches de basisrechten,

zoals vrijheid van meningsuiting, schendt. In navolging van de Verenigde Naties en ook van de Europese Unie vraagt ook Vlaanderen met aandrang respect voor de mensenrechten in Iran.

Uiteraard leven we mee met de heer Vandecasteele en met zijn familie, maar Vlaanderen heeft weinig instrumenten om zijn vrijlating te bespoedigen. Ik heb al herhaaldelijk, ook in het kader van de vasthouding van de heer Djalali – want dat is het andere geval –, contact opgenomen met de Iraanse autoriteiten en met de Iraanse ambassade om onze positie kenbaar te maken. De hulpmiddelen om daaraan iets te doen liggen, zoals gezegd, vooral op het federale vlak.

Ik benadruk dat het onze mening is dat we uiterst voorzichtig moeten omgaan met de uitlevering van gevangenen aan de Iraanse theocratie. Ook gerenommeerde experts en magistraten waarschuwen er al voor om Assadi niet in een dergelijke deal te betrekken. Assadi is het brein achter een vrijdelde aanslag op het congres van de Iraanse oppositie in Parijs. Zo'n man moet worden gestraft. Het geval-Djalali en de situatie van de heer Vandecasteele zijn natuurlijk schrijnend. Daarvoor moeten andere internationale oplossingen worden bedacht, maar een gevangenenruil van een veroordeelde terrorist lijkt me niet de aangewezen weg. *(Applaus bij de N-VA en van Peter Van Rompuy)*

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik dank u voor uw antwoord, minister-president. De tegenpartij is inderdaad een autoritair islamitisch regime, waar soms weinig tegen te doen valt. Maar sinds maart van dit jaar is er een deal tussen België en de Iraanse autoriteiten, en het valt te verwachten dat het Iraanse regime die deal in de toekomst zal misbruiken om misschien nog meer landgenoten in de problemen te brengen. Er is trouwens ook het geval-Djalali, waar u naar verwezen hebt. Men moet inderdaad, minister-president, heel omzichtig omspringen met dergelijke situaties, zeker als we te maken hebben met Iraanse islamitische terroristen.

Minister-president, het Vlaams Belang en de N-VA hebben in de Kamer schouder aan schouder gestaan om in dit dossier van gevangenenruil te wijzen op de grote gevaren daarvan. Daarom heb ik de bijkomende vraag of u als minister-president een duidelijk signaal zult geven aan uw federale collega's dat er daarover duidelijke problemen zijn.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, ik wik mijn woorden. Er is geen enkele goede kant aan datgene waarover we hier vandaag aan het spreken zijn. Ik wil ook niet doen alsof er een gemakkelijke kant aan is. Ik heb de afgelopen maanden een aantal keren contact gehad met de familie van de heer Vandecasteele. Dat is natuurlijk niet uitlegbaar. Ik volg u helemaal dat er idealiter andere oplossingen worden gevonden. Ik hoed me er ook voor om te diep in te gaan op een materie die vooral aan de overkant van de straat moet worden behandeld. U zegt dat u wilt dat er andere oplossingen moeten worden gevonden. U voert voor een stuk samen met de collega's van het Vlaams Belang mee het protest aan tegen de voorliggende oplossing.

Eigenlijk hebben we daar op een bepaalde manier uiteraard wel begrip voor, maar wat ik dan wel mis is het antwoord wat er dan wel zou moeten gebeuren. U schetst zelf de situatie rond de straatprotesten in Iran, en die staan hier voor een stuk los van. We zullen daar op het einde van deze zitting nog op terugkomen. U schetst met welk regime we hier te maken hebben. Welke pistes ziet u dan wel om een oplossing te bieden? Tegen de familie van de heer Vandecasteele zeggen dat dit zal blijven duren, is natuurlijk ook geen optie.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel, voorzitter en minister-president.

We kennen de situatie van ngo-medewerker Olivier Vandecasteele, die bijzonder schrijnend is. We hebben reeds gezegd, minister-president, dat dit uiteraard verschrikkelijk is. Het toont natuurlijk ook aan hoe het Iraanse regime te werk gaat, maar we komen daar straks nog op terug. Het gaat dan over het dragen van een hoofddoek en de verplichting desbetreffende enzovoort, maar het is toch wel hemeltergend te moeten vaststellen dat de Federale Regering het aandurft om een deal te sluiten met een schurkenregime, een islamitisch schurkenregime, zoals Iran. Een deal die het mogelijk maakt om veroordeelde terroristen zoals Assadi, die betrokken was bij een poging tot een bomaanslag in Parijs, te laten terugkeren, waarbij hij mogelijk zal worden onthaald als een held. Een dergelijke uitlevering zou straffeloosheid kunnen meebrengen voor een veroordeelde terrorist en tegelijkertijd het risico kunnen verhogen dat Belgische burgers, maar ook andere burgers uit de Europese Unie, in de toekomst ook als gijzelaars worden opgepakt om hen dan te ruilen met in onze landen veroordeelde terroristen. Ik hoop dat de federale overheid hier haar verantwoordelijkheid neemt en dat we nog verzet kunnen aantekenen tegen deze Irandeal. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, voorzitter en collega's. Ik heb natuurlijk heel veel begrip voor de opmerkingen die er werden gemaakt en ook voor de vragen, maar we leven in een complex land en er is een bevoegdheidsverdeling in dit land. Ik zou het niet appreciëren als de eerste minister van België over mijn bevoegdheden zou komen zeggen wat ik moet doen. Dat zou ik niet appreciëren. Als hij als Alexander De Croo op bepaalde dingen zijn licht laat schijnen, is dat iets anders. U ondervraagt mij hier als minister-president over wat het federale niveau moet doen en over wat ik als Federale Regering zou doen. Als minister-president voel ik mij niet geroepen om daarop te antwoorden. Ik heb respect voor de instellingen in dit land, alhoewel ik die zou willen veranderen, maar ik heb respect voor de instellingen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, het Vlaams Belang zal zeker blijven aanklagen dat een land als België ermee instemt om islamitische terroristen uit te leveren. Wat ons betreft, kan dit helemaal niet. Wat dit dossier betreft, is het natuurlijk zo dat dit geen gemakkelijk dossier is, maar het mag duidelijk zijn dat we met z'n allen hopen dat dit dossier verder in goede banen kan worden geleid. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de subsidies van de Vlaamse Regering voor projecten in Marokko en Malawi

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, ambtsgenoten, lieve collega's van het Vlaams Belang, weet u wat deze Vlaamse Regering afgelopen vrijdag heeft beslist, nota bene op de dag tussen de Septemberverklaring – of moet ik zeggen aalmoesverklaring – op donderdag en het debat daarover op zaterdag? Wel, er worden met Vlaams belastinggeld twee projecten gesubsidieerd in Marokko voor in totaal 2 miljoen euro. Daarvan gaat 1 miljoen euro naar – ik citeer – “een

grotere energiestroomcapaciteit op het Marokkaanse platteland” en nog eens 1 miljoen euro naar de – ik citeer – “ontwikkeling van Marokkaanse kmo’s binnen de groene economie”. Blijkbaar moet de hardwerkende Vlaming nu ook opdraaien voor – en ik citeer voor een derde keer – “de bescherming van het leefmilieu, de versterking van de lokale economie en duurzame tewerkstelling in Marokko”.

Duurzame tewerkstelling in Marokko? Zijn alle Marokkanen in Vlaanderen plots aan het werk misschien? Of zit Sihame El Kaouakibi misschien nog stiekem aan de knoppen van deze Vlaamse Regering? Alsof dat nog niet genoeg is, beste politici, staat op de eerstvolgende ministerraad nog een subsidie geagendeerd van maar liefst 2,5 miljoen euro voor een project van duurzaam landbeheer in Malawi.

Minister-president, mijn vraag aan u is natuurlijk evident. Hoe haalt u het in uw hoofd om zelfs in deze crisistijd, terwijl er steeds meer hulpbehoevenden zijn in Vlaanderen, toch 2 miljoen euro Vlaams belastinggeld, van de hardwerkende Vlamingen, te geven aan Marokko? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van Rooy, u had uw vraag nog wat beter kunnen larderen. Wij doen ook ontwikkelingshulp in Mozambique. U moet dat nog bij op uw lijstje schrijven.

Kijk, Ontwikkelingssamenwerking is een van de zwaarbevochten bevoegdheden die we gedeeld hebben. Zeg dan aan de Vlamingen wat u hun wilt zeggen. Zeg dan aan de Vlamingen: ‘Voor ons, het Vlaams Belang, mag er nul euro naar ontwikkelingssamenwerking gaan.’ Dat is duidelijk. Wij verschillen daarover van mening, ‘we agree to disagree’, maar kom niet met die dingen af.

Vroeger hadden we Zuid-Afrika en twee andere landen. We hebben dat bekeken, en vonden dat je bezwaarlijk nog kunt zeggen dat Zuid-Afrika nog een ontwikkelingsland is. Daarom hebben we Zuid-Afrika als ontwikkelingshulpproject vervangen door Marokko. De Vlaamse Regering heeft er altijd voor geopteerd om doelgericht te werken, en niet over heel veel landen strooigeld uit te delen. We hebben gekozen voor concrete projecten waarmee we de situatie van de mensen kunnen veranderen. Daarom hebben we nu Marokko in plaats van Zuid-Afrika opgenomen. Inderdaad, mijnheer Van Rooy, Marokko. Het zou u eigenlijk als muziek in de oren moeten klinken, dat wij tewerkstellingsprojecten willen maken in Marokko. Dat is beperkt, de middelen zijn beperkt, want het gros van de middelen moet naar de Vlamingen gaan, daarin hebt u gelijk. Maar we willen tewerkstellingsprojecten opzetten, zodat Marokkanen tewerkstelling vinden in hun eigen land. Ik had gedacht dat ik daarvoor op uw banken applaus zou krijgen. Zeg dan aan de bevolking wat je eigenlijk wilt zeggen: nul euro voor ontwikkelingsamenwerking. Dan is dat duidelijk.

Wij zijn een andere mening toegedaan. Wij denken dat we in Marokko tewerkstellingsprojecten moeten doen, en we denken dat we in Mozambique gezondheidsprojecten moeten doen, want daar is er een enorm probleem. En de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) gaat inderdaad de mensen in Malawi helpen om daar de klimaatdoelstellingen mee aan te pakken. We kunnen het erover eens zijn dat we daarover altijd van mening zullen verschillen. Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik dat niet zo heel erg vind. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister-president Jambon, ik hoor hier een groot applaus bij de meerderheidspartijen en de linkse partijen. U vindt dus allen

dat 2 miljoen euro niet naar de hardwerkende Vlaming maar naar Marokko moet gaan. U vindt dat allemaal een goed idee. En dan bent u verbaasd dat u stemmen verliest. Marokko, is dat een ontwikkelingsland, mijnheer Jambon? Is dat een ontwikkelingsland? Weet u wat het fortuin is van de koning van Marokko? 6 miljard euro! 6 miljard euro! (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De koning van Marokko heeft 2 privévliegtuigen, heeft 600 auto's – dat zijn er heel wat meer dan u hebt, dat geef ik toe – en heeft een miljoen horloges. En twee jaar geleden heeft die koning nog een stulpje van 1000 vierkante meter gekocht in Parijs, nabij de Eiffeltoren. 2 miljoen euro, mijnheer Jambon, het subsidiebedrag dat u aan Marokko geeft, dat is dus het bedrag dat de koning van Marokko op amper 2 dagen uitgeeft aan zijn 1100 dienaren in zijn 12 megalomane paleizen.

Ik herhaal de vraag: vindt u dat normaal, minister-president Jambon? Welke politicus in dit parlement kan dit normaal vinden? Besteed die 2 miljoen euro aan onze mensen, niet aan Marokko. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Mijnheer Van Rooy, wat u hier predikt, dat is populisme. Dat verfoei ik! (*Opmerkingen van Sam Van Rooy*)

De voorzitter: Het woord is aan collega Tommelein!

Bart Tommelein (Open Vld): Als wij op mondiaal vlak een rol van betekenis willen spelen, dan moeten wij ook een internationaal beleid voeren. Ik steun daarin volledig de minister-president, die heel duidelijk maakt dat wij ook moeten investeren in ontwikkelingslanden en in ontwikkelingssamenwerking. Wat u nu doet, is zeggen dat u er moeite mee hebt dat er ook maar één euro buiten Vlaanderen gaat, en dat wij volledig moeten terugplooiën op onszelf.

Ik denk dat wij hier moeten blijven op focussen. Wat Malawi betreft is dat op landbouw, of voedselzekerheid, een bijzonder belangrijk thema, en in Marokko is dat op tewerkstellingsprojecten. Minister-president, wij steunen u voor 150 procent. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Mijnheer Van Rooy en uw groep van de nul euro ontwikkelingssamenwerking, ik heb een vraag, en ik hoop dat u wilt antwoorden. Wat hebt u liever? Dat wij vanuit Vlaanderen de mensen daar ter plaatse, in hun land, duurzaam gaan helpen om hen er een beetje bovenop te krijgen en om ervoor te zorgen dat sommigen aan werk geraken? Of hebt u, en heel uw groep daar, liever dat men uit pure wanhoop naar hier blijft komen? Ik zou daarop graag een antwoord willen krijgen. (*Applaus bij Vooruit en van Bart Tommelein*)

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik denk niet dat er bijkomende vragen zijn gesteld.

Mijnheer Van Rooy, u bent het toch die op een zeer wetenschappelijke manier ongelooflijk verantwoord de kostprijs van migratie heeft berekend? U moet dat eens afzetten tegen die 2 miljoen euro die we in Marokko investeren. Misschien is uw berekening niet zo wetenschappelijk verantwoord. Dat zou ook wel eens kunnen. (*Applaus bij de meerderheid en van Annick Lambrecht en Mieke Schauvliege*)

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mevrouw Lambrecht en minister-president Jambon, u weet wat ik en mijn 'groep', mijn partij, al decennia zeggen: sluit onze grenzen! Dat moeten wij doen. Wij moeten niet chanteerbaar zijn voor landen zoals Marokko die zeggen dat als we geen geld geven ze maar naar hier komen. Gaat u nu beweren dat die 2 miljoen euro de migratiestroom vanuit Marokko naar hier heeft doen opdrogen? Gaat u dat nu echt met droge ogen beweren? Flauwekul, mijnheer Jambon! U kunt nog zoveel miljoenen euro's sturen naar landen als Marokko, ze zullen blijven komen. En tegelijkertijd geeft u dat geld dus niet aan de hardwerkende Vlamingen, aan onze mensen. Op dit moment zijn er nog nooit zoveel Vlamingen geweest die hulp nodig hebben, die het moeilijk hebben, mijnheer Jambon. Zij kunnen elke extra euro gebruiken. Geef die 2 miljoen euro aan die mensen, aan de hulpbehoevende Vlamingen, en geef ze niet aan islamitische regimes zoals het corrupte Marokkaanse regime, dat alleen maar zichzelf verrijkt en dat zich in de handen wrijft met nog een paar extra miljoenen van de hardwerkende Vlamingen. Het is werkelijk schandalig! *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de versterking van de Vlaamse cyberveiligheid

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister-president, we zijn beland in een nieuwe fase van de Russische oorlogsvoering. Er woedt nog steeds een bloedig conflict op het grondgebied van Oekraïne, maar ook op Europees grondgebied is er een escalatie. Vorige week kregen we te maken met de sabotage van de twee Nord Stream-pijpleidingen. Er is een dreiging van een kernoorlog. En er is ook een dreiging van een hybride oorlog, waarbij West-Europa in het Russische vizier komt.

De digitale systemen komen hierdoor onder druk te staan. De afgelopen maanden hebben we gelukkig minder berichtgeving gehad over cyberaanvallen, over gijzel-software, over sommen losgeld die worden geëist van bedrijven en burgers. Na de start van de oorlog in Oekraïne zijn een aantal hackerscollectieven uit elkaar gevallen en stopte de stroom van losgeld via Rusland door de economische sancties.

Sinds september neemt het aantal dreigingen opnieuw toe. Er zijn nieuwe Russische hackersbenden gevormd. Zij zullen hun vizier ook op overheden richten. Onze overheden verwerken gevoelige informatie van burgers, bedrijven en organisaties, om performante dienstverleningen te kunnen garanderen voor die organen. Die informatie moet te allen tijde worden beschermd.

Minister-president, hoe zult u ervoor zorgen dat de gegevens bij onze overheden veilig blijven wanneer de Russische dreiging toeneemt?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u, mijnheer De Roo, voor uw vraag. Om twee redenen. Hij geeft mij ten eerste de gelegenheid om aan mijnheer Van Rooy te zeggen dat er geen euro naar het Marokkaanse regime gaat. Er gaan euro's naar concrete projecten op het veld. Bedankt dat u mij de gelegenheid gaf om dit nog even te zeggen. Maar ik kom natuurlijk graag naar uw vraag terug.

Het is duidelijk dat door verder doorgedreven digitalisering een zekere kwetsbaarheid ontstaat. 'Zero risk' bestaat niet. Als we verder gaan in de digitalisering, weten we dat daar risico's aan verbonden zijn. We moeten dat aanpakken.

Wij hebben een beleid op drie niveaus. Ik heb op 15 oktober 2021 een plan laten goedkeuren door de Vlaamse Regering tegen die cyberaanvallen.

Dat moet in eerste instantie door op permanente basis en via het portaal Safeonweb alle mogelijke actuele kennis die we hebben over aanvallen van nieuwe software, te bundelen. Die kennis kan opgeladen worden om zich daartegen te beschermen. Dat stellen we in dienst. Er wordt ook regelmatig informatie gegeven aan bedrijven en aan burgers.

Ten tweede zijn er onze eigen systemen. Het is evident dat die ook kwetsbaar zijn. Binnen de cyberbeveiliging van de Vlaamse overheid hebben we een aantal structurele maatregelen voorzien om eventuele cyberaanvallen te detecteren en dan ook afdoende te reageren om de Vlaamse dienstverlening weer te activeren.

Maar de gepaste reactie op al die cyberaanvallen is voorzien in de business continuity plans van de verschillende entiteiten.

En dan ten slotte, ten derde, zijn we ook in permanent overleg met het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) op federaal niveau, dat eventueel ook ingeschakeld kan worden om tegenaanvallen te doen. Ik bedoel: om aanvallen af te slaan indien die zich voordoen. Onze IT-dienst staat in permanent nauw contact met het CCB.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister-president voor uw antwoord. U versprak zich door te spreken over tegenaanvallen, maar ik denk dat het af en toe ook wel mag, dat we iets offensiever zijn in onze cyberstrategie. We moeten, samen met het Europese niveau, durven kijken hoe we niet enkel aanval moeten afweren, maar ook een stukje tegenaanval kunnen geven.

Ik had nog een bijkomende vraag voor u, minister-president. Gisterenavond hebt u met heel de Vlaamse Regering de nieuwe FTI – Flanders Technology & Innovation – gelanceerd, waarbij u Vlaanderen in de kijker plaatst als het technologie-laboratorium van de wereld. Een van die ambities, of een van de thema's waarop u zich zal toespitsen, is data, en een van de ambities daarin is om van Vlaanderen het internationaal veiligste datanetwerk te maken, zowel richting beveiliging tegen hackers, maar ook het vlak van de controle die de gebruiker heeft over zijn data.

U werkt al langer aan de oprichting van Vlaamse datanutsbedrijf, en ook van persoonlijke datakluisen. Elke Vlaming zou een gratis persoonlijke datakluis hebben, die hem toelaat om met meer oog op privacy en op een veiligere manier zijn data te delen.

Mijn bijkomende vraag, minister-president, is: wanneer mogen we die gratis datakluisen voor de Vlaming verwachten?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister-president, ik denk dat u het u het niet helemaal goed begrijpt. Als u, met Vlaams belastinggeld, de economie gaat helpen in een land als Marokko, natuurlijk helpt u dan ook het Marokkaanse regime. Natuurlijk helpt u dat dan ook. En dat doet u op een moment dat dat Marokkaanse regime 6 miljard euro heeft, dat dat Marokkaanse regime megalomane paleizen heeft over heel de wereld, dat die Marokkaanse koning, Mohammed de zoveelste, een tiran, een islamitische tiran, duizend horloges heeft. Vindt u dat normaal dat daar dan Vlaams belastinggeld naartoe gaat? *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Gaat u dat nu echt blijven herhalen? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Collega Schiltz, als iemand het woord vraagt, mag die volgens het reglement een minuut praten over wat hij of zij wil, en dat is bij deze gebeurd. En ik moet het reglement strikt toepassen.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wees gerust, ik zal terugkeren naar de vraag over cybersecurity.

Ik had ook nog een bijkomende vraag, want wat ook heel vaak gebeurt, is dat burgers ongewild gehackt worden, niet omdat hun computer of hun gsm zo belangrijk is voor de hackers, maar vooral als een brug dient voor andere mogelijke servers, enzovoort. Dit kan soms ook met eenvoudige middelen tegen-gevoerd worden, maar ik voel dat er bij de burger nog heel veel onwetendheid is. Mijn vraag is: wat kunnen we daaraan doen? Is dat ook iets dat past binnen FTI? Wat kunnen we doen om het bewustzijn bij burgers te vergroten, zodat zij die brugfunctie ook leren kennen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, mijnheer Van Rooy. Ik ga niet in op uw vraag over cybersecurity, dat is voor een andere keer.

Mijnheer De Roo, de conceptnota van het datanutsbedrijf is enkele weken geleden goedgekeurd. Normaal gezien zal het bedrijf opgericht worden voor het einde van het jaar. Ondertussen wordt de technologie voorbereid, en ik ga ervan uit dat we in de eerste helft van volgend jaar de eerste verwezenlijkingen hiervan op de markt zullen zien.

Mijnheer Gryffroy, wat die onwetendheid en dat bewustzijn betreft, denk ik dat er continu campagnes zijn. Maar we hebben recent ook Mijn Burgerprofiel gelanceerd, de app waarvan we hopen – en ik hoop dat alle collega's die ondertussen gedownload hebben op hun smartphone – dat die ons kan helpen om de nodige verweerssoftware te verspreiden, met toestemming van de eindgebruiker natuurlijk. Wanneer Vlamingen Mijn Burgerprofiel op hun smartphone hebben, is dat ook het kanaal dat we kunnen voorzien om dergelijke dingen te doen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister-president, voor uw bijkomend antwoord. Daar kijken we naar uit. Door de toegenomen digitalisering zijn we inderdaad kwetsbaarder geworden. De Russische oorlog duwt ons opnieuw met de neus op de feiten: het nulrisico op een cyberaanval bestaat jammer genoeg niet. We moeten dus blijven investeren en blijven volhouden, om hackers af te weren, en tegelijkertijd blijven bouwen aan een veilige Vlaamse dataomgeving. (*Applaus bij cd&v en Open Vld*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisis in de kinderopvang en de plannen van de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de acties in de kinderopvangsector

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de actiedag in de kinderopvang

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plan 'Kinderopvang, veilig en toekomstgericht'

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Voor alle duidelijkheid: op vraag van de Vlaams Belangfractie bezorgde mijn kabinet het plan 'Kinderopvang, veilig en toekomstgericht' vlak voor de middag nog aan elke fractie.

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, er is de voorbije dagen bijzonder veel aandacht geweest voor kinderopvang. Dat had veel, zo niet alles, te maken met het debat hier zaterdag, de ongepaste uitspraak van de voorzitter en het misplaatst applaus daarop van de meerderheid. Ik heb daar gigantisch veel en heel felle reacties over gezien. *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

Waarom zijn al die mensen in de kinderopvangsector zo boos? Waarom zijn die zo kwaad? Dat is omdat het schouwspel hier zaterdag een heel mooie illustratie was van de wereldvreemdheid die hier onder deze koepel soms kan heersen. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

Terwijl deze Vlaamse meerderheid zich hier in de Wetstraatbubbel op de borst stond te slaan, is de realiteit van elke dag in de kinderdagverblijven dat onthaalouders het niet meer zien zitten, dat medewerkers afhaken en dat ouders andere oplossingen moeten zoeken. Dat is de realiteit en je kunt die negeren. Dat is wat jullie eigenlijk al maanden aan het doen zijn met een hele sector die al maanden op straat aan het komen is en die één heel belangrijke eis heeft: doe nu eindelijk iets aan de kind-begeleiderratio. Want die ratio, het aantal kinderen dat per begeleider opgevangen moet worden, is de hoogste – en bij grote voorsprong – van heel Europa. Dat is de eis die zij al lang stellen: zorg dat de werkdruk naar beneden gaat, dat de kind-begeleiderratio naar beneden gaat. Ook dat werd nu compleet genegeerd. Dat is bijzonder jammer. Ik heb het zaterdag ook gezegd: 100 miljoen euro extra voor kinderopvang is goed. Dat is een goede zaak en toch komen die mensen vandaag op straat. Toch zijn die mensen kwaad. Collega's van de meerderheid, dan vraag ik me echt af: als je 100 miljoen euro extra geeft en die mensen zijn toch zo kwaad, gaat er dan nog altijd geen belletje rinkelen? Dringt het dan nog altijd niet door wat er voor die mensen nu echt belangrijk was? Minister, daarom stel ik een heel duidelijke vraag, we hebben ze al dikwijls gesteld, maar ze wordt niet echt in de feiten beantwoord: wat gaat u op korte en lange termijn doen om de kind-begeleiderratio nu eindelijk naar beneden te halen?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Voorzitter, ik vind het nog steeds bijzonder pijnlijk wat hier zaterdag gebeurd is. *(Opmerkingen bij de meerderheid en van Chris Janssens)*

Als de mensen zo reageren, dan blijkt dat er vandaag na al die reacties nog niet doorgedrongen is wat hier zaterdag gebeurd is. Het is onwaarschijnlijk. Ik spreek niet over mezelf. Ik spreek over wat hier gebeurd is. *(Applaus bij de PVDA, Groen en Vooruit)*

Voorzitter, ik begrijp echt niet dat daar geen enkele verontschuldiging op komt – samen met de mensen die het nodig vonden om daarvoor applaus te geven – voor al de mensen die u zaterdag geschoffeerd hebt. Ik weet niet in welke wereld jullie leven, maar in de samenleving vandaag voelen ouders, kinderbegeleiders, burgers, iedereen in het veld, zich vernederd door wat er hier zaterdag gebeurd is. Wat er hier gezegd is in een debat over de kinderopvang, dat ook de papa wel kan thuisblijven als de kinderopvang de deuren sluit ... *(Opmerkingen van Kris Van Dijck, Chris Janssens en Björn Rzoska)*

De voorzitter: Collega Vandecasteele heeft het woord.

Collega's van het Vlaams Belang, collega Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Hoe denken jullie dat het gelach en het applaus op die opmerking van de voorzitter aangekomen is bij de kinderbegeleiders die vandaag verzuipen in het werk? Ze moeten voor negen kinderen zorgen, het hoogste aantal in heel Europa. Al maanden en jaren hopen ze op oplossingen. Wat horen ze? Gelach. Wat moeten de ouders denken die geen plaats vinden voor hun kinderen? Wat moeten de ouders denken die met twee moeten gaan werken om nog niet de eindjes aan elkaar te kunnen knopen? Wat moeten de alleenstaande moeders denken die er nog niet aan kunnen denken om thuis te blijven voor hun kinderen? Het is onwaarschijnlijk. Buiten de muren van dit parlement is er niemand die gelachen heeft of applaus gegeven heeft op de opmerking die hier zaterdag gegeven is.

Minister Dalle, u hebt daar vanmorgen nog een schepje bovenop gedaan. U zegt ...

De voorzitter: Collega Vandecasteele, het spijt me, maar uw tijd is om. Terwijl ik u onderbrak omdat het Vlaams Belang u aan het onderbreken was, heeft de klok stilgestaan. Kunt u uw inhoudelijke vraag stellen?

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik ga mijn vraag nu stellen.

Minister Dalle, u zegt dat vandaag de realiteit is dat het een op de zes kinderen is. Ik vraag u: bent u nog steeds van mening dat dat de realiteit vandaag is, en wat gaat u zeggen aan de actievoerders die vandaag op straat komen omdat negen te veel is? *(Applaus bij de PVDA, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord;

Celia Groothedde (Groen): Minister, er is een boodschap gegeven deze zaterdag, en niet alleen toen er hier door de parlamentsvoorzitter werd gezegd dat de papa het maar moet opvangen. De meerderheid en de regering hebben daar ook voor geklapt. Die boodschap was: trek uw plan. Dat was de boodschap, en die is aangekomen. De mensen zijn massaal verontwaardigd, en ze hebben gelijk. Het is gewoon onjuist. Wij van Groen weten heel goed dat vrouwen zonder kinderopvang inderdaad terug naar de jaren 50 worden gekatapulteerd, dat vooral zij de zorg op zich nemen, dat vaders, én moeders trouwens, helemaal niet moeten opvangen wat de Vlaamse Regering en de Vlaamse meerderheid

nalaten. U moet ervoor zorgen dat kinderopvang gegarandeerd is en dat die mensen de maatschappij krijgen waarop elke persoon recht heeft.

Vandaag staan wij hier met onze hele fractie in het zwart omdat de hele kinderopvang vandaag in het zwart protesteert, met één boodschap. Hun boodschap is: negen is te veel, en als er vandaag niet wordt ingegrepen, dan gaat de kinderopvang verloren. U beseft ook echt niet wat er speelt bij de mensen en de gezinnen, denk ik. Uw 100 miljoen euro – bijna 100 miljoen euro, want er is veel gegoochel in die 115 miljoen euro, met inflatie en met beleid dat eigenlijk al eerder was beloofd –, dat is te weinig. U kunt echter nog wel iets doen, want dat is genoeg om een signaal te geven. U kunt nu met één kind per begeleider verminderen. Dat zou een signaal zijn. Dat zou een grote stap zijn. Nu, Vlaamse Regering en Vlaamse meerderheid, hebt u een afspraak met de geschiedenis. Het moet nú gebeuren, niet in de volgende legislatuur, niet volgend jaar. U moet nú de kind-begeleiderratio terugbrengen met die 100 miljoen euro, en daarna moet u een plan op tafel leggen, want negen is te veel. Als u dat nu niet doet, dan laat u de kinderopvang nu kapotgaan. Dat geef ik u op een blaadje.

Minister, gaat u dus die plannen terugtrekken die u vandaag hebt ingediend, en gaat u ervoor zorgen dat als eerste stap de kind-begeleiderratio wordt vermindert, omdat negen te veel is? (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voorzitter, voorafgaand aan mijn vraag wil ik u wel bedanken. U kwam in een kleine storm terecht omdat u, misschien onhandig, maar wel terecht, erop wees dat er ook vaders zijn in een gezin en dat die ook hun verantwoordelijkheid moeten opnemen, onder andere bij de opvang van hun kinderen. Zo heb ik het alvast verstaan. Hier voor u staat een vader die dat destijds ook heeft gedaan, samen met zijn vrouw, toen we alles deden om het mogelijk te maken in ons gezin. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Dit gezegd zijnde, minister, 100 miljoen euro is een goed begin. (*Opmerkingen van Jos D'Haese*)

Een verhoging van het budget, maar over enkele maanden is het al op. Een druppel op een hete plaat. Dat zijn de reacties die ik kreeg op het gelekte voorstel deze ochtend. Laat me duidelijk zijn: het is niet enkel goed dat er een aanzet is tot investeringen en hervormingen in deze sector, het is ook meer dan nodig. Waarom is het nodig? Omdat deze sector veel te lang verwaarloosd is geweest en veel te weinig werd gehoord. Dit is echter te weinig. Daar zijn we het dan over eens, samen met de Gezinsbond, dé vertegenwoordiger van de belangen van onze Vlaamse gezinnen, vanmorgen nog op Radio 1, maar ook de sociale profitsector onderschrijft deze analyse. Daarom betogen zij ook vandaag.

Ik moet hier het werk van de Onderzoekscommissie naar de Veiligheid in de Kinderopvang zeker niet herhalen. Wij weten allemaal wat de grote conclusies uit het eindrapport waren. Er moet meer aandacht zijn voor deze sector, meer ondersteuning zijn voor deze sector, meer geld zijn voor de kinderopvang, maar ook moet die werkdruk dringend naar omlaag.

En dan krijgen we deze middag, op onze vraag, – en ik dank u, voorzitter – niet eens drie volle pagina's tekst van eigenlijk een persbericht, een summiere budgettabel van wat het plan van aanpak is van deze Vlaamse Regering. Minister, u beseft ongetwijfeld dat u zo de ganse sector te kijk zet. Dat beseft u, hoop ik, ook.

Daarom mijn vraag, eenvoudig en kort: wanneer komt u met een duidelijk, concreet uitgewerkt actieplan? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de vragen over een bijzonder belangrijk onderwerp, de kinderopvang, de opvang van onze allerkleinste kinderen: de baby'tjes en de peutertjes.

Het is een schitterende sector met meer dan 6000 locaties waar kinderen worden opgevangen, met meer dan 10.000 medewerkers die elke dag het beste van zichzelf geven. Het gaat over meer dan 60.000 kinderen, heel kleine kindjes, die opgevangen worden. We weten allemaal dat die sector voor enorme uitdagingen staat. De uitdagingen hebben onder meer te maken met de krapte op de arbeidsmarkt, met de voorwaarden binnen die sector, met de soms moeilijke werkomstandigheden die er zijn.

De afgelopen weken en maanden heeft Hilde Crevits – die dus verontschuldigd is en die ik de komende vier weken vervang – heel veel en intensieve contacten gehad met vertegenwoordigers van de sector, met medewerkers, met mensen die daarbij betrokken zijn. Ik heb zelf gisterenmorgen de verschillende initiatiefnemers gezien om met hen te bespreken wat we concreet, op korte termijn, van plan zijn met deze Vlaamse Regering. Ik ga er even door. In totaal voorzien we inderdaad een bedrag van 115 miljoen en ik zal proberen daar wat meer details bij te geven. De tabel is u doorgestuurd, maar ik ga er kort nog even door.

Ten eerste, er wordt 92 miljoen rechtstreeks geïnvesteerd in de kwaliteit van de kinderopvang. We focussen daarbij op die kinderopvanginitiatieven die aan een inkomenstarief (IKT) werken. We gaan ze – en dan word ik een beetje technisch – allemaal zoveel mogelijk van 2B naar 2A brengen. We gaan eigenlijk de minder betoelaagde 2B afschaffen. Dat is ook echt een hervorming van de kinderopvang. Het is niet alleen geld erin steken, het is ook hervormen. We gaan in de laagste trappen van betoelaging – en dat is trap 1 – naar 50 procent meer subsidiëring. Aan hen die vandaag geen subsidie ontvangen, in trap 0, gaan we aanbieden om opnieuw naar trap 1 te gaan, en zelfs ook richting het inkomens-tarief te gaan. Dat is een laatste punt: we willen dat zoveel mogelijk van die initiatieven aan inkomenstarief kunnen werken.

Wat betekent dat concreet? Dat betekent een investering van 92 miljoen euro rechtstreeks in de sector, waardoor de kwaliteit versterkt kan worden, waardoor de kinderbegeleiders in betere omstandigheden en beter verloond kunnen werken, waardoor betere ondersteuning mogelijk zal zijn, waardoor meer vormingsmogelijkheden mogelijk zullen zijn. Er zal meer tijd zijn om echt met de kindjes om te gaan en te spelen, bijzonder belangrijk.

Tweede punt – en dat is ook iets dat gevraagd was door de parlementaire onderzoekscommissie –, dat is een betere administratieve omkadering en een betere inspectie voor wanneer het fout loopt. Er wordt in totaal 8 miljoen euro voorzien om die inspectiediensten te versterken, om het agentschap Opgroeien te versterken en ook om de afstemming tussen de verschillende actoren te verbeteren, ook tussen de lokale initiatieven, met een meer performant ICT-systeem.

Derde punt, dat gaat over de 15 miljoen euro. Dat is de investeringsagenda die we blijven doorzetten. We willen werken op kwaliteit, maar ook op capaciteit. Er zijn nog altijd ouders die geen plaats vinden voor hun kindje. Ook daar willen we verder op werken.

Collega's, is dat genoeg? Op lange termijn, neen, dat is niet genoeg. Maar op korte termijn is dat wel de actie die noodzakelijk is. Wij hebben gisterenmorgen

de initiatiefnemers gezien. We zijn ook in detail door die tabel gegaan en men kon zich eigenlijk grotendeels vinden in de keuzes die hier gemaakt worden. Dit is wat echt nodig is op korte termijn, om de kwaliteit te versterken en vooral ook om de aantrekkelijkheid van die sector te verbeteren.

En collega's, als u merkt dat er heel wat vacatures niet ingevuld geraken, als u merkt dat er drempels zijn om tot die sector toe te treden, als u merkt dat sommigen niet in die sector willen blijven, dan weet u dat u vooral op dat punt actie moet ondernemen. Werken aan die kwaliteit, werken aan de aantrekkelijkheid van het beroep, om ervoor te zorgen dat onze kindjes ook in de toekomst nog opgevangen kunnen worden. Dat is wat we in eerste instantie willen doen en we willen daar niet mee wachten. Het is de onmiddellijke actie die we gaan doorvoeren met budgettaire gevolgen vanaf het eerstkomende begrotingsjaar.

Zoals gezegd: daarmee zijn we niet klaar. We hebben ook het engagement uitgesproken – de komende vier weken doe ik dat verder en nadien Hilde Crevits – om samen met de sector verder te werken. En ja, ook de kind-begeleiderratio zal dan op tafel liggen. Maar neen, die ratio vandaag naar beneden halen, zal het probleem vandaag niet oplossen. *(Applaus bij de meerderheid)*

We vinden vandaag de mensen niet. Inderdaad, dit is een maximum. Gelukkig is dat niet de realiteit in alle voorzieningen. Het is geen streefcijfer, het is een maximum. En inderdaad, uit de inspectierapporten van onze diensten blijkt dat het gemiddelde vandaag iets minder is dan een op zes. Dat is de realiteit op het terrein. Zijn er uitzonderingen? Zijn er plaatsen waar het anders is? Uiteraard, het is een gemiddelde. Maar gelukkig is dat gemiddelde nog altijd een pak lager dan het maximum.

Kortom, voorzitter, met dit pakket versterken we de kwaliteit van de kinderopvang, bieden we soelaas op korte termijn en geven we de sector perspectief. We gaan daar verder mee aan de slag voor onze kinderen en voor die initiatieven. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, wat u op het einde zei, heb ik u vanmorgen ook horen zeggen op de radio. Als het antwoord op al die mensen die al maandenlang actie aan het voeren zijn omdat negen te veel is, is om te zeggen dat het gemiddelde eigenlijk lager is en dat wij ons allemaal vergissen, dan is dat olie op het vuur gooien. Ik snap niet waarom u zoiets doet.

Een tweede bemerking is wat technischer. We hebben daarstraks de tabel met de centen gekregen. Ik heb vastgesteld dat 39 miljoen van de 100 miljoen euro die erbij komt, eigenlijk een rechtzetting is van een domme besparing uit 2020. Dat is dus niets extra's, dat is een rechtzetting van een domme besparing uit het verleden.

Mijn derde punt is misschien wel het belangrijkste. Verwacht ik dat van vandaag op morgen de kind-begeleiderratio van een op negen naar een op vier of een op vijf gaat? Natuurlijk niet. Dat weten die mensen op de vloer ook wel. Maar ze zien wel een Septemberverklaring waarin er zelfs geen aanzet toe gegeven wordt. U verwijst naar de verklaring van de onderzoekscommissie en haalt daar een aantal dingen uit: de versterking van het agentschap en de inspectie. Dat is belangrijk en goed. Maar u vergeet wel dat andere aspect, de kind-begeleider-ratio. We hebben inderdaad gezegd dat we daarvoor een groeipad moeten maken. Maar zelfs de start van dat groeipad is er niet en dus lacht u de mensen die vandaag aan het protesteren zijn, in hun gezicht uit. Ik wil u nogmaals vragen om daaraan te werken. Zorg dat die kind-begeleiderratio effectief naar

beneden kan, op korte en op lange termijn. (*Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Dalle, straks gaan zowel in Brussel, in Gent als in Leuven honderden kinderbegeleidsters en ouders protesteren. Hun centrale boodschap is: negen is te veel. Dan krijgen ze hier de boodschap van u – met alle begrip dat u zich snel hebt moeten inwerken in het dossier – uit een ivoren toren: in de realiteit is de ratio een op zes. Minister, dat is totaal niet correct. De mensen uit het veld zeggen allemaal dat de realiteit veel en veel erger is. Zo zegt Leen mij dat ze, samen met een interimmer, instaat voor achttien kinderen. Silke zegt mij dat ze vaak alleen instaat voor vijftien kinderen. Emelie zegt mij dat ze voor half elf bijna altijd instaat voor vijftien kinderen. Ellen zegt mij zelfs dat ze vaak alleen instaat voor twintig kinderen. Dat is de realiteit. En met de uitspraak die u zonet herhaald hebt, getuigt u weer van wereldvreemdheid. Maar wij dienen met spoed een decreet in dat de ratio vastlegt op een op zes. U kunt daar niet over stemmen, maar ik neem aan dat u er akkoord mee bent. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, in heel uw technische uitleg probeert u te verzuipen wat er nodig is. Als u zegt 'het wordt mogelijk' dan is wat u eigenlijk bedoelt, als we naar de cijfers kijken: 'wij hopen dat dit gaat gebeuren, maar we laten het volledig aan de goodwill over'. U geeft geen enkele garantie met dit plan. En inderdaad, in 2020, vlak voor de COVID-19-crisis, hebben wij met onze fractie de besparing nog aangeklaagd die u nu ongedaan maakt. Dat is wat er in uw zagezegde 115 miljoen euro zit. De inflatie zit erin, vooraf aangekondigd beleid zit erin. Dat is uw 115 miljoen. En u negeert de olifant in de kamer.

De kinderopvang wil vijf kinderen per begeleider. Als u denkt dat door mensen meer onder druk te zetten, er meer begeleiders voorhanden gaan komen, dan kunt u zich echt niet inleven in de werkdag van een doodnormale mens, zoals tienduizenden mensen elke dag aan het werken zijn. Denkt u echt dat uw gemiddelde klopt? Dat telt zieken niet mee en parttime werkenden, dat zorgt ervoor dat personeel en administratief personeel wordt meegeteld. Minister, welke van de stappen die de sector die vandaag protesteert vraagt, gaat u uitvoeren: de opleiding hervormen, de werkvloer, minder kinderen per begeleider en eindelijk, eindelijk werkbaar werk? (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. Een deel van de opvanginitiatieven en de medewerkers willen er inderdaad op vooruitgaan. De gelijkstelling van trap 2A en trap 2B is een goede zaak, maar eigenlijk niet meer dan de uitvoering van het groeipad van 2020 dat u had uitgesteld tot 2026.

Blij dat u tot inkeer gekomen bent, zegt men. Maar wij vragen gelijke subsidies voor iedereen, zodat iedereen een gelijk speelveld heeft. Want heel wat initiatieven zullen nu door de voorgestelde maatregelen net overleven, maar dat is helemaal niet voldoende. Iedereen moet erop vooruitgaan, en niet enkel wat het loon betreft. Werkbaar werk zal een van de hoekstenen moeten zijn van het hele plan dat u moet opmaken. De werkdruk wordt met dit plan niet aangepakt, en alleen een hoger loon zal niet volstaan om de pijn te verzachten.

Mijn bijkomende vraag is dan ook de volgende. Zult u inzetten op extra logistiek personeel om te koken en te poetsen, zodat de kindbegeleiders zich volledig

kunnen concentreren op hun pedagogische taken? En hoe zult u dat doen? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): In tegenstelling tot de uitspraak van afgelopen zaterdag gaat mijn tussenkomst nu wel over de kinderopvang. Nu de norm verlagen zonder meer zou de hele sector doen sluiten omdat ze niet langer voldoen aan de vergunningsvoorwaarden. Dat is logisch. De extra middelen die rechtstreeks naar de begeleiders en de opvanginitiatieven gaan, zijn een noodzakelijke eerste stap om ademruimte te bieden, om mogelijkheden te geven om extra handen in de praktijk te hebben. Maar laat er geen twijfel over bestaan, collega's, dat acht kinderen per kindbegeleider in de praktijk ook voor ons te veel is, dat we nog steeds moeten werken naar een verlaging.

Minister, ik zou u willen vragen wanneer het volgende overleg met de sector gepland is, om verder te werken. Welke acties neemt u om op korte termijn de werkdruk te verlagen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Voorzitter, de kinderopvang is een heel belangrijke sector en het is natuurlijk nodig dat we die ondersteunen. We doen dat ook, nu met 115 miljoen euro extra, waarmee we zorgen voor onder meer betere verloning, meer financiële ademruimte voor de kinderopvanginitiatieven, meer capaciteit ook.

En ja, ook een verlaging van de kindratio is belangrijk voor ons, en dat is ook nodig. Maar dat kan natuurlijk maar als je eerst zorgt voor meer kindbegeleiders en voor voldoende plaatsen, zodat bij een effectieve verlaging van die kindratio je die ook echt in de praktijk kunt brengen en ouders niet zonder kinderopvang vallen. Daarom zijn dat stappen die we nu in eerste instantie zetten, collega's. En dat is ook wat we in de onderzoekscommissie hebben gezegd met betrekking tot de kindratio. Verlaag die kindratio op basis van een benchmark en wetenschappelijk onderzoek met een differentiatie naar leeftijd en zet hiertoe een tijdspad uit. Dat is wat wij, samen met de sector, zullen doen in de uitwerking van een toekomstplan. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik ben zelf mama van twee kindjes, die allebei naar de kinderopvang zijn gegaan. En ik ben daar zeer blij om, want ik weet niet of ik zonder kinderopvang hier had gezeten. Ik ken zeer goed het belang van kinderopvang als het gaat over emancipatie: om vrouwen de kans te geven om te gaan werken, om vrouwen de kans te geven een opleiding te volgen. Dus ik pik eigenlijk niet dat men hier zegt: 'Wij zijn niet wereldvreemd, maar jullie, meerderheid, zijn wel wereldvreemd.' Wel, ik pik dat niet. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik ben me zeer bewust van de problemen die zich voordoen in de kinderopvang. We moeten gaan naar financiële leefbaarheid. Dat is de belangrijkste reden waarom kinderdagverblijven stoppen. Dat gebeurt nu met die 115 miljoen euro.

We moeten zorgen dat het tekort aan personeel wordt aangepakt. We moeten out of the box denken. We moeten logistiek medewerkers inschakelen, flexi-jobs. Die kunnen toch al zorgen voor een verlichting van de kinderbegeleiders? Maar de kind-begeleiderratio verlagen? We hebben in de onderzoekscommissie samen beslist dat dat moet gebeuren, maar op basis van een benchmark, op basis van

wetenschappelijk onderzoek, en op basis van een groot plan, in overleg met de sector.

Wanneer zal dat overleg met de sector plaatsvinden? (*Applaus bij Open Vld en cd&v*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Bedankt voor de bijkomende bemerkingen en vragen. Men schijnt mij te verwijten dat ik cijfers gebruik van ons departement. Er zijn 6000 locaties waar kinderopvang wordt aangeboden. Natuurlijk gaan we niet ontkennen dat het in een aantal, in verschillende van die initiatieven heel moeilijk is, en dat de kind-begeleiderratio op bepaalde momenten zelfs ver boven het maximum zit. Dat is ongetwijfeld het geval, dat is de realiteit. Maar ik vind wel dat ik als beleidsmaker ook moet verwijzen naar de cijfers waarover we beschikken. Onze inspectiediensten zeggen op basis van hun rapporten dat het gemiddelde een op zes is. Ik denk dat het logisch is als beleidsmaker dat je ook bekijkt wat de realiteit is op het terrein, op basis van wat je diensten vaststellen.

Ten tweede is er de kindratio. Ik heb hier soms de indruk dat de leden van de oppositie denken dat met het decretaal aanpassen van dat ene lijntje alle problemen in de sector zijn opgelost. Ik heb deze morgen nog eens gecheckt op de website van VDAB hoeveel vacatures er zijn in de sector van de kinderopvang. Weten jullie hoeveel? (*Opmerkingen van Celia Groothedde en Jos D'Haese*)

Deze morgen waren het er op de website meer dan 800. Ik hoor hier zeggen 'meer dan 2000', maar alleen op de website van VDAB waren het er meer dan 800. Met andere woorden, als je vandaag die kind-begeleiderratio omlaag haalt, heb je een nog groter probleem.

Ik heb gisterenmorgen in ons overleg de volgende vraag gesteld. Ik heb gezegd: stel dat we geen 115 miljoen euro ter beschikking stellen maar 300 miljoen euro, en stel dat we onmiddellijk zeggen dat de kind-begeleiderratio met twee omlaag moet. Wat denken jullie? De reactie was dat dat een bijzonder slecht idee is. De problemen zullen niet opgelost zijn; de problemen zullen alleen maar groter worden op korte termijn. (*Applaus bij cd&v en Open Vld*)

Daarmee heb ik niet gezegd dat die kind-begeleiderratio in de toekomst ook niet bekeken moet worden. Maar je moet ook stapsgewijs durven te werken. En wat we hier op korte termijn willen realiseren, dat is wel een oplossing voor de problemen.

Collega's, ik heb hier gehoord dat de oppositie zegt dat we een besparing terugschroeven, dat we in de realiteit besparen. Maar excuseer, wij investeren deze legislatuur meer dan 320 miljoen euro extra, en tegen het einde van de legislatuur 850 miljoen euro. Dat is een ongeziene investering, en dat noemt men dan besparen? Ik kan er niet meer aan uit, eerlijk gezegd.

Met andere woorden: op de korte termijn nemen we deze actie, maar daarmee is het niet gedaan. De parlementaire onderzoekscommissie heeft inderdaad gezegd dat je ook moet durven na te denken over die kind-begeleiderratio en over dat maximum. Je moet dat inderdaad ook benchmarken met andere landen. En dat is effectief ook wat we de komende weken en maanden gaan doen. En we hebben een sterk engagement uitgesproken dat we dat samen met de sector zullen bekijken, en dat we ook al deze week, of volgende week, verder met hen bekijken wat we kunnen doen. Maar op korte termijn doen we deze investering, en dat zal zeker leiden tot een verbetering op die korte termijn. En op lange termijn werken we verder met hen, om echt werk te maken van een goede kinderopvang, die vooral heel erg aantrekkelijk is.

Laat mij afsluiten met een oproep. Iedereen in dit parlement speelt zijn rol. En dat er kritiek komt op onze plannen, dat begrijp ik helemaal. Maar laat ons vooral benadrukken wat voor een schitterende functie die rol van kinderbegeleider is. Hoe belangrijk dat is. En laat ons allemaal samen werken aan een meer aantrekkelijk beroep. Dit is echt essentieel. Dit is de oplossing voor deze sector, en dit is ook de oplossing voor onze kinderen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, collega's, ik heb hier een gigantisch hoog 'De Planckaerts'-gevoel: 'wij zijn goed bezig, ook al zeggen ze van niet, ook al zegt de hele buitenwereld buiten deze koepel van niet.'

En u hebt het over ongeziene investeringen. Dat is natuurlijk omdat u die afzet ten opzichte van de investeringen van de vorige legislaturen. Er is ondergefinancierd. Als je kijkt naar het buitenland is er een onderfinanciering in onze kinderopvang. Ik zou uzelf daar dus niet te hard voor op de borst kloppen. Het gaat over twintig jaar cd&v-beleid, twintig jaar!

En u hebt het dan over de openstaande vacatures. Weet u waarom die openstaan? Waarom zouden die openstaan? *(Opmerkingen bij de meerderheid)*

De voorzitter: Collega Annaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): We hebben allebei kinderen. Ik kan me niet voorstellen dat ik alleen voor acht, negen soms vijftien van die kleine peuters zou moeten zorgen. Ik kan me dat niet voorstellen. Ik zou dat niet kunnen en ik zou dat niet willen. Ik heb gigantisch veel respect voor de mensen die dat iedere dag opnieuw doen.

En het is trouwens ook niet alleen in het belang van die mensen. U bent ook minister van Jeugd. Het is ook in het belang van onze kinderen dat zij de pedagogische functie van de kinderopvang meekrijgen. En daarom moet er echt worden gewerkt aan die begeleider-kindratio. Ik hoop dat jullie dat eindelijk eens gaan inzien. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Dalle, ik kan er écht niet bij hoe het komt dat de signalen van het terrein zo compleet genegeerd worden. Ik kan daar écht niet bij. De sector staat straks massaal op straat.

En het is inderdaad een schitterende job. De job van kindbegeleider is een schitterende job. Maar ze worden er godverdomme niet voor betaald. Het is géén loon naar werk. En ú kunt die lonen meteen omhoog brengen. Dat zal al helpen om die openstaande vacatures op te lossen.

En ten tweede, minister Dalle, de sector komt al maanden op straat en zegt dat negen te veel is. Het kan niet, het kan écht niet, dat u nu vanuit een ivoren toren komt zeggen: 'In de realiteit is het eigenlijk helemaal niet zo. Waarom komen die allemaal op straat? De realiteit is één op zes.' Dat komt u hier even zeggen. Ze komen al maanden op straat.

Minister Dalle, wij dienen meteen een voorstel van decreet in, als u vindt dat de norm naar één op zes en eigenlijk één op vijf gaat, want dat waren uw woorden ... Wij dienen met spoed een voorstel van decreet in dat die kindnorm zal verbeteren. Ik neem aan dat cd&v ons voorstel zal steunen, waardoor het meteen kan veranderen, met de nodige budgetten. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, al drie jaar vragen wij met onze fractie om het aantal kinderen per begeleider naar beneden te halen. En al drie jaar komt het antwoord dat u dat in de toekomst zult doen.

Wel, minister, de toekomst is nú. Ouders zitten zonder kinderopvang. De kinderopvang stroomt leeg. En denkt u echt dat door die mensen meer te belasten er meer kindbegeleiders zullen komen? Op dit moment zeggen ze: 'Ik kan, durf en wil niet meer verder werken', dié geëngageerde mensen.

En weet u wat ze zeggen over uw plan? Een werkgever zei mij: 'De minister is naïef. Als ik mijn zakken nog wil vullen op de kap van mijn personeel en de kinderen, dan kan ik dat met dit plan probleemloos.' En de werknemers in de sector zeggen: 'Met veertien kinderen per persoon spreken wij van een rustige dag.'

'Wie wordt er meegerekend in dat gemiddelde van zes?', zegt iemand anders. 'De studenten die ik moet opleiden? De administratieve krachten? Ik sta elke dag alleen met elf kinderen.'

En weet u wat de mama's zeggen? 'Ik neem geen promoties aan. Ik zit twee dagen per week alleen omdat mijn crèche sluit. Ik neem geen tweede kindje omdat ik de omstandigheden in de kinderopvang niet zie zitten.'

Minister, kijk verder dan uw gemiddeldes. Want u goochelt met cijfers en u laat de kinderopvang in de steek. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het is duidelijk: het voorliggende plan voldoet helemaal niet om de kinderopvang erbovenop te helpen, om hun te geven waarop ze recht hebben.

Minister, de sector vraagt een marshallplan van u, een plan op korte en op lange termijn, een allesomvattend plan om de kinderopvang weer die adem te geven. Een allesomvattend plan waarmee u de kinderopvang weer aantrekkelijk zult maken om te gaan werken. Een allesomvattend plan, minister, om te tonen dat deze sector de waardering krijgt die ze verdient. Een allesomvattend plan, minister, om de kinderopvang een leefbare toekomst te geven.

Want, minister, in deze sector werken de mensen met het dierbaarste dat we hebben, en dat zijn onze kinderen. Dus, minister, onze oproep luidt: aan de slag voor de kinderopvang. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toename van het aantal jongeren met eetstoornissen

ACTUELE VRAAG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de impact van sociale en andere media op het zelfbeeld van jongeren, naar aanleiding van de Pano-reportage over eetstoornissen

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): 'Het begon met niet te ontbijten toen ik 11 was.' Collega's, dat was een van de getuigenissen die we vorige week konden horen in de aangrijpende Panoreportage over eetstoornissen. Er is een bevraging gebeurd in de vijf instellingen in Vlaanderen waar jongeren vandaag terecht kunnen als ze

een eetstoornis hebben. Uit de cijfers komt duidelijk naar voren dat er een stijging van het aantal jongeren met een eetstoornis is.

Wat ook opvalt, is dat er meer jongeren onder de 16 jaar te kampen hebben met eetstoornissen. De sociale media hebben daar natuurlijk een heel grote invloed op. Ze kijken vaak naar ideaalbeelden en streven om die ook te bereiken. Jongeren durven vandaag de dag nog niet altijd hulp inroepen, want er heerst nog altijd een bepaald taboe over eetstoornissen. We moeten ook vaststellen dat uit de reportage is gebleken dat het herstel van zo'n eetstoornis heel lang kan duren. Men spreekt zelfs van zeven jaar.

We moeten een aantal componenten gebruiken om daar verder op te kunnen inzetten: preventie natuurlijk, detectie en indien nodig de juiste behandeling, wat zo is in veel gevallen. Minister, Vlaanderen is bevoegd voor preventie. We werken al een aantal jaar samen met het kenniscentrum Eetexpert, onze partnerorganisatie die heel veel tools en aandacht geeft aan preventie, maar we moeten dat zeker in deze tijden versterken, want ook de coronacrisis heeft een heel grote impact gehad op die jongeren.

Op het federale niveau heeft minister Vandenbroucke vorige week aangekondigd dat er tien miljoen euro zal worden vrijgemaakt om ook nog meer aandacht te besteden aan het zorgaspect van eetstoornissen. Daarom heb ik de volgende vraag voor u, minister: op welke manier kan Vlaanderen nog meer aandacht hebben op het vlak van preventie om jongeren met eetstoornissen daarvan bewust te maken en hen op weg te helpen naar een goede begeleiding? (*Applaus van Peter Van Rompuy*)

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, de collega vermeldde de Panoreportage al die schetste op welke manier sociale media een impact hebben op het zelfbeeld van jongeren met een eetstoornis. Eind september was er in het Verenigd Koninkrijk een uitspraak die stelde dat in 2017 de veertienjarige Molly Russel zichzelf van het leven benam na de negatieve effecten van online content en gisteren kwam het nieuws uit dat op TikTok spotfilmpjes circuleerden waarbij men gebruikmaakte van foto's van leerlingen die op Smartschool te vinden waren.

De grote gemeenschappelijke deler van al die berichten is natuurlijk de impact van de sociale media. Die is brandend actueel en niet meer weg te denken. We kunnen ook niet veel doen aan de aanwezigheid van dat soort filmpjes die potentieel een negatieve impact hebben op iemands zelfbeeld. We moeten dus, minister, een modus vivendi vinden. Hoe gaan we om met de aanwezigheid van die content? Vlaanderen kan enkel een tegengewicht bieden en onze jeugd ondersteunen in het omgaan met en relativeren van zo'n inhoud. Partners als WAT WAT zijn daartoe opgericht.

Daarom vind ik het ongelooflijk jammer dat op de homepage van WAT WAT niet meteen werd ingespeeld op de reportage van Pano of op het nieuws over de TikTok-filmpjes. Van de vijftien thema's die je ziet, gaat er geen enkel over eetstoornissen of een positief zelfbeeld. Ook bij Karrewiet, dat nochtans een erg groot bereik heeft in een groeiend segment van jongeren die worstelen met eetstoornissen, was er geen duiding bij het nieuws.

Minister, welke initiatieven zult u nemen om, zoals in het voorbeeld van de recente Panoreportage over eetstoornissen, de verschillende betrokken actoren snel, efficiënt en gecoördineerd te laten inspelen op de onvermijdelijke vragen waarmee onze jongeren worstelen? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, in de Panoreportage kwamen twee elementen naar voren. Een eerste is de problematiek van de eetstoornissen. Je merkt dat die eetstoornissen soms bij kinderen, maar zeker bij jongeren vaak voorkomen en dat het een groeiend probleem is. Het valt niet los te zien van de bredere problematiek van mentale problemen en zorgen bij jongeren. Bij sommigen komen die ook tot uiting via die eetstoornissen. Als dat gebeurt, is dat iets waar je je als ouder terecht bijzonder veel zorgen over maakt. We moeten heel sterk curatief optreden, vandaar het belang van die federale initiatieven, maar vooral ook preventief optreden.

Een tweede element dat in die Panoreportage naar voren kwam, was de soms negatieve impact van sociale media. Sociale media behoren tot de leefwereld van onze jongeren en dat hoeft op zich geen probleem te zijn, maar als je ziet dat bijna een op de vier jongeren zegt dat ze eigenlijk weinig zelfvertrouwen hebben door die sociale media en door het beeld waarmee ze worden geconfronteerd en dat een slechte impact heeft op hun zelfbeeld, dan weet je dat daar nog werk aan de winkel is.

Het is heel belangrijk dat Pano dit soort zaken naar voren brengt, maar wat kunnen we doen vanuit het beleid? Een eerste punt is dat de hulplijnen die we in Vlaanderen hebben, en die we sinds 2020 ook hebben versterkt, extra in de kijker worden gezet en dat jongeren daar ook een weg naar vinden. Op de site van VRT MAX is er niet alleen een verwijzing naar Awel, onze jongerentelefoon en -chat, maar ook naar het jongerenaanbod van het CAW (JAC), Tele-Onthaal en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Zo vinden jongeren vlot hun weg naar die kanalen. Dat kan fysiek of ter plaatse, maar zeker ook via de telefoon of de chat.

Ten tweede moeten we de informatie aan jongeren ook blijven versterken. Onze informatiewebsite voor jongeren, WAT WAT, is daarin belangrijk. Wat hebben zij concreet gedaan? Zij hebben alle artikelen over deze problematiek aangepast en geactualiseerd in functie van wat er was te zien in de Panoreportage. Het is wel waar dat dat nog niet extra in de kijker is gezet. Dat punt van kritiek deel ik wel. Zij hebben mij wel verzekerd dat ze vandaag nog extra initiatieven zullen nemen en dat ze hierover op sociale media nog extra zullen praten. Wat ook essentieel is, is de versterking van de mediawijsheid. Hoe ga je om met sociale media? Hoe moet je dat allemaal plaatsen? In dat verband is ons kenniscentrum Mediawijs ook bezig met dit soort problematieken, om die op een goede manier te kunnen duiden.

Ten derde – en daar is ook naar verwezen – is er het Vlaams kenniscentrum Eetexpert, dat alle expertise samenbrengt. Het is belangrijk dat zij ook hun netwerk versterken en met de verschillende partners in dialoog gaan om de aandacht daarop te vestigen en om de organisaties op het terrein met hun expertise te versterken. Ik denk dan aan onze OverKop-huizen en onze CLB's, die op het terrein van het onderwijs daarbij een belangrijke rol spelen.

Misschien een laatste punt is dat het kunnen spreken over deze problematiek voor jongeren extreem belangrijk is. Ik heb dat de afgelopen jaren ook gemerkt. De eerste oplossing bij problemen bij jongeren, zeker mentale problemen en zeker ook dit soort uitingen van mentale problemen, is dat men er met leeftijdsgenoten, ouders, leraars en anderen over kan spreken. Dat is ook het voordeel van deze reportage en dit debat, namelijk dat we dit thema opnieuw bespreekbaar kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Dank u, minister, om toch nog eens in de verf te zetten wat we allemaal al doen, want we doen al heel veel, maar het moet op bepaalde vlakken zeker nog sterker.

Wat mij uit de reportage vooral is bijgebleven, is dat jongeren aanhaalden dat ze niet eens beseften dat ze een eetstoornis hebben. Als je vandaag met jongeren over eetstoornissen praat, halen zij vaak de klassieke eetstoornissen aan zoals anorexia en boulimie, maar het is denk ik ook belangrijk om het signaal te geven dat het binnen de eerste lijn nog sneller moet worden gedetecteerd, vanaf het ogenblik dat er haperend eetgedrag bij jongeren is. We moeten nog sterker inzetten op die vroegdetectie, want als de jongere aangeeft dat hij niet meer ontbijt of 's middags niet meer wil eten, dan moet er net dan een signaal bij de eerste lijn komen om ervoor te zorgen dat die jongeren niet zo ver in die eetstoornis geraken. Dat moeten we vermijden. Op welke manier kunnen we ook in die eerste lijn nogmaals aandringen op de versterking van de vroegdetectie? *(Applaus van Peter Van Rompuy en Joke Schauvliege)*

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u, minister. U weet dat ik heel sterk geloof in het op zoveel mogelijk manieren en via alle mogelijke partners, privé en publiek, bekendmaken van die hulplijnen.

Mediawijsheid is de vijfde prioriteit van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP). Net daarom is het een beetje spijtig dat wanneer het over mediawijsheid op de JKP-website gaat en hoe je daaraan begint, dit thema alleen maar vultekst bevat. Daar word je niet meteen wijzer van. Dat is een spijtige zaak. Ik vroeg mij af hoe het stond met de stand van zaken van dat participatief traject.

Wat uw tijdelijke bevoegdheid, Welzijn, betreft, had ik graag nog drie elementen aangehaald, drie zaken die heel frappant zijn.

Eén, er zijn steeds meer 11- tot 15-jarigen die een eetstoornis ontwikkelen. Dat is ongelooflijk verontrustend. Een eetstoornis wordt nog te vaak gelijkgesteld met anorexia, wat maakt dat eetstoornissen te laat herkend en behandeld kunnen worden. Ze hebben echt meer bekendmaking nodig.

Federaal zijn er extra middelen voorzien voor hulpverlening, daar ging het al over. Op Vlaams niveau hebben we met de vijf centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) en de antennepunten voor Eetexpert de nodige expertise in huis gehaald. Zullen er nog Vlaamse initiatieven volgen op het vlak van welzijn?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, het is vaak zo dat er al vroeg tekenen zijn van mentaal onbehagen bij jongeren, vooraleer zij een psychiatrische stoornis ontwikkelen. Het is belangrijk dat zij dan snel hulp krijgen. Voor een aantal jongeren zal die hulp voldoende zijn. Een aantal anderen zal later helaas alsnog gespecialiseerde interventies nodig hebben. Mijn vraag aan u is: wat kunt u op dat vlak vanuit Vlaanderen doen, vanuit uw bevoegdheid voor preventie? We weten dat de CGG's zijn dichtgeslibd maar federaal zijn er nu, via de conventie, toch flink wat psychologen aan de slag aan een heel haalbaar tarief voor jongeren. Kan Vlaanderen ook extra inspanningen doen om hen toe te leiden naar die psychologen zodat zij, bij vroege tekenen van onbehagen, zeer snel ergens terecht kunnen? Als zij meer kansen hebben op hulp, dan maken ze minder kans om een zware stoornis te ontwikkelen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Tijdens de coronacrisis hebben we gezien dat het aantal jongeren met eetstoornissen toegenomen is. We zien vaak dat eetstoornissen eigenlijk in combinatie met andere stoornissen voorkomen. Ik denk daarbij aan depressie en angststoornissen. Bij ernstige eetstoornissen is er zelfs

een verhoogd suiciderisico. We hebben er dus alle belang bij dat dit zo snel mogelijk gedetecteerd wordt, en dat we snel kunnen ingrijpen. Anders zien we dat het volledig escaleert, met nefaste gevolgen. We hebben destijds cijfers opgevraagd over de wachttijd, en die bleek toen vier tot acht maanden te zijn. Mijn vraag is hoe het op dit moment zit met de wachttijden, want het is heel belangrijk dat jongeren laagdrempelig en zo snel mogelijk hulp kunnen krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, de getuigenissen in de Pano-reportage waren pakkend. Vooral het feit dat steeds meer jongeren onder 16 jaar een eetstoornis ontwikkelen, is schrijnend. Een eetstoornis is een slepende ziekte. Een effectieve aanpak is dan ook noodzakelijk om deze problematiek in zijn geheel aan te pakken. Op Vlaams niveau moet er ingezet worden op preventie van eetstoornissen, maar indien de ziekte zich toch ontwikkelt, dan moet er steeds gespecialiseerde, tijdige en aanklappende hulp aanwezig zijn. Het is positief dat er op federaal niveau wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen van een zorgtraject voor deze doelgroep. Daarnaast is het ook al een heel goed begin dat er werk gemaakt wordt van familiehelp, want dat is iets waar onze fractie al veel langer voor pleitte. Een goede samenwerking over alle niveaus is echter cruciaal. Wij vragen dan ook om samen met het federale niveau af te stemmen en eindelijk werk te maken van een integrale aanpak van deze problematiek. Minister, er is een werkgroep rond eetstoornissen. Deze werkgroep zou ten aanzien van de interkabinettenwerkgroep voor geestelijke gezondheidszorg aanbevelingen formuleren ...

De voorzitter: Uw vraag, alstublieft?

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Het eindrapport zou af zijn tegen de zomer van 2022. Wat zijn de belangrijkste resultaten van dit eindrapport? Hoe implementeert u dit?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord

Celia Groothedde (Groen): Minister, de Vlaamse Regering heeft hier eigenlijk heel veel slagkracht. Preventie is uw verantwoordelijkheid, en dat is een grote verantwoordelijkheid, want daarmee kunt u proberen het stijgende aantal gevallen tegen te gaan.

Wat de wachtlijsten betreft: het betreft hier jongeren die gebaat zijn bij heel snelle hulp. Hun problematiek is acuut, dus soms heel gevaarlijk. We zien dat de Vlaamse wachtlijsten, zelfs in die dringende situaties, erg aangroeien. Op welke manier gaat u die op korte termijn afbouwen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u, collega's, voor de reacties en vragen. We moeten deze problematiek op drie niveaus aanpakken.

Ten eerste moeten we algemeen inzetten op het mentaal welbevinden van onze jongeren. Ten tweede moeten we effectief de vroegdetectie realiseren. Ten derde moeten we ook op curatief vlak, wanneer het probleem zich voordoet, op een goede manier reageren.

Het mentaal welbevinden van onze jongeren staat al geruime tijd onder druk. Corona heeft daar absoluut geen deugd aan gedaan. Al heel wat studies hebben aangetoond dat dit een bijzonder moeilijke periode was. Of er dan ook blijvende consequenties aan verbonden zijn, moeten we nog zien. Maar één ding is zeker: de focus op het mentaal welbevinden van onze jongeren is voor de regering een

absolute prioriteit. Volgens ons kinderrechtenbeleidsplan is dat prioriteit nummer één: het mentaal welbevinden van onze jongeren versterken. Dat geldt voor alle beleidsniveaus. Dat geldt in de klas voor het onderwijs, dat geldt voor het jeugdwerk, dat geldt in alle domeinen waar we opereren.

Als minister van Jeugd vind ik daar de aandacht voor de vrijetijd van kinderen en jongeren heel belangrijk. Kinderen en jongeren moeten natuurlijk op school heel wat bijleren, maar het is ook belangrijk dat ze in hun vrijetijd worden ondersteund, in verenigingen, in jeugdorganisaties en uiteraard ook thuis. Zij moeten ook terechtkunnen bij hun ouders, bij hun familie, bij hun vrienden, om hierover te kunnen spreken. In die zin is het bespreekbaar maken van dit soort thema's van mentaal welzijn in het algemeen, van donkere gedachten maar ook van dit soort stoornissen, van essentieel belang in de preventie.

Vroegdetectie is het tweede punt. Je moet zorgen dat je er zo snel mogelijk bij bent, dat je het niet laat escaleren. Onze eerste lijn speelt daar zeker een cruciale rol in. Gaande van de (JAC's) tot de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) tot de OverKop-huizen. Dat zijn allemaal plaatsen waar veel kinderen en jongeren komen.

Laat ons ook de plaats van ouders en opvoeders niet vergeten. Zij zitten dag in dag uit samen met de kinderen en jongeren aan tafel. Die zien het als daar zaken gebeuren die niet positief zijn. Hen goed informeren is ook een essentieel punt. Via onze verschillende kanalen proberen we dat te versterken.

Het laatste punt is het curatieve. Kinderen en jongeren met eetstoornissen moeten heel goed begeleid worden. Er moet een goede en aangepaste behandeling voor voorzien worden. Een deel daarvan is federaal. In het ergste geval zit je in een psychiatrische context, in psychiatrische ziekenhuizen. Daar moet uiteraard voldoende in worden geïnvesteerd. Ook psychologen die ter beschikking worden gesteld kunnen daarbij een positieve rol spelen. Ook in onze eigen centra voor geestelijke gezondheidszorg, en in de centra voor leerlingenbegeleiding bij het onderwijs, wordt daar extra op ingezet. Via ons kenniscentrum Eetexpert wordt ervoor gezorgd dat de verschillende actoren specifieke gespecialiseerde kennis hebben over deze thematiek. Want niet alle hulpverleners zijn even vertrouwd met die realiteit.

Collega's, ik ben ervan overtuigd dat als wij inzetten op die drie elementen – preventief werken rond mentaal welzijn, de vroegdetectie en het curatieve –, we echt een dienst kunnen verlenen aan onze jongeren en dat dit echt vooruit kan gaan.

Tot slot, ik denk dat dit voor vele ouders een heel moeilijke situatie is waarmee ze geconfronteerd worden. Het ergste is dat hun kinderen of zichzelf zich daarover moeten schamen. Dat is absoluut niet aan de orde. Het kan als het ware iedereen overkomen. Het kan elk gezin overkomen. We moeten er voor elkaar zijn, ouders voor elkaar, en natuurlijk onze diensten van de Vlaamse overheid.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Minister, dank u voor uw bijkomende antwoorden. Wat u schetst, is heel correct. Het heeft niet alleen op de jongere zelf impact, maar op de hele omgeving. Daarvoor moeten we zeker alert zijn.

De reportage heeft heel veel losgemaakt en heeft het thema heel actueel gemaakt. Dat is terecht. We mogen echt de impact van een eetstoornis op iemands leven niet onderschatten. Preventie is en blijft altijd de eerste stap.

Ik wil nog drie aandachtspunten meegeven. Het versterkend inzetten op vroegdetectie is heel belangrijk: vanuit de eerstelijnszorg die we vandaag heel goed op het terrein zien. Twee, versterken vanuit het bewust worden van de media. De mediawijsheid zal ons daarin ondersteunen in alle fora waar de jongeren actief zijn: school, jeugdbeweging en dergelijke. Ten slotte moeten we vandaag echt het taboe rond eetstoornissen doorbreken. We moeten leren praten over de bezorgdheden en vooral over ons mentaal welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, wie 'impact sociale media' zegt, zegt natuurlijk ook 'influencers', en dat brengt mij tot uw influencercode, minister. Die zat er al een tijdje aan te komen. Ondertussen zijn privé-initiatieven en initiatieven van andere niveaus er al aan vooraf gegaan. De afdwingbaarheid van het instrument blijft ook nog een beetje een vraag. Maar ik kom er graag heel even op terug.

Het bestaan van potentieel schadelijke content op sociale media, valt – zoals ik al zei – niet zo simpel te elimineren. Maar wat we wel kunnen doen, moeten we met volle kracht doen: het kaderen van content, aanbieden van hulp en mediawijs maken van onze jongeren en de volwassenen in hun omgeving, met de hulp van influencers die ze toch al als rolmodel beschouwen. Minister, ik reken daarvoor op u. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Els Ampe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheid van ouders betreffende het afstandsonderwijs in het secundair

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Open Vld): Minister, vandaag is het de Dag van de Leerkracht. In naam van Open Vld zou ik graag alle Vlaamse leerkrachten willen bedanken voor hun dagelijkse inzet. Dank u wel.

We weten dat er leerkrachten te kort zijn, en dat zorgt ervoor dat veel jongeren een leerachterstand opbouwen. Zelfs met alle nieuwe leerkrachten die uit de privé komen, zal dat onvoldoende zijn om die leerachterstand weg te werken. Daarom is digitaal onderwijs een belangrijk deel van de oplossing, want de beste leraars wiskunde zullen dan bijvoorbeeld via video aan verschillende klassen tegelijk wiskunde kunnen geven.

Daarom steunt Open Vld de oproep van de koepels, de koepel GO! van het gemeenschapsonderwijs, en die van het katholiek onderwijs, om de helft van de lessen digitaal te kunnen geven, en de scholen de vrijheid te geven om te zien hoever ze daarin gaan.

Het is natuurlijk verbijsterend dat er twee jaar na de lockdown nog steeds geen Vlaamse wetgeving is over de digitalisering van het onderwijs, en daarom moedigen wij u aan, minister, om zo snel mogelijk werk te maken van dat digitaal onderwijs. Maar dat moet dan wel gebeuren op een manier die minder chaotisch is dan tijdens de lockdown. Daarover is er ongerustheid bij de ouders.

Daarom is onze vraag hoe u die ongerustheid bij de ouders over afstands-onderwijs zult wegnemen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Even duidelijk schetsen: de aanleiding tot dit kader zijn niet de coronascenario's of lockdownscenario's. De aanleiding is ook niet het lerarentekort. De aanleiding is wel ons streven naar meer en betere onderwijskwaliteit. Dat is de essentie. Omdat op grond van wetenschappelijk onderzoek dat ik had besteld naar blended learning in het secundair onderwijs, onmiskenbaar ook de pedagogische voordelen blijken van het organiseren van afstands-onderwijs.

Waarom? Omdat dat ten eerste aanzet tot meer verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van leerlingen, zeker als het gaat om de derde graad. Vandaag is de overgang van de derde graad van het secundair onderwijs naar de arbeidsmarkt of naar het hoger onderwijs soms iets te groot, namelijk van heel gestructureerd in het secundair onderwijs tot vrijheid blijheid op de arbeidsmarkt of in het hoger onderwijs. Daar willen we iets meer aanleiding geven tot leren zelfstandig te zijn en verantwoordelijkheid op te nemen.

Ten tweede zijn er mogelijkheden op het vlak van differentiatie. Je kunt leerlingen die een achterstand hebben, een andere lesinhoud geven dan diegenen die wat meer voorsprong willen nemen. Ten derde speelt het in op de intrinsieke motivatie. Het doorbreekt de vlakke schoolse structuur. Hier blijkt echt dat dat meer appetijt geeft, en positief ingrijpt op de motivatie. Dat is de aanleiding tot dit kader.

Juridisch zou je kunnen zeggen dat er een beetje een vacuüm is. Vroeger was wat niet verboden was, toegelaten, maar de onderwijsverstrekkers vroegen daar wel degelijk een beter juridisch kader. Vandaar dat decretaal optreden, dat decretaal optreden dat minimaal is, dat eigenlijk enkel gaat over de kern, namelijk een garantie op kwaliteit, gestoeld op een visie, en dus met een maximaal plafond. Ten tweede moeten we zorgen dat de afspraken verankerd kunnen worden in het schoolreglement en het arbeidsreglement, zodat iedereen weet waaraan en waaraf. En ten derde willen we natuurlijk ook garanderen dat iedereen kan participeren, dus ook diegenen die thuis geen gebruik kunnen maken van een stille ruimte, en dat die desnoods dus ook op school terecht kunnen.

Ik heb een eerste voorzet gegeven. Momenteel zijn we in het kader van sociaal overleg de gesprekken aan het voeren. Ik ben zelf voorstander van een apart plafond, afhankelijk per graad, maar de gesprekken gaan voort. We kunnen de voordelen absoluut laten rijmen met de vrijheid van onderwijs en de onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Open Vld): Minister, dank u wel. Ik hoop dat u zo snel mogelijk slaagt in het bereiken van een akkoord rond de Vlaamse wetgeving voor digitaal onderwijs. Ik heb nog niet echt gehoord hoe u de ongerustheden van de ouders gaat wegnemen. Misschien kunt u daarover wat meer uitleg geven.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Het is uiteraard positief dat er een decretaal kader komt. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. Wij vinden de bovengrens van 50 procent toch vrij hoog. Scholen die dat tot het maximum zullen benutten, zullen natuurlijk ook een andere dynamiek krijgen dan er nu is. Na de coronacrisis en het afstandsonderwijs hebben we toch gezien dat dat niet altijd even goed is. Bovendien zeggen experts nu dat we dat fysieke onderwijs moeten herwaarderen. Volop inzetten op de digitalisering zorgt er net voor dat we verder gaan individualiseren. Dat brengt natuurlijk ook weer ongewenste neveneffecten met zich mee.

Minister, bovendien is het digitaal onderwijs, het afstandsonderwijs in ons land op dit moment van slechte kwaliteit. Daar heeft onderwijsexpert Dirk Van Damme ook al voor gewaarschuwd. U hebt wel een relancedecreet gemaakt om middelen vrij te maken om onze leerkrachten te professionaliseren, maar spant u dan niet het paard achter de wagen? Is het wel een goed idee om het op deze manier te doen? Zolang onze leerkrachten niet helemaal mee zijn met de digitalisering, is het misschien ook beter om daar eerst volop op in te zetten.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, mijn fractie deelt de bezorgdheid van de ouders en de vakbonden rond een voortzetting van het afstandsonderwijs. Dat was een goed middel tijdens de coronacrisis, tijdens de lockdown waar u naar verwijst. Maar het is natuurlijk wel een middel dat de sociale kloof in ons onderwijs, die al groot is, verder kan en zal vergroten. Wij zijn daar zeer ongerust over. Om die reden zijn we ook bezorgd over de impact van de energiecrisis op het afstandsonderwijs. Ik heb er zaterdag naar gevraagd. U hebt daar toen niet op geantwoord. Ik wil mijn vraag toch eens herhalen: wat gaat u daar doen?

Ik heb zopas een mail gekregen van een school uit Olen. De school stuurt naar de ouders dat zij alle kindjes die 's middags op school blijven eten, 50 cent gaat aanrekenen voor de verwarming. In de mail staat ook dat ze vragen om een dekentje mee te nemen omdat de verwarming sowieso naar beneden gaat. Minister, wat gaat u doen om te vermijden dat we deze winter noodgedwongen weer naar een groter afstandsonderwijs gaan?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): De keuze voor afstandsonderwijs of blended leren moet uiteraard altijd ingegeven zijn om pedagogische of didactische redenen, nooit wegens een personeelstekort of infrastructurele problemen. Het is ook belangrijk dat er in geen enkel geval leerlingen in kwetsbare thuissituaties benadeeld zouden zijn. Laat dat in elk geval duidelijk zijn. Op de Dag van de Leerkracht moeten we hen niet enkel bedanken, we moeten hun ook vertrouwen geven, we moeten hen ook ondersteunen. Dat betekent dat scholen en leerkrachten hun kinderen en leerlingen het best kennen. Ze moeten doordachte keuzes maken en ze moeten dat ook zelf doen in samenspraak met de ouders. We moeten de leerkrachten daar ook bij ondersteunen. Tijdens de coronacrisis hebben we heel veel geleerd, maar het is nog steeds heel duidelijk dat de leerkracht ertoe doet. Die is de basis van ons onderwijs. Het succes van blended leren of afstandsonderwijs zal ervan afhangen hoe de leerkrachten ondersteund kunnen worden. Minister, daarom de vraag: wat zijn daarvoor de initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil toch ook vooral de bezorgdheden naar voren brengen die de ouders en de vakbonden uiten. Ik zie ook zeker kansen in het digitale. Er is nood aan een kader. Mevrouw Ampe, daarover ben ik het met u eens. U geeft het voorbeeld van een heel goede wiskundeleraar die dan aan honderden leerlingen tegelijk heel goed die wiskunde kan uitleggen, maar dan nog heb je de contactmomenten nodig, heb je de momenten nodig in de klas waarop dat dan wordt ingeoeft, waarop het wordt besproken als iets niet is begrepen enzovoort. Het is dus niet dat inzetten op het ene betekent dat je de contactmomenten en de andere functies van onderwijs, de sociale functies, de interactie met de leerkrachten, maar ook met de medeleerlingen, niet meer nodig hebt.

Minister, de deur openzetten naar 50 procent afstandsonderwijs is voor mijn fractie dus ook een brug te ver, zeker ook gezien de bezorgdheden voor de meer

kwetsbare leerlingen, leerlingen met leermoeilijkheden uit kwetsbare gezinnen die geen plek hebben om rustig te werken, de jongere kinderen. Voor ons is dus vooral voorzichtigheid geboden. 50 procent lijkt ook ons te veel.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, vooreerst wens ik mij aan te sluiten bij de collega's die hun waardering uitspreken voor onze leerkrachten, in het bijzonder ook op deze dag, 5 oktober. Collega's, onze collega's van de commissie Onderwijs zijn momenteel in Ierland, dus op afstand. Ik heb ook een mail ontvangen van onze collega's, die dit debat toch ook volgen. Ik denk dat dit een heel belangrijk decreet is. Ik ben echter verbaasd. Enerzijds spreekt men zijn waardering uit voor leerkrachten, maar anderzijds heeft men achterdocht: 'Minister, hou het in de gaten hé.' Kunnen wij een beetje rekenen op de wijsheid van onze scholen, op de wijsheid van onze leerkrachten? Wat hier ontbrak, was een decretaal kader om ook op digitale wijze les te geven. Gaan wij alles digitaal doen? Neen. Zal dat 50 procent moeten zijn? Neen, maar wij geven hier vrijheid en mogelijkheden, omdat we weten dat het contactonderwijs, kinderen op school, nog altijd het belangrijkste is. Dat staat ook in de mail van onze collega's, die de sterke vooruitgang qua geletterdheid in Ierland bekijken. Dat komt daar ook naar boven, maar geef alstublieft een beetje vertrouwen aan onze leerkrachten.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (Vooruit): Minister, het is uiteraard belangrijk dat er een decretaal kader komt. Dat geeft zekerheid voor scholen en leerkrachten, maar ook voor de leerlingen en ouders. Onze fractie blijft de school de plek vinden waar onderwijs wordt gegeven. Corona heeft ons immers geleerd hoe belangrijk de school als leer- en leefplek wel is. Minister, u ijverde er dan ook voor, net als de experts, om de scholen zo vlug mogelijk opnieuw open te krijgen. Dat toont aan dat het afstandsonderwijs niet alleenzalmakend is.

We moeten echter ook realistisch zijn. Wij zijn ook voorstanders van afstands-onderwijs, als dat beperkt wordt ingezet in welbepaalde situaties en voor welbepaalde leerlingengroepen, en als de implementatie ervan ook wordt gedragen door de gehele school, door de leerlingen, de leerkrachten en de ouders. Dat is belangrijk. Dit moet ook kaderen binnen een brede visie van de school. Ten slotte moet het ook een toegevoegde waarde bieden voor de doelen die men wil bereiken. 50 procent op schooljaarbasis lijkt ons ook wel erg veel. Afstandsonderwijs mag in elk geval niet worden ingezet als besparingsmaatregel, bijvoorbeeld om één leerkracht aan drie klassen tegelijk les te doen geven. Vooral ook mogen de kwetsbare leerlingen daarbij niet worden vergeten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is vandaag de Dag van de Leraar, de dag waarop we ons vertrouwen en onze appreciatie uiten ten opzichte van de leerkrachten. Ik veronderstel dat hetzelfde ook mag gelden ten aanzien van de directies en dat we dus toch wel wat vertrouwen mogen hebben in de organisatie van de school door die directies, in plaats van onmiddellijk in een kramp te schieten wanneer er sprake is van een maximum, een plafond met betrekking tot de organisatie van 'blended learning'. We hebben op grond van wetenschappelijke studies in binnen- en buitenland immers echt wel de pedagogische deugd van dat 'blended learning' kunnen aantonen. Vandaag hebben we daartoe ook de condities gecreëerd, dankzij Digisprong. Dat was ik daarstraks vergeten te zeggen. We hebben er zo voor gezorgd dat men met die digitale leermiddelen aan de slag gaat, zowel op het vlak van de beschikbaarheid van hardware als met betrekking tot de bijscholing van de leerkrachten in kwestie, van diegenen die er nood aan zouden hebben om te kunnen omgaan met die digitale leermiddelen. In die twee

elementen hebben we dus absoluut voorzien. We weten dus dat dit kan leiden tot een betere onderwijskwaliteit, en we hebben ervoor gezorgd dat de condities zijn gecreëerd op het vlak van de digitale uitrusting. Dan denk ik dat we de volgende stap kunnen zetten, naar het creëren van een juridisch kader, waarbij we vertrouwen geven, maar ook zorgen voor geruststellende grendels.

Wat zijn die geruststellende grendels? De aanduiding van een maximaal plafond. Maar ook daar is relativiteit van belang. Het gaat over maximale plafonds. Dat wil niet zeggen 50 procent voor de hele onderwijstijd bijvoorbeeld, maar wel de mogelijkheid geven om dat op bepaalde momenten als dusdanig te gaan organiseren. Wat mezelf betreft: ik denk ook, qua geruststelling, dat we moeten werken met een plafond per graad. In de eerste graad ga je natuurlijk geen 50 procent van die onderwijstijd digitaal kunnen aanbieden, zelfs niet in een bepaald tijdscharnier. Dat lijkt me niet aangewezen. Het kan vooral in de derde graad, om aan te zetten tot meer verantwoordelijkheid en meer zelfstandigheid. Dat is dus één geruststellende grendel.

Een tweede geruststellende grendel is natuurlijk de opname in het arbeidsreglement, en een derde geruststellende grendel is de opname in het schoolreglement, een schoolreglement dat ondertekend moet worden door elke individuele ouder. Dat is dus het engagement dat wordt aangegaan door zowel de school, de leerkrachten en de directie als – aan de andere kant – de leerlingen en de ouders. Dus, laat ons op basis van dit kader – we gaan het finetunen –, op basis van de onderhandelingen in het kader van het sociaal overleg – zeker op de Dag van de Leerkracht –, uitgaan van vertrouwen in het met z'n allen – leerkrachten, ouders, directies – streven naar meer onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Open Vld): Minister, ik wens u veel succes met de snelle invoering van een Vlaamse wetgeving digitaal onderwijs, waarin maximale vrijheid is voor de schoolbesturen, en u ook de ongerustheid van de ouders wegneemt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de continuïteit in het Vlaamse ondersteuningsbeleid voor zonnepanelen

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, collega's, we beleven een bijzonder zware energiecrisis, en elk gezin in Vlaanderen zoekt naar manieren om die energiefactuur onder controle te krijgen.

Men gaat energie besparen, men gaat minder verbruiken, maar ook zonnepanelen zijn een oplossing die bijzonder veel gezinnen kiezen om die energiefactuur onder controle te krijgen. Dat is een goede oplossing. Elk gezin dat zonnepanelen op het dak heeft liggen, bespaart 800 tot 1000 euro. Ondertussen zijn er bijna 700.000 Vlaamse gezinnen met zulke panelen op het dak. Het aantal groeit dag na dag. Dit jaar alleen al zijn er meer dan 36.000 installaties bij gekomen. Volgens de sector zijn er nog eens zoveel die besteld zijn of ondertussen geïnstalleerd worden. We gaan dus naar een bijzonder goed jaar voor de zonnepanelensector.

Al die Vlaamse gezinnen rekenen daarbij op u, minister, voor de nodige ondersteuning om deze investering te kunnen doen. De Vlaamse overheid geeft inderdaad steun: tot 1500 euro premie voor wie een zonnepaneleninstallatie

plaatst. Maar dan moet ze wel geplaatst zijn, gekeurd zijn en aangemeld zijn bij Fluvius tegen 31 december. En daar knelt het schoentje. Het schoentje knelt er al een tijdje. Er zijn vertragingen bij de levering van het materiaal bij de leveranciers: voor omvormers is er tot acht maanden wachttijd, voor panelen tot vier maanden. Er zijn vertragingen bij de keuring, en ook bij de aanmelding is het niet evident om alles snel geregeld te krijgen. Op die manier dreigen duizenden gezinnen de beloofde premie mis te lopen, omdat voorzien is dat de ondersteuning vanaf 1 januari gaat halveren, minister. Dat zou bijzonder unfair zijn ten aanzien van die gezinnen die op de premie van 1500 euro rekenen en de bestellingen hebben geplaatst in het jaar waarin die premie is voorzien.

Dus, minister, op welke manier kunt u rechtszekerheid geven aan die gezinnen die de stap naar zonnepanelen zetten en die investering willen doen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega Bothuyne, om de vraag te stellen, zodat we het ook nog eens heel helder kunnen communiceren.

Ik denk dat, zeker als het gaat over hernieuwbare energie in Vlaanderen, gezien de historiek van de groenestroomcertificaten en de terugdraaiende teller, duidelijkheid en continuïteit van het beleid essentieel zijn. Dat is ook de reden waarom we in september 2020 hebben beslist en hebben gezegd: kijk, een eenmalige premie bij de installatie van de zonnepanelen, 1500 euro, we gaan dat ook afbouwen. Aangezien we ook niet willen vervallen in oversubsidies. Er is toen ook heel helder gecommuniceerd – en dat hebben we ook de afgelopen maanden altijd gedaan – dat dat het beleid is en dat de keuringsdatum bepaalt wat de hoogte van uw premie is.

In die zin denk ik dat dat ook rechtszekerheid biedt. Als we nu zouden beslissen om de premie te verhogen, de modaliteiten aan te passen of iets dergelijks, denk ik dat dat net voor chaos zou zorgen. Ik denk ook dat het ook fraudegevoelig kan zijn als er beslist wordt om rekening te houden met de datum van de bestelbon, want daarover kennen we uit het verleden ook verhalen met de groenestroomcertificaten. Ik wil dus die fout niet maken. Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) heeft ook een studie met een analyse gemaakt. Hoe zit het met die premie? Moeten wij die volgend jaar halveren? Want dat is het beleid dat we willen voeren. Moeten we die verhogen of verlagen? Het antwoord was unisono. De experts gaan zelfs verder en stellen voor om die premie af te schaffen. Sam Van Rooy zei het vanmorgen ook nogmaals en een aantal andere collega's ook, dat die premies en subsidies allemaal afgeschaft moeten worden. Ik denk dat we een verstandig beleid moeten voeren. Een aantal proffen en experts zeggen ook dat dat allemaal niet meer nodig is, omdat het voldoende rendabel is. Maar ik denk dat, zeker als het gaat over hernieuwbare energie en over zonnepanelen, continuïteit in het beleid heel belangrijk is en dat rechtszekerheid ook heel belangrijk is. Ik denk dat het pad dat we hebben uitgestippeld vanaf 2020 heel duidelijk is en dat we op die manier de gezinnen ook volgend jaar nog blijven ondersteunen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik ben het eens met uw principes van rechtlijnigheid en zekerheid. Alleen zal het in de praktijk net het omgekeerde zijn. Toen we twee jaar geleden inderdaad hebben gekozen voor een vaste premie, gingen we niet meer de fout maken van de groenestroomcertificaten waarbij steun werd beloofd die achteraf door anderen moest worden betaald. Neen, de premie komt rechtstreeks uit de begroting en er worden geen schulden weggemoffeld. Op zich is dat een goed systeem. Maar twee jaar geleden waren er geen acht maanden vertraging bij de levering en

plaatsing van zonnepanelen, dit jaar wel. Twee jaar geleden was er geen energiecrisis, dit jaar wel. Ik denk dus, minister, dat u een fout maakt door te zeggen dat er effectief een gekeurde installatie moet zijn op 31 december. De methode die ook door de sector zelf voorgesteld wordt, met goedgekeurde bestelbonnen, kan perfect rechtszekerheid betekenen voor die gezinnen die te goeder trouw hun bestelling hebben geplaatst en nu het slachtoffer zijn van de vertraging bij de levering in de zonnepanelensector.

Ik vind ook de redenering nogal cynisch om de steun volgend jaar onverkort af te bouwen omdat de terugverdientijd zagezegd verkort is door de gestegen energiefactuur. Minister, ik denk dat heel veel gezinnen net nu extra steun nodig hebben om de investering te kunnen doen. Op welke manier zult u die steun volgend jaar vormgeven?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): De hoge energiefacturen zorgen natuurlijk voor een stormloop op zonnepanelen. Iedereen met nog wat spaarcenten en een al goed geïsoleerd dak probeert nu zo snel mogelijk een PV-installateur (photovoltaic) te pakken te krijgen. Dat is geen evidentie, want de stormloop is groot. Maar wie de middelen heeft, probeert zich dus nog beter te beschermen, en dat is terecht. Maar er zijn ook heel veel gezinnen die uit de boot vallen: de gezinnen die geen baas zijn over hun eigen dak omdat ze geen eigen woning hebben, die een woning of appartement huren. Maar evengoed zijn er de gezinnen die vandaag al geconfronteerd worden met torenhoge energiefacturen. Want wie elke maand opnieuw een energiefactuur van 1000 euro of meer te betalen heeft, gaat niet zomaar beslissen om te investeren in zonnepanelen, laat staan in dakisolatie. Die kloof dreigt alleen maar groter te worden en dat maakt mij zeer ongerust. Mijn vraag aan u, minister, is dus: hoe gaat u ervoor zorgen dat die kloof niet uit de hand loopt? Hoe blijft die binnen de perken?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Bothuyne, ik denk dat het niet helemaal correct is wat u zegt, dat de halvering van de ondersteuning er nu plots gekomen is. Die was al langer vastgelegd. Dat pad was er al, zelfs vooraleer de elektriciteitsprijzen heel sterk naar omhoog gegaan zijn. De bedoeling was de volgende. Men heeft beslist om in het begin een bijkomende inspanning te leveren vanuit de overheid wegens de problemen die men gehad heeft met die terugdraaiende teller, waarbij nu beslist werd om dat systeem af te bouwen. Dan vind ik het nogal gevaarlijk – als ik het zo mag uitdrukken – om nu plots regels aan te passen. Zelfs bij de verfoeide groenestroomcertificaten zoals die tien jaar geleden werden toegepast, werd de premie altijd toegekend bij de keuring. Als nu plots beslist wordt om dat te doen bij de bestelling, begrijpt u ook dat iedereen vandaag plots gaat bestellen en dat de keuring pas volgt over vier jaar.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega Bothuyne geeft aan dat duizenden gezinnen de premie dreigen mis te lopen. Maar ik vrees dat ook meer dan duizenden gezinnen te veel dreigen te betalen voor hun energie deze winter. Dat is ook een heel belangrijke problematiek. Het heeft ermee te maken dat het verbruik op maandbasis en op basis van een aantal aannames gebeurt. Gezinnen die nu voor de winter staan en die nu gaan besparen omdat de energie zo duur wordt, gaan mogelijks toch veel te veel moeten betalen, zelfs als zij een digitale meter hebben. Dan zou u denken dat er op dagbasis, zelfs op seconden kan gekeken worden wat men verbruikt, toch zeker op maandbasis. Het is onbegrijpelijk dat die gezinnen met die mogelijk hogere facturen te maken gaan krijgen, terwijl je

eigenlijk perfect kunt weten wat ze deze maand met die hoge energieprijzen verbruikt hebben.

Ik lees in de krant dat dit pas tegen april 2023 opgelost zal worden. Is er echt geen mogelijkheid om dat te vervroegen of om erop aan te dringen? Want dat is natuurlijk na de winter en het zou onbegrijpelijk en niet uit te leggen zijn dat zoveel gezinnen te veel gaan moeten betalen, terwijl ze heel zuinig met energie zijn omgegaan deze winter.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Uiteraard is continuïteit van het beleid belangrijk. Maar het voortzetten of het continueren van slecht beleid is niet slim. Dit beleid was er een van oversubsidiëring. Dat wordt nu wat afgebouwd. Maar we zitten nog altijd met een beleid van subsidiëring van zonnepanelen. U komt af met cijfers die zeggen dat steeds meer mensen dat willen. Maar laat ons de realiteit onder ogen zien: de meeste Vlamingen kunnen zich geen zonnepanelen permitteren, ook niet met die premie. En dus welk pervers effect heeft de subsidiëring van zonnepanelen, heeft die premie voor mensen die het zich wel kunnen permitteren? Wel, dat is dat mensen die het zich niet kunnen permitteren mee betalen via hun belastingen. Wij zeggen dus: stop met die subsidies. De terugverdientijd van zonnepanelen is sneller en korter dan ooit. Die premie is absoluut niet meer nodig. Nogmaals, dat is kwestie van rechtvaardigheid. Want het is niet rechtvaardig dat mensen die het zich niet kunnen veroorloven, mee moeten betalen voor de zonnepanelen van diegenen die het zich wel kunnen permitteren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhair Demir: Collega's, ik wil eerst beginnen met wat collega Staf Aerts zei. U weet het, denk ik, wel. Minister Diependaele heeft ook een belangrijke maatregel genomen met de uitrol van fotovoltatische panelen op 90.000 sociale woningen. Daarnaast hebben we met de begrotingsopmaak ook beslist – en dat is de allereerste keer dat de Vlaamse Regering dit heeft gedaan – dat we mensen die een sociaal tarief hebben en de middenklasse aanklampend gaan begeleiden. Als je zonnepanelen wilt zetten, hoe begin je daaraan? We gaan daarrond samenwerken met de OCMW's. Minister Somers heeft gezegd dat hij extra volk daarvoor bij de OCMW's wilt zetten. Ook de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) krijgen daar extra volk voor, net zoals de energiehuizen. We hebben 10 miljoen euro enkel en alleen al uitgetrokken voor de energiehuizen. De OCMW's zullen ons heel specifiek aangeven wie de mensen zijn met een sociaal tarief, wie de mensen zijn die moeilijkheden hebben met hun factuur. Hoe kunnen we hen heel aanklampend begeleiden en offertes opvragen richting die PV-panelen. Ik vind dat een heel belangrijke maatregel om die doelgroep te bereiken.

Collega's die willen dat er meer subsidies worden uitgegeven of dat we gaan rekening houden met de datum van bestelbonnen: dat ga ik niet doen. Ik vind dat je als beleidsmaker ook moet terugkijken naar het verleden. Wat er met de groenestroomcertificaten is gebeurd met de bestelbonnen, daar word ik nog altijd kwaad van. Dat was op het randje van gesjoemel. Wat jullie me vragen is dat ik opnieuw een systeem ga invoeren waarbij ik ga zeggen dat we vanaf nu rekening houden met bestelbonnen. Verkopers van zonnepanelen zetten de datum op die bestelbonnen en u weet het ook, mijnheer Bothuyne, wat er destijds is gebeurd. We hebben de lijsten met de firma's die destijds met bestelbonnen en groenestroomcertificaten werkten en hoe dat ineens naar beneden ging. Daar heeft men toen ook het een en ander gedaan.

U vraagt mij eigenlijk om een systeem in te voeren dat gewoon niet rechtvaardig is. En u weet ook dat iemand dan wel die rekening betaalt. We zitten nog altijd met 20 miljard euro in die energiefactuur als het gaat over de groenestroomcertificaten. Ik pas daarvoor, ik ga dat niet doen. Ons beleid is altijd heel duidelijk geweest, ook qua continuïteit, en ook qua communicatie. Sinds 2020 hebben we een beleid uitgestippeld, en we gaan dat pad bewandelen.

Als nu de analyse van VEKA zou zijn dat dat toch veel te weinig is, die 750 euro voor volgend jaar, en dat we dat moeten aanpassen, dan ben ik de eerste die zal zeggen: "Oké, ze hebben dat geanalyseerd, en blijkbaar is 750 euro te weinig, het geeft te weinig rendement, mensen nemen dat niet meer." Als dat de analyse is, dan ben ik de allereerste beleidsmaker die zou zeggen dat ik dat ga doen. Maar gewoon een beleid gaan voeren omdat u vindt dat mensen toch wel 1500 euro aan zonnepanelenpremie moeten hebben? Dat ga ik niet doen.

En niemand is hier slachtoffer. Dat wil ik ook niet aanvaarden. Want u zegt dat er slachtoffers gaan vallen. De premie blijft nog altijd gelden. We hebben dat samen beslist in die Vlaamse Regering. We hebben een begroting opgesteld samen met u, mijnheer Bothuyne. We hebben toen ook samen beslist dat we dit beleid verder gaan uitstippelen, en dat we bij die premie geen rekening gaan houden met bestelbonnen, en dat we geen rekening gaan houden met een hogere premie.

Het feit dat er nog altijd een groot rendement is voor diegenen die zonnepanelen zetten, en het feit dat er ook nog een premie bestaat? Ik denk dat dat correct beleid is. Ik denk dat we de middelen die we hebben en die vrijkomen, moeten investeren in die mensen die het echt heel hard nodig zullen hebben. En nogmaals, zodra ik een analyse zou hebben die zegt dat ik mijn beleid moet aanpassen, ben ik bereid om dat te doen.

Ten tweede, collega Anaf, hebt u volledig gelijk wat Fluvius betreft. Helaas, Vlaanderen is geen aandeelhouder bij Fluvius. Ik vind dat verschrikkelijk. Ik vind ook dat het hoog tijd wordt om dat debat eens te gaan voeren. Wij hebben niets te zeggen over Fluvius. De lokale besturen, de schepenen en de burgemeesters zitten wel allemaal bij Fluvius. Dit probleem, maar ook andere problemen, heb ik al meermaals aangekaart, net zoals het probleem van het zonnedelen. Er zijn ook andere zaken. Maar helaas, vanuit Vlaanderen heb ik daar niets in te zeggen, want ik ben geen aandeelhouder. Ik zie hier heel veel burgemeesters en schepenen, dus zij die in Fluvius zitten, gelieve dat probleem ook aan te kaarten. Ik heb dit ook bij Wim Dries aangekaart, dus zij weten dat dat probleem er is, net als het probleem van het zonnedelen. *(Applaus van Kris Van Dijck)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, ik zou u willen danken voor uw antwoord, maar u hebt zoveel zaken op een hoopje gegooid dat het wat moeilijk is om dat te doen. We hebben inderdaad samen beslist om een duidelijk premiesysteem in het leven te roepen, waarbij elke Vlaming die dit jaar investeert, tot 1500 euro premie kan krijgen.

Op dat moment, toen we die beslissing namen, was er natuurlijk geen wachtlijst van acht maanden voor wie zonnepanelen plaatste. Vorige week was dat niet aan de orde, u hebt dat helaas niet op tafel gelegd, minister. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

De voorzitter: Collega Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): De waarheid heeft haar rechten, minister.

Ik denk dat zonnepanelen de snelste weg zijn naar een lagere energiefactuur. De Vlaamse Regering heeft een duidelijke premie beloofd aan wie nu investeert. Straks duizenden mensen honderden euro's afnemen omdat er vertragingen zijn in de levering lijkt mij geen goed beleid, minister. Ik denk dat we moeten zorgen voor zekerheid voor wie investeert, voor steun voor wie dat nodig heeft. En we hebben een renteloze lening en een premiesysteem in het leven geroepen om ervoor te zorgen dat zonnepanelen haalbaar en betaalbaar zijn voor elke Vlaming. En het is uw plicht om ervoor te zorgen dat elke Vlaming die daar recht op heeft, ook die steun krijgt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de aanpak van zwartrijden bij De Lijn

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, collega's, op onze bussen en trams van De Lijn rijden zonder tickets, zonder geldig vervoerbewijs, het is een plaag, het is een pest. Dat weten we. Het zogenaamde zwartrijden is echt iets wat we zouden moeten kunnen vermijden. Voor corona communiceerde De Lijn dat ze cijfers hadden; het zou over maximum 10 procent gaan, het zou onder de 10 procent liggen. Tijdens corona kregen we echt wel een ander beeld, en liep het aantal zwartrijders op tot 50 procent in de grote steden, waar trams en bussen natuurlijk frequenter gaan rijden.

Dan zou je denken dat we na corona opnieuw met onze 178 controleurs bij De Lijn aan de slag gaan en dat we ook daar extra acties ondernemen, waardoor het aantal zwartrijders kan verminderen.

Het is een momentopname, maar bij een controle van de politie in het Antwerpse is vastgesteld dat op duizend personen een derde zonder geldig vervoerbewijs reed.

Ik herinner mij dat u in maart in de plenaire vergadering hebt gezegd dat we naast de controleurs ook extra maatregelen zouden nemen om te sensibiliseren. Vandaag zien we bij die ene controle alleszins geen effect. Ik neem aan dat er nog geen algemene cijfers beschikbaar zijn.

Minister, welke initiatieven werden er sinds maart door u en door de Lijn ter zake genomen? En vooral, welke extra maatregelen zitten er in de pijplijn? We merken immers dat het aantal zwartrijders niet systematisch aan het dalen is.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Maertens, ik dank u voor uw vraag. Op de eerste plaats wil ik heel duidelijk stellen dat zwartrijden totaal onaanvaardbaar is. Het is asociaal gedrag en dat willen we uiteraard massaal terugdringen.

U verwijst zelf naar de coronaperiode. Ten tijde van corona, toen je achteraan moest opstappen, is het aantal zwartrijders enorm toegenomen. Toen zaten we in een stedelijke context met percentages tot 50 procent en in meer perifere gebieden rond 10 tot 15 procent. Er waren dus heel veel zwartrijders.

Toen betrof de controle door onze lijncontroleurs vooral het naleven van de maatregelen inzake covid. Maar ik heb hier in maart inderdaad heel duidelijk gezegd dat, zodra die covidmaatregelen voorbij zouden zijn, onmiddellijk de focus weer zou worden gelegd op het zwartrijden. Zwartrijden doe je niet. Daarom

heeft De Lijn eind maart een grootschalige campagne uitgerold, die vandaag nog steeds loopt. Die sensibiliseringscampagne loopt via diverse kanalen, om mensen aan te moedigen verantwoordelijkheidszin aan de dag te leggen en effectief een ticket te kopen vooraleer ze op de bus of de tram stappen.

Naast die grootschalige sensibiliseringscampagnes wordt er ook heel gericht gecontroleerd. U verwijst terecht naar de controle die in de Antwerpse regio, Merksem en Luchtbal, is uitgevoerd, en waarbij op een duizendtal gecontroleerde reizigers een derde geen ticket had betaald. Die mensen zullen het uiteindelijk wel voelen, want wie niet betaalt, zal een boete krijgen. Wie niet wil horen, zal moeten voelen, zal op de blaren moeten zitten en een boete moeten betalen die een pak hoger ligt dan een gewoon ticket. Wat dat betreft is de boodschap heel duidelijk: koop een ticket vooraleer je het openbaar vervoer neemt. Zorg dat je in regel bent en mijd dat asociaal gedrag. Want controles zullen blijven volgen. En uiteraard blijft die sensibiliseringscampagne ook nog lopen.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad belangrijk om te sensibiliseren. Maar die controle op het kopen van tickets, op het geldig reizen op onze bussen en trams is echt cruciaal.

Het gaat mij absoluut niet over de boetes, want die zorgen voor belangrijke inkomsten voor De Lijn, maar daarover gaat het niet. We moeten niet controleren om boetes te innen, maar wel om aan wie zich niet aan de regels houdt, te tonen dat die asociaal gedrag vertoont. Dat is echt een pest. En ook voor de mensen die het goed menen, die er zelf voor zorgen dat ze in orde zijn, is het echt wel heel moeilijk om dergelijke zaken te zien.

Ik heb twee deelvragen voor u. Zitten er meer controleurs in de pijplijn? Zijn er de komende maanden en jaren aanwervingen voorzien?

In Antwerpen was het de politie die controle uitoefende op de bussen en trams. Hoe loopt de samenwerking met de politie? Ik weet dat die niet altijd overal even evident verloopt.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, het is een open deur intrappen: zwartrijden blijft inderdaad een probleem. Vorig jaar kon u nog met een beschuldigende vinger richting corona wijzen, omdat er minder sociale controle was doordat reizigers niet vooraan op de bus konden opstappen. De jaren daarvoor was het enerzijds het invoeren van het cashloze betalen en anderzijds het gebrek aan controleurs. Dat zou allemaal opgelost moeten zijn, als we dat mogen geloven.

Collega Maertens heeft inderdaad de percentages opgesomd. Het is opvallend dat De Lijn op die manier 20 tot 30 miljoen euro op een totaal van 200 miljoen euro aan opbrengsten misloopt. Daar moet dringend iets aan worden gedaan, tenzij De Lijn geld genoeg heeft, maar dat is ook niet het geval, want dat verhaal kennen we. Tegelijkertijd stellen we echter vast dat heel wat van die boetes onbetaald blijven: 63 procent van de boetes van 2020 zijn nog niet geïnd en vorig jaar was dat 54 procent.

In een antwoord op eerdere vragen die we u over dat zwartrijden stelden, zei u dat u meer zou bewustmaken en meer controles zou uitvoeren. Dat is allemaal goed en wel, minister, maar ik heb al herhaaldelijk een krachtig signaal gegeven dat u stevig zou moeten optreden. Dat zou u ondertussen toch al moeten weten. Ik zal de vraag dus anders stellen: waar loopt het verkeerd met de maatregelen

die u invoert? Kunt u daar duiding bij geven? Hoe staat het met de inning van de boetes?

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): In de grensregio is de samenwerking tussen De Lijn aan de ene kant en de politie aan de andere kant goed. Men doet daar op regelmatige tijdstippen acties om geseinde personen te vatten en om de zoektocht naar drugs en ook zwartrijders succesvol te laten verlopen. Ik wil er vooral voor pleiten om de politie en ook de controlediensten vooral in te zetten op de lijnen waar het aandeel zwartrijders het grootst is – men kent die –, al is het maar als een rechtvaardig signaal naar de grote meerderheid die wel correct hun vervoerbewijzen kopen en betalen.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, laat het duidelijk zijn: zwartrijden is onaanvaardbaar en oneerlijk tegenover de mensen die correct hun ticket betalen. Het is belangrijk dat daar streng tegen opgetreden wordt. Naast repressief optreden zou het goed zijn mochten we dat kunnen voorkomen. Ik wil graag een suggestie doen, want misschien is die er wel om zwartrijden te voorkomen, namelijk mensen aan 1 euro per dag met de bus te laten rijden. Dat zou niet slecht zijn om het zwartrijden te voorkomen. Dat is niet alleen daarvoor goed, maar ook goed om de files terug te dringen en de koopkracht van de mensen te versterken. U hebt dat ballonnetje al eens opgelaten, maar we hebben er sindsdien nog maar weinig over gehoord. Hierbij willen we u laten weten dat u wat dat betreft zeker op de steun van Vooruit kan rekenen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Blijkbaar is het heel moeilijk, minister, om een slechte gewoonte af te leren. Nu de coronamaatregelen op de bussen al even verleden tijd zijn, merken we dat er toch nog een derde zwartrijders zijn, tenminste in het Antwerpse. Ik vind dat ook verschrikkelijk veel. Ik ben een en ander gaan opzoeken op de website van De Lijn. Daar worden de controles aangekondigd. Bijvoorbeeld voor oktober zijn er dertien controles gepland, onder meer aanstaande vrijdag in Leuven en later op de maand nog een. Ik hoop dat dat niet de enige controles zijn en dat er ook nog bij verrassing controles her en der in Vlaanderen zijn en niet alleen op die dertien plaatsen. Dat is gewoon een vraag om informatie.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik sluit me enerzijds graag aan bij de vraag van collega Maertens, die heel terecht is. Mensen die het openbaar vervoer nemen, moeten de ticketprijs betalen. We moeten dat controleren en ervoor zorgen dat ze dat effectief doen.

Maar ten tweede – en ik val wat in herhaling, maar zo krijgt u wat meer tijd om uitgebreid te antwoorden – denk ik dat u een goed voorstel hebt gedaan om in deze koopkrachtcrisis de prijs voor een openbaarvervoerticket te verlagen tot 1 euro, zodat meer mensen de bus kunnen nemen en dat de mensen die de bus al nemen, dat op een betaalbare manier kunnen doen. Dat wijkt een beetje af van wat u in het verleden daarover al hebt gezegd in dit parlement, waarbij u verwees naar onder andere benchmarkstudies. Ik ben blij dat u het licht hebt gezien.

Kunt u zeggen wat het vervolg van die plannen is en hoe u daar verder mee aan de slag gaat? Is dat aan bod gekomen in het kader van de besprekingen over de

Septemberverslaging? (*Applaus van Els Robeyns, Caroline Gennez en Jos D'Haese*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, ik dank u voor de bijkomende vragen en bedenkingen of voorstellen.

Mijnheer Maertens, u vraagt of er meer controles zullen gebeuren en hoe de samenwerking met de politie verloopt. Wat betreft specifiek het voorval dat u hier hebt geschetst en dat in de pers naar boven is gekomen over Merksem en de Luchtbal, was er een heel intense samenwerking met de politie. U hebt ook kunnen lezen dat een aantal mensen zelfs gezocht werden voor andere strafbare feiten. Die samenwerking verloopt heel goed en zoals de heer Keulen al heeft gezegd, zien we dat in stedelijke contexten het aantal zwartrijders vaak veel hoger ligt dan in de perifere gebieden. Daarom ligt daar vooral de focus op een intense samenwerking met de politie om ervoor te zorgen dat diegene die zich niet aan de regels houdt, effectief wordt beteugeld.

Dus wat dat betreft, kan ik u zeker geruststellen. Dat verloopt goed en er wordt toekomstgericht nog meer ingezet om het aantal zwartrijders, dat tijdens de covidpandemie op 50 procent lag en nu op 30 procent – wat nog altijd veel te hoog is – sterk terug te dringen. Daar wordt veel aandacht aan geschonken, zowel hier in het parlement als in de pers. Overal waar het maar te horen valt, is de boodschap dat mensen die niet betalen beboet zullen worden. Ik denk dat die boodschap heel duidelijk is en dat we die naar buiten moeten blijven brengen.

We hebben het al uitgebreid gehad over het innen van de boetes. Op het moment dat men betrapt wordt op zwartrijden, krijgt men eerst een voorstel tot betaling van een boete. Die boete kan oplopen van 56 euro tot 500 euro. Men krijgt dan dat voorstel en men kan het daarmee eens zijn en spontaan betalen of een afbetalingsplan vragen, of in verweer gaan en daarover procederen. Finaal is het zo dat al de boetes die niet op een spontane wijze of via een afbetalingsplan worden geïnd, worden overgemaakt aan een gerechtsdeurwaarder, en die zal overgaan tot inning. Men heeft in principe vijf jaar de tijd om tot de finale inning over te gaan en daarom ziet men nu niet onmiddellijk in de cijfers dat elke boete die bijvoorbeeld in de eerste jaarhelft is uitgeschreven ook al effectief en formeel is geïnd. Daar wordt alleszins volop op ingezet.

Dan is er het verhaal van het '1 euro per dag'-ticket. Ik had het al verwacht, mevrouw Robeyns en mijnheer Bex, dat u daarover zou beginnen. Het klopt inderdaad dat ik die suggestie heb geponeerd en dat we willen kijken of we in het kader van de koopkrachtmaatregelen mensen meer kunnen ondersteunen. Ik kan u meegeven dat daarvoor niet direct een draagvlak was, ook niet bij de mensen van De Lijn zelf. Zij zeggen dat ze op dit ogenblik al zodanig veel tarieven hebben met onder andere het meest recente tarief waarbij men voor 75 euro vijftig tickets kan boeken en 1,5 euro voor een dagticket betaalt. Men zou veel te veel bestaande abonnementen gaan kannibaliseren was bij hen vooral de boodschap. Dat geldt ook voor de abonnementen voor de schoolgaande jeugd die al in augustus of september zijn gekocht. Daarom is er gezegd dat men beter niet inzet op bijkomende promotieartikelen, maar dat men beter kan inzetten op het versterken van het aanbod. Daarvoor hebben we dan ook finaal gekozen en daarrond hebben we binnen de Vlaamse Regering een consensus gevonden. Boven op de extra middelen die we in het kader van het openbaredienstencontract reeds kregen – u weet dat dat we 40 miljoen euro extra inzake exploitatie en 120 miljoen euro extra inzake investeringen kregen – komt nu nog 50 miljoen euro extra voor de werkingsmiddelen van De Lijn. Daarvan is zeker 20 miljoen euro exclusief gereserveerd om het aanbod van De Lijn nog te

versterken. Ik denk dat dat een heel belangrijk aspect is en dat we de klantvriendelijkheid van De Lijn hoog in het vaandel moeten dragen en dat we mensen zoveel mogelijk in het richting van het openbaar vervoer moeten leiden.

Zou een 1 euro-ticket nu effectief een oplossing voor het zwartrijden zijn geweest? Ik denk het niet, want of men nu 1,5 euro of 1 euro betaalt, dat zal iemand die moedwillig niet betaalt, niet overhalen om wel te betalen. Hij zal ook de moeite niet doen om een 1 euro-ticket te kopen. Ja, ik zie aan uw hoofdschuddend gedrag dat u het niet helemaal eens bent, maar we stellen vast dat heel wat mensen moedwillig niet betalen en ik denk dat we dat laakbaar gedrag vooral moeten sanctioneren. Vandaar zetten we volop in op de sensibiliseringscampagnes die lopen en zeker ook op die heel gerichte controles in samenspraak met de politiediensten. We hopen zodoende dat mensen twee keer nadenken voor ze zich schuldig maken aan zwartrijden. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Ik denk dat de keuzes die regering over de tarieven heeft gemaakt, de enige juiste beleidskeuzes zijn. Dat wil ik toch even gezegd hebben.

Minister, de samenwerking met de politie is en blijft in dit verhaal cruciaal. We zien dat dat in Antwerpen bij die ene actie goed gelukt is, maar we weten vanuit de praktijk dat ook de politie met arbeidskrapte kampt en heel moeilijk aan nieuwe inspecteurs raakt. Dan zou het wel eens kunnen dat de politie heel snel oordeelt dat het controleren van tickets van De Lijn niet tot hun corebusiness, hun kerntaken behoort. Ik zou echt wel willen vermijden dat we daardoor minder controles zullen uitoefenen en meer zwartrijden zullen zien.

Ik denk echt niet dat we de pakkans mogen laten verkleinen. Stel dus dat het zover komt, dan denk ik dat we meer moeten inzetten op eigen controleurs en controles bij De Lijn. Nogmaals, dit is het meest asociale gedrag dat een reiziger kan vertonen, vooral ten opzichte van de mensen die het goed menen. Dat moeten we zeker vermijden. Ik ben ervan overtuigd dat we in die strijd zeer goed zullen samenwerken in deze regering. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tijdelijke werkloosheid wegens de energiecrisis

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Tijdelijke werkloosheid, collega's, is een fantastische schokdemper die door onze voorvaders uitgedacht werd. Die mogelijkheid wordt onder andere gebruikt door een aannemer die plotseling wordt geconfronteerd met slechte weersomstandigheden, of door een middenstander die met wegenwerken wordt geconfronteerd, maar we hadden nooit gedacht dat we er op zo'n grote schaal van gebruik zouden maken als tijdens de coronacrisis. Mensen hebben toen zes, zeven of acht maanden op tijdelijke werkloosheid gestaan. Dat heeft toch tot heel wat gemiste kansen geleid. Er zijn mensen die gedurende een zo lange periode inactief zijn geweest en die misschien finaal ook hun job zijn kwijtgespeeld.

Dit parlement heeft zich van zijn beste kant getoond. Samen met toenmalig minister van Werk Crevits hebben we er bij het federale niveau voor geijverd om de gegevens te krijgen van de tijdelijk werklozen, zodat we hen kunnen helpen en begeleiden. Maar tegelijk hebben we er ook voor geijverd dat ze zich verplicht

zouden moeten laten inschrijven bij VDAB. Het Brusselse Gewest en het Waalse Gewest hebben daar nooit naar gevraagd. Dat is logisch: het zijn vrij welvarende regio's met een forse werkzaamheidsgraad die deze problematieken niet kennen. Zij hebben geld genoeg, of het wordt minstens voor hen betaald.

We hebben nu opnieuw een groot probleem, namelijk de stijgende energiekost die er heel wat bedrijven toe noopt om mensen minstens tijdelijk op werkloosheid te zetten. Dat biedt wel wat uitdagingen. Vanaf 30 september moet iedereen die drie maanden tijdelijk werkloos wordt, zich verplicht inschrijven bij VDAB. Ik heb al een aantal aankondigingen gezien, voor operator bijvoorbeeld, en ik hoop dat we die mensen heel snel elders kunnen inzetten, misschien nog eerder dan opleidingen aan te bieden.

Minister, mijn vraag is eigenlijk heel simpel: zijn we daar klaar voor, om al die mensen tijdelijk elders te gaan tewerkstellen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor uw vraag, collega Ronse. Het zal u niet verbazen dat ik het absoluut met u eens ben dat we die periode van tijdelijke werkloosheid zo zinvol mogelijk moeten invullen. Dat is ook wat we met de actie van VDAB gedaan hebben tijdens de coronaperiode: elke tijdelijk werkloze werd aangeschreven en werd gecontacteerd met een aanbod rond opleiding, of eventueel vrijwilligerswerk, loopbaanbegeleiding, of een andere jobinvulling. Dat is positief onthaald. Als we de cijfers bekijken zien we dat liefst 42 procent effectief een opleiding heeft gevolgd, vrijwilligerswerk is gaan doen of tijdelijk naar een andere job is uitgeweken. Bijna 63.000 mensen in tijdelijke werkloosheid in de periode van maart 2020 tot juni 2021 hebben gebruik gemaakt van competentieversterkende acties. Dat is dus allemaal positief.

Maar er werden inderdaad nog een aantal knelpunten vastgesteld. U verwees al naar het feit dat we onvoldoende federale gegevens ter beschikking hadden om daarmee aan de slag te gaan. Er was ook nog een 'gap' in de periode tussen het moment van de tijdelijke werkloosheid en het ogenblik dat de betrokkene op de radar van VDAB kwam. En inderdaad, er was ook nog geen verplichting om je als tijdelijk werkloze in te schrijven bij VDAB.

Intussen is er een brug naar de federale overheid gemaakt, een gegevensflux, waardoor we de gegevens van de federale overheid ter beschikking hebben. Daarnaast bent u samen met mij heel tevreden dat op 30 september in het Belgisch Staatsblad de federale wetgeving is aangepast. Daardoor zijn tijdelijk werklozen verplicht zich in te schrijven bij VDAB en de 'intensief' tijdelijk werklozen hebben de verplichting om in te gaan op het aanbod van VDAB. Ik zie u al heel tevreden knikken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, ik ben tevreden. Ik ben het eens met u op dat vlak. Maar er hangt nog een andere donkere wolk boven onze ondernemingen en boven onze werkzaamheidsgraad: de automatische indexering van de lonen, die als een ovaalboor onze concurrentiepositie zal breken. Collega's, in ons regeerakkoord hebben we heel duidelijk gesteld dat we een werkzaamheidsgraad van 80 procent willen halen. Ik vrees dat zeer veel ondernemers zich zullen beroepen op tijdelijke werkloosheid als die kost ook de pan uit swingt. Maar tegelijkertijd zie ik bij heel wat ondernemers een grote wil om iets te doen aan de koopkracht van hun werknemers. Het probleem van de automatische indexering is dat de federale overheid haar compleet wegvreet als die bruto is. Minister, wilt u en zult u er vanuit de Vlaamse Regering op federaal niveau voor pleiten om slimmere maatregelen te nemen om de netto koopkracht van de werknemers te verhogen?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik richt mij misschien niet meteen tot u, maar wel tot collega Ronse. We kregen hier daarnet een vraag voor minister-president Jambon over een dossier dat op het federale niveau lag. Hij heeft toen heel correct geantwoord en gezegd dat hij het niet zou waarderen mocht een federale minister op zijn terrein komen. Ik heb de indruk, collega Ronse, dat u toch eens goed moet bekijken wat de bevoegdheden van Vlaanderen zijn. U maakt er de laatste tijd wel een spel van om voortdurend via een omweg hier federale dossiers op tafel te leggen. Ik vind het van belang dat we goed bekijken wat onze eigen bevoegdheden zijn, dat we ze maximaal opzoeken. Maar met het voortdurend naar hier halen van federale dossiers moet u zich misschien eens de bedenking maken dat er in 2024 opnieuw verkiezingen zijn. Misschien moet u overwegen om te verhuizen naar een ander parlement.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het is inderdaad een goede zaak dat de Federale Regering de tijdelijke werkloosheid opnieuw heeft versoepeld naar aanleiding van de energiecrisis. Het is goed dat die mensen beter zullen worden opgevolgd.

Ik wil nog een specifieke vraag stellen. Diezelfde vermaledijde Federale Regering heeft met die vermaledijde arbeidsdeal iets nieuws ingevoerd, namelijk de transitietrajecten. We weten allemaal dat, in tegenstelling tot corona, de crisis van vandaag wel eens langdurigere effecten zou kunnen hebben. De mensen die vandaag tijdelijk werkloos zijn, maken misschien wel kans om effectief hun baan te verliezen. Ik denk dat die transitietrajecten, waarbij mensen al tijdens hun arbeidsovereenkomst bij een ander bedrijf of in een andere sector kunnen gaan proberen, een goede zaak zouden kunnen zijn om die crisis op te vangen. Daarom is mijn vraag in welke mate VDAB, de Vlaamse overheid, kan helpen om die transitietrajecten te implementeren, zodat we die mensen kunnen helpen en misschien al een nieuwe job kunnen aanbieden zonder dat ze hun job verliezen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Vanuit Vooruit hopen wij in eerste instantie, collega Ronse, dat er zo weinig mogelijk werknemers op tijdelijke werkloosheid terechtkomen, want dat is natuurlijk altijd een verlies aan koopkracht. Dat betekent loonverlies. Het principe dat werken moet lonen is voor ons zeer belangrijk. Daarom zijn en blijven wij een sterke pleitbezorger van een automatische indexering van de lonen. Een collectieve verarming van de werkende bevolking is een slechte zaak. Ik neem er akte van dat de N-VA dat bepleit.

Mijn concrete vraag aan de Vlaamse Regering, minister, gaat over de jobbonus. Dat was toch een van de paradepaardjes bij de begrotingsbespreking van vorige zaterdag. Die werd niet toegekend aan mensen die tijdens corona in tijdelijke werkloosheid zijn gegaan. Zij hebben daar geen recht op. Dat betekent dat zij twee keer worden gestraft. Een keer met loonverlies door tijdelijke werkloosheid en een tweede keer omdat ze geen recht hebben op de jobbonus. Minister, wil de Vlaamse Regering bij een versterking van de jobbonus ook mensen compenseren die tegen hun wil hun baan tijdelijk verliezen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega Ronse, u blijft hier doorboren op een federale bevoegdheid. Ik denk dat het terecht is dat collega Rzoska u daarvoor de mantel heeft uitgeveegd, maar ten gronde ... *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Ten gronde, collega's: tijdelijke werkloosheid zal inderdaad een fenomeen zijn dat in deze crisis helaas vaker zal voorkomen. We moeten klaar staan om daar samen met VDAB snel een aanbod te doen aan gerichte opleidingen. Maar ik denk dat VDAB de werkgevers van de betrokken bedrijven ook moet sensibiliseren om hun werknemers te delen. Op die manier kan men werknemers gaan uitwisselen met die bedrijven die wel nog volop aan de slag zijn, die een tekort aan arbeidskrachten hebben.

Het juridische kader daarvoor bestaat, en ik denk dat VDAB daar, vanuit zijn bemiddelingsopdracht, een heel belangrijke rol in kan spelen, om tijdelijke werklozen tijdelijk te gaan delen met andere bedrijven, zodat daar tekorten kunnen opgevangen worden. Dat is goed voor de werkgevers, die hun werknemers behouden, en goed voor de werknemers, die hun rechten en hun loon ten volle behouden.

Minister, wat kunt u daarmee doen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat ik maximaal gebruik moet maken van de bevoegdheden die ik heb. Collega Ronse, u weet dat we het maximum willen halen uit asymmetrisch beleid, en ik denk dat dat vandaag niet is uitgeput, en dat daar nog kansen liggen. Ik denk bijvoorbeeld aan het ... *(Opmerkingen bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk aan het vrijwilligerswerk inschakelen in het traject naar werk. Als ik denk aan de sancties, dan staat daar vandaag uitsluiting of schorsing. Geef ons meer opties! Als ik denk aan de beschikbaarheidscriteria ook. Ik zie nog wel wat werk op de plank wat betreft het asymmetrisch beleid.

Wat de transitietrajecten betreft, zijn de transitiepunten inderdaad goedgekeurd door de Vlaamse Regering, collega Ongena. Dat nemen we zeker mee.

Collega Gennez, de jobbonus is vandaag inderdaad voor werkenden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral, collega Rzoska: u suggereert mij om van parlement te verhuizen, maar ik heb een beter idee. Laat ons alle bevoegdheden gewoon verhuizen naar dit parlement. *(Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

En, collega Rzoska, omdat u mijn vriend bent, mag u dan ook blijven. *(Gelach)*

Collega's, we hebben hier zaterdag een lang debat gehad over het herverdelen van middelen, middelen die er komen door mensen die werken, die sparen, die ondernemen. Ik vind het niet zo onzinnig ... en ik vind het spijtig dat jullie zo lichtzinnig omgaan met het feit dat er een serieuze donderwolk, een echte donderwolk, boven heel wat kmo's en medewerkers hangt. Die bruto loonkost die zal stijgen, dat boezemt die mensen slapeloze nachten in.

Wij kunnen, op een slimme en sociale manier, collega Gennez, wel de nettolonen van de mensen verhogen. Minister Brouns spreekt over asymmetrisch beleid. Wel, laat ons bewijzen dat er asymmetrisch beleid kan zijn. Laat ons hier in Vlaanderen de netto koopkracht van de mensen verhogen, zonder die vraatzuchtige Vivaldistaatkas verder te spijzen. Laat ons gaan voor een slimme, gerichte index die mensen vooruithelpt, en onze welvaart tenminste behoedt voor grote gevaren. *(Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitalisering van kmo's

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, uit een scan digitalisering – dat is een tool die opgemaakt is door de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en door imec – wordt er geconcludeerd dat er eigenlijk maar 48 procent van de zelfstandigen en kmo's 'digitaal fit' is, zoals men dat noemt.

Men heeft daarvoor een aantal parameters op de bedrijven losgelaten, als ik me zo mag uitdrukken. Bijvoorbeeld over hoe goed ze digitaal interageren met ander collega's, met klanten, met leveranciers. Hoe is het gesteld met hun cybersecurity? Of wat zijn hun eigen digitale vaardigheden?

We moeten eigenlijk vaststellen dat, als we maar over 48 procent spreken, dit een zeer laag cijfer is. Want zelfs in tijden van crisis, bij corona bijvoorbeeld, was het digitaal fit zijn wel belangrijk voor een bedrijf, om allerlei dingen te kunnen regelen op digitaal vlak, om op een digitale manier te kunnen communiceren met klanten, leveranciers, medewerkers enzovoort. Maar ook om je productieprocessen eventueel te gaan verbeteren.

Bepaalde bedrijven zijn moeten omschakelen van een klassieke winkel naar een webshop.

Anderen hebben dan op deze manier geprobeerd om op zoek te gaan naar hoe de klant en de markten in elkaar gestructureerd zitten. Met andere woorden: het digitaal zijn is supercruciaal, ook in tijden van crisis. We hebben opnieuw een crisis. U kunt zeggen dat dat misschien wat minder digitaalgevoelig is, maar toch, als het straks gaat om het aanvragen van een mogelijke ondersteuning, dan gaat dat ook digitaal zijn. Het digitaal zijn wordt altijd maar belangrijker. Dan is het frappant dat men met deze tool moet concluderen dat het slechts over 48 procent gaat. Minister, wat gaat u doen om de digitale weerbaarheid van deze kmo's en zelfstandigen te verbeteren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Gryffroy, als er vandaag één evolutie door ons leven dendert als een tgv, dan is het absoluut de digitale evolutie. Dan is het belangrijk dat we in een inclusief Vlaanderen niet alleen onze burger, maar ook al onze bedrijven meenemen. U hebt gelijk, we hebben allemaal ervaren dat COVID-19 dat nog in een bijkomende versnelling geplaatst heeft, maar er ook toe geleid heeft dat er meer mensen op die trein gestapt zijn. Het is een collectieve verantwoordelijkheid van de ondernemingsorganisaties, van de kenniscentra en van ons als overheid om inderdaad de noodzaak daarvan te duiden en de bedrijven daar maximaal in te ondersteunen want het is absoluut noodzakelijk om de productiviteit te verhogen en het concurrentievermogen te kunnen aanhouden.

Ik ben het met u eens dat we de kleinere ondernemingen die er misschien niet de tijd en de knowhow voor hebben om vandaag de keuzes richting digitale transformatie te maken, maximaal moeten ondersteunen. Dat doen we ook, samen met imec en UNIZO. Er zijn infosessies, workshops. U kent de voorbeelden van de DigiHubs, de proeftuinen, de TETRA-projecten bij de hogescholen. Dat zijn allemaal heel mooie en belangrijke voorbeelden. U weet dat wij ook al sinds 2015 een niet-onbelangrijk project hebben – 'Het internet. Ook uw zaak' – om ook de detailhandel mee onder de arm te nemen in de richting van de digitale transformatie, die belangrijk is omdat zij ook aansluiting kunnen vinden bij dat

verhaal van e-commerce. Er is de externe expertise die aangeboden wordt om naar bedrijven te gaan om de transformatie, de omslag, te maken.

Bijkomend is het ook heel belangrijk dat als je vandaag digitaliseert, als je op de tgv stapt – die nodig is om je productiviteit te kunnen verhogen – dat je ook aandacht hebt voor cyberveiligheid. Dat nemen we daar ook in mee. Ook is het belangrijk dat je aandacht hebt voor de competenties van je werknemers, dat die op peil zijn, dat ze meekunnen in de digitale golf.

Dus ja, wij nemen heel wat maatregelen, wij voorzien een heel pakket aan ondersteuning voor onze bedrijven zodat zij de digitale trein absoluut niet missen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank voor het antwoord. Ik wil even dieper ingaan op de cyberveiligheid. Inderdaad, uit dezelfde studie die gelanceerd is door UNIZO en imec moeten we vaststellen dat slechts 8 procent van de kmo's en zelfstandigen bezig is met de cyberveiligheid. Dat gaat er dan bijvoorbeeld over of ze een goed systeem van paswoorden hebben, of men specifieke veiligheidsregels heeft voor eigen medewerkers en voor zichzelf, of ze regelmatig een back-up van hun eigen gegevens doen en of dat inderdaad op een ordentelijke manier gebeurt. Daar moet men concluderen dat slechts 8 procent voldoet of minstens maar aan drie van de voorwaarden voldoet.

Maar anderzijds werd in het beleidsplan, opgemaakt in 2019, afgesproken dat u per jaar 6 miljoen euro voorziet om juist de implementatie van cybersecurity bij ondernemingen en zelfstandigen te versnellen en te verbeteren. Wat kunt u nog meer doen om inderdaad dit item te versterken?

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Minister, de kmo's hebben inderdaad baat bij het optimaliseren van hun processen en bij het efficiënter maken van de workflows. Het is een misverstand om te denken dat vooral de grote bedrijven stoten op uitdagingen rond digitale transformatie en automatisatie. Kleine ondernemingen missen vaak de externe expertise want kmo's beschikken doorgaans niet over een aparte IT-afdeling. Om toch het onderste uit de kan te kunnen halen of om te begrijpen waarom de software of de IT niet optimaal binnen hun bedrijfsprocessen past, moeten we hen hier toch wel bij ondersteunen.

Minister, op welke manier gaat u de beschikbaarheid van externe dienstverlening voor deze kmo's verhogen om zo bedrijfsprocessen te optimaliseren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de bijkomende vragen. Collega Gryffroy, wat cyberveiligheid betreft, ik heb dat ook expliciet aangehaald in mijn antwoord omdat dat een heel belangrijk aandachtspunt is in die digitale omwenteling die wij vandaag doormaken, en omdat men daar expliciet op inzet. We hebben inderdaad overleg met onze ondernemersorganisaties daarover en we zetten daar ook op in met concrete acties. We voorzien in extra middelen via de kmo-portefeuille, dus dat is voor ons een aandachtspunt. Ik geef maar mee dat het flankerend belangrijk is om aandacht te hebben voor de competenties van je personeel, voor cyberveiligheid in die digitaliseringsgolf. Dus ja, ook daarvoor hebben wij structureel aandacht.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat collega Sterckx duidelijk probeert te maken, dat klopt niet helemaal. Men heeft inderdaad de kmo-portefeuille. Als je je bedrijf laat adviseren op het vlak van digitalisering en cybersecurity, dan zijn die middelen er wel degelijk. Ik denk dat het vooral ook de bedoeling moet zijn, en dat sluit een beetje aan bij de actuele vraag van collega De Roo over de cyberbeveiliging bij de overheid, om de nadruk te leggen op de communicatie ten aanzien van de mensen om hun duidelijk te maken hoe goed het is voor hun eigen bedrijf, voor hun eigen zaak, voor hun eigen onderneming om veilig te werken, en ook dat digitalisering ook voor hen een toekomst biedt en hun bedrijf in de toekomst eigenlijk zelfs kan versterken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verontrustende kostenstijgingen in de voedingssector en de impact ervan op het aanbod en de prijs van voedsel

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, we zijn hier heel vaak heel trots op onze landbouwers, die zorgen voor kwalitatief voedsel op onze keukentafel, maar de jongste weken komen er steeds meer signalen dat onze voedselketen verstoord geraakt. Fruittelers laten peren aan de bomen hangen omdat bewaren in koelkasten te duur is geworden. Glastuinbouwers overwegen om niets meer aan te planten in het najaar omdat de gasfactuur niet betaalbaar is. Zeer recent heeft zelfs de beroemde producent HAK – u hebt dat allemaal in huis, denk ik – besloten om zes weken lang niet te produceren wegens de elektriciteitsprijzen, de energieprijzen.

Paniek is niet nodig, maar het is toch wel het moment om ongerust te worden. Onze voedingsindustrie is immers een strategische sector. We mogen nooit toelaten dat we voor voedsel afhankelijk zouden worden van het buitenland. Daarom is de vraag: wat kunnen we doen, wat kunt u doen om die sector nog beter te ondersteunen, om het aanbod op peil te houden en ook de betaalbaarheid van het voedsel in de toekomst te garanderen? *(Applaus van Stephanie D'Hose)*

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Als de huidige energiecrisis en oorlog in Europa ons iets leren, dan is het de confrontatie met onze kwetsbaarheid op het vlak van onze basisbehoeften. Als je te afhankelijk bent van het buitenland op het vlak van energie, op het vlak van voeding, dan ben je kwetsbaar. Het lijkt me belangrijk dat we meer zelfvoorzienend moeten en mogen zijn wat dat betreft. De landbouwsector wordt natuurlijk ook meegenomen in het hele steunpakket dat ik zelf in de schoot van de regering op tafel legde en dat inmiddels ook is goedgekeurd. Ik wil dat samen met u overlopen. Dat gaat over 1 miljard euro leningscapaciteit. De bestaande overbruggingslening, die tot 400.000 euro was afgetopt voor de ondernemingen tot 250 werknemers, wordt opgetrokken naar 750.000 euro, ook voor de landbouwsector. Bijkomend kunnen de grote ondernemingen aanspraak maken op een overbruggingslening tot 2 miljoen euro. Dan hebben we het pakket van 250 miljoen euro aan subsidies, van de bakker en de slager tot de meest energie-intensieve bedrijven, waar onder andere de glastuinbouw in zit. Daarbij staan een aantal principes voorop, tijdelijk, voor het vierde kwartaal en voor het eerste kwartaal van volgend jaar. Dit is heel doelgericht. Het gaat over de gezonde bedrijven vanaf een factuur van 7500 euro. Er moeten exploitatieverliezen zijn. Er zijn ook een aantal voorwaarden aan

verbonden. Zo is het absoluut heel belangrijk dat de tijdelijke werkloosheid wordt beperkt.

Daarnaast hebben we ook een heel pakket aan maatregelen om nu door te pakken. Dit moment van crisis is belangrijk om nu te investeren in hernieuwbare energie. Ook op dat vlak willen we ondersteuning bieden aan bedrijven. We hebben een pakket tot 100 miljoen euro vrijgemaakt om die energieomwenteling die daar nodig is, te kunnen waarmaken.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister.

Er ligt sinds vorige week inderdaad een zeer uitgebreid pakket om de economie in zijn geheel te ondersteunen. Die voedingsketen is, naast een zeer strategische sector, natuurlijk ook een belangrijke economische sector. We praten over 62 miljard euro omzet en 95.000 mensen die aan de slag zijn. Dat zijn vaak ook laaggeschoolden. Het is ook daarom een belangrijke sector. De kostenstructuur van die sector heeft ook vaak te maken met wat de overheid soms aan kwaliteitseisen en eisen van voedselveiligheid oplegt. Men kijkt ook naar ons voor ondersteuning en dat lijkt mij logisch.

Naast die ondersteuning, minister, denk ik dat er ook nood is aan een overleg binnen de keten. Want blijven de winsten wel altijd bij de juiste mensen hangen? Krijgt iedereen wel zijn eerlijk deel van de koek? Ik denk dat uw federale collega ook bezig is met een analyse van die keten en dat het misschien nuttig is om met hem te overleggen. Dat is dan de vraag van nu: bent u ook met hem in overleg om dat ketenoverleg vorm te geven en om met al die partners rond de tafel te zitten?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor de vraag, collega.

Minister, deze morgen hebben we het in de commissie Landbouw nog gehad over heel het gegeven van die zelfvoorziening van de landbouwketen. Natuurlijk moeten we ervoor zorgen dat we daar voldoende voor zorgen. Alleen wil ik toch, zonder het fundamenteel debat te willen voeren, nog even zeggen dat we inderdaad heel wat dingen exporteren. We gebruiken altijd dat argument van die zelfvoorziening, maar het gaat eigenlijk over veel meer.

En dan, wat de voedingsindustrie betreft, denk ik dat het heel belangrijk is dat we ervoor zorgen dat de mensen voldoende koopkracht behouden. Een collega van de N-VA heeft daarstraks gevraagd wat de visie was van Vlaanderen op de index. Ik denk dat de beste manier om ervoor te zorgen dat mensen koopkracht kunnen behouden en dat ze inderdaad kunnen kopen, net dat behoud van die index is.

Er zijn een aantal specifieke maatregelen genomen in de Septemberverklaring. Wij hebben als Vooruit ook een aantal bijkomende voorstellen gedaan. Ik denk onder andere aan een sociaal energiefonds, wat specifiek voor middenstanders – dus ook voor landbouwers – zou dienen. Dus ik vraag u om daar eventueel nog eens over na te denken, om zoiets in te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Stijgende energiekosten, stijgende grondstofprijzen, stijgende loonkosten, onze landbouwbedrijven voelen dit en, bij uitbreiding, alle bedrijven in onze voedingsindustrie voelen dit. Heel wat bedrijven staan deze

winter voor een hartverscheurende keuze: leggen we onze productie al dan niet stil? Ook de consumenten proberen natuurlijk hun uitgaven te beperken, wat begrijpelijk is. En dus proberen supermarkten klanten te lokken met allerlei onrealistische promoties. Opnieuw dreigen onze landbouwers en onze producenten in de rol gezet te worden van prijsnemer in plaats van prijszetter.

Mijn vraag aan de minister is: ziet u toch geen mogelijkheid om binnen het bestaande ketenoverleg naar afdwingbare maatregelen te gaan?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de prijzen van voeding swingen inderdaad de pan uit en we moeten opletten dat voeding nog voldoende beschikbaar is voor elke Vlaming. Een van de vragen die gesteld worden om de energiekosten te verminderen en ook te beheersen, is om, al dan niet tijdelijk, over te schakelen op alternatieve energiebronnen, om dat vlotter te verlenen.

Gaat u daar ook initiatieven nemen, zodat bedrijven tijdelijk en structureel overschakelen op het gebruik van alternatieve energiebronnen, om die energiekosten te beheersen en op termijn over te schakelen naar die alternatieve energie?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, ik denk dat we het er allen over eens zijn dat onze land- en tuinbouwsector een belangrijke strategische sector is als primaire sector, dat zij zorgen voor onze gezonde voeding. En ik denk dat iedereen ook moet weten of weet dat de landbouwer het liefst zijn prijs heeft uit de markt, dat er eigenlijk op een correcte manier betaald wordt voor zijn voeding en dat hij daar ook van kan leven. Maar we zien dat die kosten inderdaad gigantisch de pan uit swingen. Ik hoor collega's al stellen: het moet ook betaalbaar blijven. We moeten inderdaad toch ook wel in overleg gaan met de hele keten om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat de landbouwer zijn correcte prijs krijgt en dat niet alleen hij of zij de kosten doorgerekend krijgt.

Daarom heb ik de volgende vraag aan u, minister. Welke initiatieven wilt u op dat vlak eventueel nemen? Wat de crisissituatie betreft waarin we ons nu bevinden, is geweten dat er extra maatregelen nodig zijn. U hebt net een heel maatregelenpakket voorgesteld. Ik zou expliciet willen vragen om die maatregelen ook heel gericht kenbaar te maken aan de sector. Ten slotte wil ik u vragen om zeker in overleg te blijven gaan met de sector, want ik vrees dat we het einde van de crisis nog niet gezien hebben.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Deze vraag is natuurlijk gebaseerd op een jaarrapport van een belangenorganisatie, waaruit blijkt dat er een recordomzet is – een stijging met 19 procent – maar ook dat de kosten gestegen zijn met 27 procent, zodat er eigenlijk geen leefbaar inkomen meer is voor de landbouwer. We voeren hier al jaren het debat over een leefbaar inkomen voor de landbouwer. Het is er alleen maar op verergerd, zeker met de energiecrisis. Zo legt HAK zijn productie stil, terwijl dat bedrijf vijfduizend zonnepanelen liggen heeft. Ik weet niet wat de juiste reden is, maar die is bijkomstig.

De vraag gaat natuurlijk over dat ketenoverleg. Ik zit hier al een tijdje en ik hoor al twintig jaar spreken over dat ketenoverleg. Eigenlijk is dat een federale bevoegdheid. Minister Van Quickenborne heeft dat overleg, toen nog in een andere hoedanigheid, opgestart. Er is echter nooit iets gekomen van dat ketenoverleg. Iedere keer als er hier een vraag gesteld wordt over ketenoverleg, wordt er gezegd: 'Dat is privé, wij kunnen daar niets aan doen. Wij als Vlaamse Regering

hebben daar eigenlijk niets over te zeggen.’ Ik zou er toch bij u op willen aandringen om in de mate van het mogelijke in dat ketenoverleg de mensen ervan te overtuigen om te zorgen voor een leefbaar inkomen voor onze landbouwers.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u voor de vele bijkomende vragen. Verschillende collega’s hadden het over het ketenoverleg. Ik zal er alles aan doen om dat maximaal te faciliteren, omdat ik mij heel goed bewust ben van het belang ervan. Binnen onze mogelijkheden neem ik dat vast en neem ik daarin mijn verantwoordelijkheid. We hebben dat al gedaan voor de fruitsector, dat heeft nog een vervolg nodig voor de varkenssector en dergelijke. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Minister Clarinval voert inderdaad, zoals werd gezegd, een prijsmonitoring uit.

Collega Vandenhove, ik denk dat we nogmaals moeten benadrukken dat de landbouwsector voor mij een volwaardige economische sector is die inderdaad ook exporteert binnen een straal van enkele honderden kilometers. Vlaanderen is een zakdoek groot, maar een volwaardige economische sector mag die topkwaliteit natuurlijk ook aan de man brengen vlak over de grens. Uw voorstel van een sociaal energiefonds is iets om verder te bekijken.

Mevrouw Joosen, uw vraag over het ketenoverleg heb ik beantwoord.

Collega Schauvliege, ik sta absoluut achter die alternatieve energiebronnen. Ik heb er daarstraks in mijn eerste antwoord naar verwezen, het ging misschien wat snel, maar in het energie-impulsprogramma maken we 100 miljoen euro vrij voor ondersteuning, begeleiding en demonstratieprojecten, ook voor de Vlaamse land- en tuinbouw. Er zijn vandaag heel specifieke voorbeelden rond de drijvende PV-panelen. Dit is een momentum dat we inderdaad moeten grijpen om te versnellen op het vlak van hernieuwbare energie.

Collega Rombouts, ook u onderstreept het belang van de keten en het overleg rond de keten, evenals collega Sintobin. Ik kan alleen maar herhalen dat ik, binnen mijn mogelijkheden, er alles aan zal doen om dat maximaal te faciliteren.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw engagement richting dat ketenoverleg. De koek in de sector dient inderdaad eerlijk verdeeld te worden, van de landbouwers over de kmo’s die zorgen voor de verwerking en de bewaring van al die oogsten die onze landbouwers opleveren, tot de distributiesector.

Minister, ik denk dat zij van ons wat preciezere maatregelen voor de sector verwachten, zoals collega Rombouts al zei, wat meer op maat gemaakte maatregelen. Ik denk dat we dat samen kunnen met de partners in de keten en ook samen met de federale overheid. Mensen liggen vandaag wakker van hun energiefactuur en wij hebben de plicht ervoor te zorgen dat ze niet ook nog eens moeten wakker liggen van lege winkelrekken of hoge voedselprijzen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de vergadering tot 17.05 uur.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.51 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.08 uur.*

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika
– 1362 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2**

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika.

De bespreking is geopend.

De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Collega's, ik vraag met de mede-indieners aandacht voor een onderbelichte crisis in de wereld die volop aan de gang is, maar waar nauwelijks aandacht voor is: de honger in de hoorn van Afrika, in Somalië, Ethiopië en Kenia. Tien jaar geleden al is er in de regio van Somalië een zeer grote hongersnood geweest. De beelden ervan staan nog op ons netvlies gebrand. Toen is er vanuit de internationale gemeenschap gezegd 'dat nooit meer'. Elf jaar later zitten we opnieuw in dezelfde situatie.

Toen kwam er weliswaar een krachtige respons vanuit de internationale gemeenschap. Vandaag ligt de blik van de internationale gemeenschap veel meer op het conflict in Oekraïne of op de stijgende energieprijzen. Dat is niet onbegrijpelijk, maar het heeft wel desastreuze gevolgen voor de bevolking daar. Want wat is de situatie? Ondertussen spreken we al van het vierde opeenvolgende mislukte regenseizoen. Dat betekent een regenseizoen zonder regen in de Hoorn van Afrika. Kuddes sterven uit, landbouwgewassen kunnen niet groeien bij gebrek aan water, hele oogsten mislukken, de honger slaat toe. Ondertussen zorgt de oorlog in Oekraïne ook nog voor hogere prijzen van graan, zonnebloemolie en brandstof, waardoor het helemaal onbetaalbaar is geworden. Er is al wel een graandeal afgesloten tussen Oekraïne en Rusland, maar van dat graan gaat slechts 4 procent naar gebieden waar honger is, naar Jemen, naar de Hoorn van Afrika.

Meer dan 1 miljoen mensen is intussen op de vlucht voor honger in de Hoorn van Afrika. Men is op zoek naar eten. Elke 48 seconden overlijdt er iemand door acute honger. Voor het mislukte regenseizoen werd er geschat dat er tussen 13 à 14 miljoen mensen met die acute honger kampen, elke dag opnieuw. Vandaag is er al sprake van 18 miljoen mensen. 350.000 Somalische kinderen zijn zo ernstig ondervoed dat ze zonder dringende hulp en onmiddellijke behandeling de komende maanden niet zullen overleven. Het aantal ziekenhuisopnames stijgt enorm en het is bijzonder ontluisterend want een heel deel van de mensen geraakt zelfs niet in het ziekenhuis. Diegenen die er toch geraken – na een tocht van dagen, weken of zelfs een maand, te voet – komen uitgeput in de ziekenhuizen aan. Het is daar nu zelfs zo dat wanneer er een kind aan het huilen is in het ziekenhuis, dat een goed teken is want dan heeft het eindelijk opnieuw wat kracht om te huilen. Zo schrijnend is de situatie.

Om die voedselcrisis aan te pakken is er 1,8 miljard dollar nodig. Een half miljard is er op dit moment nog maar ter beschikking. Daarom vragen de indieners met dit voorstel van resolutie om meer aandacht voor dit conflict in de Hoorn van Afrika, meer aandacht van de Vlaamse Regering en van de Europese Commissie. Dat is het eerste. Het tweede is op welke manier we noodhulp kunnen bieden op

korte termijn. Hoe kunnen we financiële steun bezorgen aan die gebieden en die miljoenen mensen een snelle oplossing bieden? Maar evengoed, hoe kunnen we bijdragen aan structurele oplossingen? Op welke manier kunnen we onze kennisinstellingen inzetten om zich samen met hen te wapenen tegen deze opwarming van de aarde, tegen de klimaatdroogte, tegen de honger die daar allemaal mee te maken heeft? (*Applaus bij Groen, Vooruit, cd&v en Open Vld*)

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Collega Aerts heeft heel terecht en goed geschetst wat de problematiek is in de Hoorn van Afrika. Het is inderdaad niet de eerste keer dat die regio kampt met een voedselcrisis en een extreme droogte, maar zo erg als vandaag en de afgelopen maanden is de situatie daar nog nooit geweest. In 2011 is de belofte 'nooit meer honger' gedaan, maar de internationale gemeenschap heeft die belofte niet kunnen waarmaken.

Met dit voorstel van resolutie willen wij vandaag opnieuw de aandacht vestigen op de problematiek in de Hoorn van Afrika, en dit opnieuw hoger op de politieke agenda van de internationale gemeenschap zetten. Want collega Aerts wijst terecht op de 1,8 miljard dollar die nodig is om de acute nood daar aan te pakken. Maar eigenlijk kan de internationale gemeenschap perfect meer doen om de hongersnood in Kenia, Ethiopië en Somalië te stoppen, voor maar liefst 4,4 miljard euro. Dat is alles wat er nodig is om de honger daar voor altijd de wereld uit te helpen. En de internationale gemeenschap kan dat waarmaken. Daarom brengen wij dit hier vandaag in het parlement, en vragen wij de Vlaamse Regering om deze humanitaire crisis hoog op de Europese en internationale agenda te plaatsen.

Dank u wel, collega Aerts, om hier terecht opnieuw de aandacht op te vestigen. Als cd&v-fractie staan wij achter die belofte uit 2011 – toen al, en vandaag nog meer. Daarom zullen wij dit vandaag heel overtuigend mee goedkeuren. (*Applaus bij cd&v, Open Vld, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Ik dank collega Aerts voor dit initiatief. Want de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika dient ons allen te verontrusten. Er zijn zo'n 350.000 Somalische kinderen die ernstig ondervoed zijn, en zonder behandelingen zullen kinderen er niet doorkomen. Elke 48 seconden sterft een persoon.

Het land raakt daardoor steeds verder ontwricht, en we moeten deze crisis aankaarten op diplomatiek vlak bij de Europese Unie, en samen bekijken hoe we inspanningen kunnen leveren binnen dit Europees initiatief. Het is daarbij zeer belangrijk dat we niet enkel aan symptoombestrijding doen. En ik verwijs hier ook graag naar de inspanningen die dankzij de federale minister van Ontwikkelingssamenwerking gebeuren inzake de structurele aanpak van klimaatverandering. Via uitwisselingsprogramma's met Vlaamse onderzoeksinstituten kunnen we de lokale landbouw verduurzamen door ecologisch te gaan innoveren. We moeten ook zorgen voor een solide basis op sociaal en economisch vlak.

Als solidaire Vlaamse regio kunnen we niet weggijken van de wereldwijde voedselcrisis die zich uitrolt. Dit voorstel van resolutie, met een specifieke focus op de Hoorn van Afrika, heeft dan ook de volle steun van onze Vooruitfractie. Dank u wel. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Bedankt, collega's, en zeker ook collega Aerts. U hebt het zeer goed geschetst in het begin. De situatie is enorm schrijnend, en

sedert de bespreking in de commissie op 12 juli is het eigenlijk alleen maar erger geworden in de Hoorn van Afrika. Men schat dat meer dan 20 miljoen mensen in landen als Somalië, Ethiopië en Kenia bedreigd worden door extreme voedselschaarste, waaronder ook heel veel kinderen. 20 miljoen mensen, dat is twee keer het aantal inwoners in ons land. Dat is gewoonweg hallucinant.

Onze fractie steunt dan ook uiteraard voor honderd procent het voorstel van resolutie en de vraag om actie te ondernemen, zowel op korte termijn alsook structureel op langere termijn – het is ook door de vorige sprekers aangehaald. En dan kunnen wij als Vlaanderen ook wel onze rol spelen. Ons ontwikkelingsbeleid moet de mensen weerbaar maken, en het moet de zelfredzaamheid verhogen. Daarom kijken wij ook richting onze landbouw, naar wat we daar aan kennis en knowhow hebben. Met uitwisselingsprojecten kunnen we zorgen voor een verduurzaming en versterking van de lokale landbouw in de Hoorn van Afrika.

Bij deze nogmaals dank aan collega Aerts voor dit terechte initiatief, en ook aan de collega-indieners, om hier samen aan de alarmbel te trekken, en om actie te vragen van het Vlaams en Europees niveau. Ik hoop op een unanieme goedkeuring straks van dit meer dan terechte voorstel van resolutie. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: De heer De Veuster heeft het woord.

Maarten De Veuster (N-VA): Voorzitter, ik wil ook nog heel kort mijn dank uitspreken aan al die indieners. De toestand is dramatisch, de collega's hebben dat allemaal heel goed geschetst. Actie is nodig, en de aandacht hiervoor is meer dan nodig. Dus ook wij zullen dat volmondig steunen. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Bedankt, voorzitter. Dit voorstel van resolutie heeft de verdienste de zaak alvast ook op de agenda te plaatsen. Onze fractie gaat dit voorstel van resolutie steunen.

Toch wil ik erop wijzen dat het natuurlijk niet de eerste keer is dat we dergelijke tragische situaties zien, dat die zich in Afrika voordoen. Bovendien zorgt de oorlog in Oekraïne ervoor dat de voedsel- en energieprijzen stijgen, wat natuurlijk een nefast effect heeft voor de situatie in de Hoorn van Afrika.

We zijn het dus eens met het voorstel van resolutie, maar we moeten er in de toekomst toch vooral ook voor zorgen dat er een structurele oplossing komt die de zelfredzaamheid in Afrika versterkt. Ik denk dat iedereen daar baat bij zou hebben.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VLAAMS INSTITUUT VOOR VREDE EN GEWELDPREVENTIE

Benoeming van een lid van de raad van bestuur

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is overeenkomstig artikel 7 van het decreet van 7 mei 2004 houdende oprichting van een Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie bij het Vlaams Parlement de benoeming van een lid van de raad van bestuur van dat instituut, ter vervanging van de heer Georges Spriet, ontslagnemend, die was benoemd op voordracht van het vrijwillig samenwerkingsverband van Nederlandstalige vredesorganisaties.

Namens het samenwerkingsverband wordt bij mail van 8 juli 2022 mevrouw Stefanie De Bock voorgedragen.

Vraagt iemand hieromtrent het woord? *(Neen)*

Aangezien het aantal kandidaten overeenstemt met het aantal toe te wijzen plaatsen, verklaar ik mevrouw Stefanie De Bock benoemd tot lid van de raad van bestuur van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie.

VOORSTEL VAN DECREET van Lise Vandecasteele en Jos D'Haese tot wijziging van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft

– 1435 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, bij motie van orde en op basis van artikel 50, punt 1, h), van het reglement stel ik voor om het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft, met spoed te behandelen. Dat stuk is ingediend.

De voorzitter: Hebben wij dat stuk al? Oké. Dan zullen wij ons daar straks over uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten

– 1433 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten.

Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Ik ben nogal een efficiënte denker. Aangezien de spoed zaterdag werd aangenomen, neem ik aan dat de spoed de woensdag nadien nog altijd zal worden aangenomen.

De voorzitter: Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat we vandaag het record verbeterde versie van een voorstel van decreet zullen breken. Want op 1 oktober keurde het Vlaams Parlement het voorstel van decreet tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten, goed.

Heel beknopt gaat het inderdaad over het feit dat de huurprijzen van de meeste energieverblindende woningen worden bevroren tot 30 september 2023 bij woningen met een EPC-label (energieprestatiecertificaat) E en F. En bij woningen zonder geldig EPC-attest mag de huurprijs niet worden geïndexeerd. Voor woningen met een EPC-label D wordt de indexatie beperkt tot de helft en bij energiezuinige woningen met een EPC-label A+, A, B of C wijzigt er niets.

Vanaf 1 oktober 2023 mag dan opnieuw een indexering voor die huurwoningen zonder EPC of met een label D, E of F. Ik bespaar jullie al die details, want die hebben we dit weekend besproken en ook goedgekeurd.

Maar, er is een maar, want bij de uitwerking van de correctiefactor voor dat label D bij huurovereenkomsten die verjaarden tussen 1 januari 2022 en 30 september 2022 is er in het voorstel van decreet een fout geslopen in de correctiefactor. In plaats van te verwijzen naar de indexatiecijfers van 2022 en 2023 werd er verwezen naar de indexatiecijfers van de jaren 2021 en 2022. *(Opmerkingen)*

Ja, ik wist het, want Kris had het nog gezegd, maar ik wilde niet luisteren. *(Gelach)*

Met dit voorstel van decreet wordt die fout rechtgezet.

De voorzitter: Als ik het goed begrijp, wordt alleen de datum aangepast.

Sarah Smeyers (N-VA): Ja, van een heel specifieke correctiefactor van het label D.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1433/1)

– *Artikel 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Lise Vandecasteele en Jos D'Haese tot wijziging van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft

– 1435 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, zonet heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Lise Vandecasteele en Jos D'Haese tot wijziging van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, wat de verlaging van de kindnorm betreft.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): De bevoegde minister heeft vanmorgen op de radio gezegd dat in de feiten de kindnorm helemaal niet acht of negen bedraagt, maar vijf of zes. Het lijkt ons beter om dat zo snel mogelijk ook in de wet te kunnen aanpakken zodat het niet meer mogelijk is om dat hoger te zetten, maar dat we er gewoon van kunnen uitgaan dat dat vanaf nu de norm is.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, we hebben daarstraks naar aanleiding van de actuele vragen het debat gevoerd. Volgende week dinsdag is er een vergadering over kinderopvang gepland in de commissie Welzijn. In het verslag van de onderzoekscommissie hebben we met betrekking tot de kindratio een bepaling opgenomen en daarover was een kamerbreed akkoord.

De voorzitter: Collega, het gaat over de spoedbehandeling.

Katrien Schryvers (cd&v): Voorzitter, ik kom daar dadelijk toe. Daarin staat dat we moeten evolueren op termijn naar een verlaging van de kindratio en daarom wil ik aan de heer D'Haese zeggen dat de bepalingen van evolueren en tijdspad daarin staan. Dat komt dus totaal niet overeen met de spoedbehandeling die hij hier naar voren brengt. We vragen om het voorstel tot spoedbehandeling niet goed te keuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

Het resultaat is niet duidelijk. Ik denk dat we beter een hoofdelijke stemming houden.

De parlementsleden die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op de groene knop. Diegenen die dat niet willen, drukken op de rode knop.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

91 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
36 leden hebben ja geantwoord;
55 leden hebben neen geantwoord.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van decreet naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding verwezen.

Het incident is gesloten.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten
– 1431 (2022-2023) – Nr. 1**

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran
– 1434 (2022-2023) – Nr. 1**

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten.

De heer Chris Janssens heeft bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran.

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, ik denk dat er weinig discussie bestaat over de spoed gelet op de ernst van de situatie in Iran en eveneens de reactie die daarop komt in vele Europese landen, waaronder ons land.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met die voorstellen tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat de voorstellen van resolutie onmiddellijk worden behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de voorstellen van resolutie van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten en van Johan

Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran.

Ik stel voor de besprekingen van de twee voorstellen van resolutie samen te voegen tot één bespreking. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

De bespreking is geopend.

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, collega's, 13 september 2022 was een zwarte dag in Iran, maar eigenlijk niet alleen in Iran. Het was een zwarte dag voor de hele wereld. Mahsa Jina Amini, amper 22 jaar oud, werd door de religieuze politie gearresteerd. Wat was haar overtreding? Wat was de reden waarom zij gearresteerd werd? Zij zou haar lichaam niet volledig hebben bedekt met de nikab. Niet veel later zou ze in hechtenis overlijden. Officieel, volgens de Iraanse autoriteiten, zou ze overleden zijn aan een hartfalen, in werkelijkheid door toedoen van hardhandig politieoptreden, zoals de bloeditstorting op haar lichaam en de hersenscans hebben aangetoond. Dit alles op 13 september 2022. De systematische onderdrukking van vrouwen, de ongelijkheid tussen beide geslachten, vrouwen die worden gedwongen om hun lichaam volledig te bedekken en bij overtreding kunnen worden gearresteerd om vervolgens heropgevoed te worden met risico voor eigen leven en dit alles in het jaar 2022.

Maar genoeg is genoeg, en dit althans voor de vele Iraanse mannen en vrouwen die als reactie op dit gebeuren, maar vooral op de jarenlange onderdrukking door het land, eindelijk de straat opgingen, en die vol durf en lef en overtuiging hun hoofddoek, hun nikab uitdoen en dit als teken van ultieme vrijheid. Iedereen zal de beelden hebben gezien.

Ook in ons land en in vele buurlanden – ik verwijs naar Frankrijk, Duitsland, maar ook naar Nederland – trokken vrouwen en mannen de straat op om hun steun te betuigen aan het Iraanse volk dat snakt naar vrijheid en genoeg heeft van het regime van de ayatollahs. Het antwoord van dat regime was natuurlijk voorspelbaar: buitensporig geweld in een poging deze roep om verandering de kop in te drukken en om elke vorm van protest te fnuiken. Naar schatting kwamen reeds 240 burgers om het leven en werden er ongeveer 12.000 gearresteerd, maar de strijd gaat door.

Als huis van de Vlaamse democratie is het onze plicht om alle burgerbewegingen die opkomen voor democratie, vrijheid, de gelijkheid van man en vrouw en burger- en vrouwenrechten overal ter wereld te steunen en om steeds aan de kant te staan van diegenen die zich willen bevrijden van het juk van de onderdrukking.

Het is niet de eerste keer dat de Iraanse bevolking van zich laat horen en laten we hopen ook niet de laatste keer.

En met dit voorstel van resolutie willen wij in ieder geval aan de bevolking duidelijk maken dat wij hen volop steunen, en aan het regime dat de dood van dat meisje onaanvaardbaar is en hopelijk niet zonder gevolg blijft. Daarom roepen wij in dit voorstel van resolutie op tot een onderzoek naar haar overlijden. Wij eisen van de Vlaamse Regering, maar ook van de verschillende Europese instellingen, om zowel bilateraal als multilateraal in alle mogelijke fora steeds te blijven slaan op dezelfde nagel: die van gelijke rechten, die van vrouwenrechten, die van mensenrechten en ook die van een rechtstaat en van een democratie. Iran mag hier niet mee weggkomen, ook Iran zal uiteindelijk moeten veranderen.

Collega's, ik ben blij met de brede steun, van de meerderheid en van de oppositie. Ik vraag jullie vandaag dan ook om de solidariteit uit te spreken met de vrouwen van Iran, die ondanks de gewelddadige onderdrukking die ze reeds tientallen jaren kennen blijven opkomen voor fundamentele rechten en vrijheden. Ik dank u. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Je zult vandaag maar een vrouw zijn in Iran. Je mag daar niet zingen in het publiek, je mag er niet op feesten aanwezig zijn waar mannen dansen, je mag niet alleen op hotel, je mag niet alleen je land verlaten, en je bent wettelijk minder waard als het op erfenissen aankomt. Daarbovenop komt er nog een nieuw bewind aan het roer dat zegt dat er te veel vrouwen studeren aan de universiteiten en dat wil beperken, zodat er minder vrouwen en meisjes naar school kunnen gaan. Daarbovenop een nieuwe zedenpolitie die het correct gebruik van de hidjab gaat controleren, waardoor heel veel vrouwen doodsbang zijn om nog iets met kleur te dragen of om nog op straat te komen.

En dan is er de tragische dood van Mahsa Amini. Vrouwen en mannen komen sindsdien op straat om te strijden voor vrijheid, voor gelijkheid, om te strijden tegen de sharia, en om te strijden tegen religieus fundamentalisme. In die strijd moeten we hen steunen. Dat is een strijd die we overal moeten voeren, niet alleen in Iran. Ze voeren die strijd heel moedig. Het zijn jonge mensen die het, soms met de dood tot gevolg, toch wagen om vreedzaam te gaan betogen en protesteren. Die boodschap van steun moeten we ook hier in het Vlaams Parlement brengen. Dat vinden wij, van Vooruit, en heel veel collega's hier. Het is juist dat we alleen in het Vlaams Parlement de wereld niet gaan veranderen, maar als we het voorbeeld kunnen geven voor alle parlementen in de Westerse wereld, dan kunnen we wel aan hen die daar aan het strijden zijn een duidelijk signaal geven dat ze niet alleen staan. Daarom 'Zan, Zendegi, Azadi': voor vrouw, leven en gelijkheid. Vandaar onze oproep om dit voorstel van resolutie met veel overtuiging te steunen. Dank u wel. *(Applaus bij Vooruit, de meerderheid en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Beste collega's, vrouwen die het voortouw hebben genomen in het proces tegen het regime in Iran zijn niet meer van plan om stilzwijgend hun onderdrukking en de miskenning van hun rechten te ondergaan. Ook jonge schoolmeisjes scanderen sinds gisteren 'Vrouwen, Leven, Vrijheid'. Dit volksprotest gaat niet over economie of gasprijzen of dergelijke, zoals in 2019, maar om vrouwenrechten.

Iraanse vrouwen komen al wekenlang massaal op straat in de nasleep van de dood van Mahsa Amini, na haar brutale arrestatie door de zedenpolitie omdat ze haar hoofddoek niet droeg conform de geldende voorschriften. Gestorven of gedood, enkel en alleen omdat een haarlok zichtbaar was. Zij was een gewoon meisje van 22 jaar, dat in Teheran op bezoek was, zich niet bemoeide met politiek, en al helemaal geen politiek statement wilde maken met die onbedekte haarlok. Mensen herkennen zich daarin en voelen zich geraakt door het gebeuren. Ongeacht hun afkomst, hun opleiding of hun religieuze overtuiging gaan vrouwen en mannen nu massaal de straat op. Die eensgezindheid is nieuw in het protest tegen het regime in Iran, dat zoals verwacht op repressieve wijze optreedt tegen zijn eigen bevolking. Dat zijn mensen die allemaal hetzelfde willen: gelijke rechten en vrijheid.

Wij hier in Vlaanderen staan soms te weinig stil bij wat zich daar in Iran afspeelt. Protesten tegen onverbloemde en routinematige mensenrechtenschendingen, tegen wrede repressie, onrecht, discriminatie en inperking van vrijheden vergen

een kracht en onverschrokkenheid die moeilijk te bevatten zijn voor wie in vrijheid leeft. Wat demonstranten in Iran drijft, is woede. Woede over het onrecht dat hen wordt aangedaan en over de vrijheid die hen wordt afgenomen.

Die protesten in Iran komen ook niet uit het niets. De brutale dood van Mahsa Amini is enkel de spreekwoordelijke druppel. Vrouwen willen al geruime tijd opnieuw controle over hun leven en hun lichaam. Vrouwen willen keuzevrijheid. Vrouwen willen gelijke rechten. Vrouwen willen respect en gelijkwaardigheid. Al jaren staan vrouwen in Iran in de frontlinie om deze voor ons fundamentele en evidente mensenrechten op te eisen. De hoofddoek is voor vrouwen in Iran een zichtbaar symbool van hun dagelijkse onderdrukking door het regime. Vrouwen vechten daar al jaren tegen dit symbool, dat aan hen niet opgelegd moet worden maar dat een keuzevrijheid moet zijn.

Mensen worden geslagen en afgeranseld, beschoten of gearresteerd. Ze verdwijnen voor dagen of weken in politiecellen of er wordt nooit meer iets van hen vernomen. Alleen omdat ze opkomen voor hun vrijheid in Iran en omdat het tijd is hun stem te laten horen.

Op tal van plaatsen keren moedige demonstranten telkens weer terug naar de straat om te protesteren tegen onrecht en onderdrukking, in het volle besef dat de autoriteiten ook dit protest waarschijnlijk weer zullen neerslaan. Wellicht nog gewelddadiger en bloediger dan de vorige keren, om de kans op herhaling te verkleinen. Dat is nu eenmaal de strategie in het draaiboek van het autocratische regime in Iran.

In dit voorstel van resolutie, dat wordt gedragen over de grenzen tussen meerderheid en oppositie heen, klagen we niet alleen dit onrecht aan maar ook de zoveelste brutale reactie van het regime op de legitieme eis van gelijke rechten, meer vrijheid en meer democratie. Ons voorstel van resolutie is een ondersteuning, een betuiging van solidariteit met de vrouwen die met gevaar voor eigen leven strijden voor gelijke rechten en die niet meer willen zwijgen.

Beste collega's, vrijheid is niet vanzelfsprekend. Het vergt moed om haar te verwerven, waarna zij gekoesterd en met zorg onderhouden moet worden. De stem van de demonstrant is niet alleen een roep uit protest maar ook een boodschap van hoop. Dictators kunnen het vrije woord smoren, het internet platleggen, kranten sluiten en perscensuur opleggen, dissidenten en betogers oppakken, in gevangenissen stoppen en zelfs laten verdwijnen. Maar zelfs een despoot of een extremistische ideologie is niet in staat ideeën te wissen of de drang naar vrijheid te doven. Dat mogen we nooit vergeten. Mijn fractie zal dan ook met volle overtuiging dit voorstel van resolutie goedkeuren. *(Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Ik neem het woord namens collega Rutten, die dit voorstel van resolutie mee heeft ondertekend. Zij heeft ambtsverplichtingen en is hier vandaag verontschuldigd.

Collega's, dat een jonge vrouw van 22 jaar wordt doodgeslagen in een politiebureau, eenvoudigweg omdat ze haar kledij niet droeg volgens de strikte normen die in Iran gelden, vervult ons allen met walging en een totaal afgrijzen. Dat er überhaupt een onding bestaat zoals een zedenpolitie, een kuisheidspolitie die vrouwen op straat mag beboeten, oppakken of zelfs lijfstraffen geven, getuigt van een ideologie die op geen enkele wijze rekening wil houden met fundamentele vrouwenrechten, met mensenrechten of met burgerrechten.

Dat protestanten die hun kritiek willen uiten op het beleid van het regime, voor meer vrijheid, meer openheid en keuzevrijheid, bijzonder gewelddadig worden onderdrukt, opgepakt en vermoord, bewijst het misprijzen van dat regime voor vrije meningsuiting, voor vrijheid van vereniging, voor vreedzame actie, voor democratie.

Het is helaas niet nieuw, wat we de afgelopen weken te zien kregen in het Iran van de ayatollahs. Ook in 2009, in 2019 en in 2021 leidden gelijkaardige protesten tot vele honderden, zelfs duizenden doden en gewonden.

Collega's, wie de politiek een beetje volgt, weet dat de islamitische republiek Iran zich graag profileert als een regionale grootmacht. Helaas is er van de grootsheid van het voormalige Perzië weinig overgebleven. Wat we zien, is een theocratisch regime dat stevast teruggrijpt naar keiharde agressie. We zien in feite een regime van angsthazen, bang voor zijn eigen bevolking. Hoe kun je immers telkenmale het bloedvergieten en de orgie van geweld die volgt op elke vorm van protest verklaren?

Collega's, als Vlaamse Gemeenschap, als lid van de internationale gemeenschap, moeten we dit geweld krachtadig veroordelen. Ik schaar me dan ook namens onze fractie 100 procent achter deze resolutie. Ik wil alle leden van dit parlement oproepen om deze resolutie unaniem goed te keuren. *(Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, ik denk dat het signaal dat hier vandaag gegeven wordt, over alle fracties heen, een sterk signaal is dat we aan de zijde staan van een kleine sprankel hoop die in Iran misschien kan losbarsten. Het is misschien raar dat ik verwijst naar een kleine sprankel hoop, maar de naam Mahsa Amini is een zoveelste naam, zoals collega Tommelein net zei, in een rij van mensen, vrouwen, die er gewoon voor gekozen hebben, of hadden, om zichzelf te zijn. Ze hadden gekozen om zich misschien te kleden op een wijze waar ze zich het best bij voelden. Ze staan helaas in een rijtje van slachtoffers van weerzinwekkend geweld, dat die mensen, die jonge vrouw, Mahsa Amini, dat recht heeft ontnomen.

Ze hebben haar het recht ontnomen om zichzelf te zijn, met als ultieme kostprijs haar eigen leven. Het zoveelste slachtoffer, een tragisch slachtoffer, een gewelddadig slachtoffer van een regime, dat voor ieder van ons – hoop ik – zo haaks staat op fundamentele mensenrechten en vrouwenrechten, waar we allemaal pal moeten voor staan. Wat zien we vandaag in Iran? Dat jonge mensen, mannen en vrouwen, vrouwen en mannen, samen rechtstaan om te strijden voor het recht om zichzelf te zijn. Dat is een moed die ongezien is.

Het is een moed – laten we daar eerlijk in zijn: af en toe voelen we ons moedig in dit parlement omdat we iets fels durven verkondigen – die waarschijnlijk niemand van ons in het leven al nodig heeft gehad. Die moed moeten we bewonderen en ondersteunen. We moeten, op onze bescheiden manier, vanuit onze plek hier, die mensen die vandaag rechtstaan sterken in hun historische strijd. Een strijd die er niet alleen in Iran is, maar een strijd die er is over de hele wereld, en waar we altijd pal voor moeten staan.

Ik ben blij dat we dit kunnen doen, dat we dit signaal geven over de partijgrenzen heen. Ik dank ook de mensen die het initiatief daarvoor genomen hebben, en we zullen met heel veel kracht deze resolutie mee goedkeuren. Vandaag denken we niet alleen aan Mahsa Amini als een slachtoffer van een brutaal, gewelddadig regime, als een slachtoffer van een waanzinnige ideologie, maar vooral ook als iemand die misschien, hopelijk, een sprankel hoop kan geweest

zijn die uit die gewelddadige dood kan ontstaan. We hebben de keuze om ons als parlement achter die strijd, overal ter wereld, voor vrijheid en democratie, te blijven zetten, vandaag en morgen. Dank u wel voor het initiatief, en we zullen dit met heel veel steun mee goedkeuren. (*Applaus bij Groen, de meerderheid en Vooruit*)

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Collega's, Vlaams Belang was vragende partij om een initiatief te nemen over de protesten en tegen het Iraanse regime en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran. Vandaar ook de resolutie die wij hier hebben ingediend.

In Iran – eigenlijk moeten we spreken over de Islamitische Republiek Iran – vinden al wekenlang grootschalige protesten plaats tegen het islamitische regime, dat er al sinds 1979 aan de macht is. De aanleiding voor de protesten is de dood van de tweeëntwintigjarige Koerdisch-Iraanse Mahsa Amini. Zij overleed na een zware slag op het hoofd door de zogenaamde zedenpolitie, op de dag van haar arrestatie.

De zedenpolitie in Iran is berucht om haar hardhandig optreden tegen de burgers die de islamitische regels, opgelegd door het regime, niet naleven. Zo worden Iraanse vrouwen bijvoorbeeld verplicht een hijab, een hoofddoek, te dragen in het openbaar.

Amini zou bij een familiebezoek aan de Iraanse hoofdstad Teheran volgens de zedenpolitie niet correct gekleed geweest zijn. Daarom werd ze na een kortstondige discussie geslagen, en samen met andere vrouwelijke familieleden meegenomen in een busje. Eenmaal in dat busje zou de zedenpolitie niet opgehouden zijn met slagen, tot op het moment dat Amini een zware slag op het hoofd kreeg, en ten gevolge daarvan het bewustzijn verloor. De jonge vrouw bracht vervolgens drie dagen in coma door in het ziekenhuis waar ze later overleed.

Het nieuws over het voorval heeft zich vrij snel verspreid doorheen Iran. Het moet gezegd worden: duizenden Iraniërs kwamen wekenlang op straat om gerechtigheid te eisen voor Amini en tegen het Iraans-islamitische regime. Ondertussen heeft het protest zich verspreid over alle 31 Iraanse provincies. Volgens de ngo Iran Human Rights zouden bij de protesten al zeker 133 doden gevallen zijn. Bovendien geven de autoriteiten zelf aan dat er al meer dan 1200 mensen opgepakt zijn.

Collega's, deze zaken tonen eigenlijk wel aan waartoe een islamitisch regime kan leiden. Het toont aan waar islamisering op zich toe leidt, niet alleen in Iran, maar overal in de wereld, en ook dichterbij huis, op sommige plekken in ons land. Zoals in Molenbeek, waar velen zich niet meer thuis voelen. Maar in Iran wordt de vrijheid beknot door een ayatollah-regime dat enkel de sharia erkent. Daarom stellen wij in ons voorstel van resolutie voor om de mishandeling en de dood van Mahsa Amini ten strengste te veroordelen.

We willen ook het recht erkennen van de Iraanse bevolking om vreedzaam te protesteren tegen het Iraanse regime. En we roepen de Iraanse overheid op om een einde te maken aan de systemische onderdrukking van vrouwen en minderheden en om het geweld jegens de protestanten onmiddellijk te staken. Daarom vragen we de Vlaamse Regering om de Iraanse ambassadeur te ontbieden omtrent de dood van Amini en de daaropvolgende protesten in Iran. We vragen ook om er bij de Iraanse autoriteiten voor te pleiten om een einde te maken aan het geweld dat uitgaat van het Iraanse regime en om het vreedzaam protest toe te staan. Ten slotte vragen we ook om er bij de Federale Regering en de regeringen van andere lidstaten van de Europese Unie op aan te dringen om

het Iraanse regime met alle mogelijke middelen te dwingen om een einde te maken aan het geweld en de onderdrukking van vrouwen en minderheden.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Collega's, de PVDA zal uiteraard dit voorstel van resolutie goedkeuren dat ingediend is – niet het voorstel van het Vlaams Belang, daar kom ik nog op terug.

Uiteraard delen wij de forse verontwaardiging over de moord op Mahsa Amini. Die steun is evident. We delen de solidariteit met de strijd tegen de verplichting van de hoofddoek, tegen de onderdrukking van vrouwen met iedereen die vandaag in Iran mee op straat komt. We delen de afschuw ten opzichte van het staatsgeweld dat niet alleen Mahsa Amini, maar ook de mensen die zich vandaag laten horen, moeten voelen.

Het voorstel van resolutie van het Vlaams Belang is relatief duidelijk. Het lijkt me evident dat we een resolutie om moslims te kunnen bashen niet gaan steunen. U had nog kunnen proberen om het te verbergen in uw toelichting, maar dat is jammer genoeg niet gelukt.

Beste collega's, ik heb eens op de website van het Vlaams Parlement gezocht naar namen en resoluties over andere slachtoffers van staatsgeweld. Jamal Khashoggi: geen resoluties te vinden. Shireen Abu Akleh: geen resoluties te vinden. Activisten in de Filipijnen die neergeschoten worden: geen resoluties te vinden. Journalisten, vakbondsmensen uit Colombia: geen resoluties te vinden. Ik deel dus voor honderd procent de verontwaardiging over wat er vandaag in Iran gebeurt en wij zullen het voorstel van resolutie steunen. Maak u daar geen zorgen over. Maar ik vraag me af, beste collega's, waar de verontwaardiging blijft wanneer het gaat over bondgenoten. Dan is het blijkbaar veel moeilijker om zich daarover uit te spreken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de voorstellen van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk
– 1432 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk.

Vraagt er iemand het woord? *(Nee)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? (*Instemming*)

Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk.

De bespreking is geopend.

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, collega's, Vladimir Poetin weet absoluut van geen ophouden. De waanzin van zijn oorlog blijft hem volledig ontgaan. Toen hij een paar weken terug, op 21 september, de gedeeltelijke mobilisatie aankondigde, luidde hij een nieuw hoofdstuk van dit conflict in. Dat zijn eigen bevolking daarvoor massaal het land tracht te ontvluchten, lijkt hem volledig te ontgaan. Nochtans zien we de beelden aan de grens met Finland en meerdere andere landen, zoals Georgië en Armenië, waar duizenden Russen naartoe vluchten omdat ze hun eigen land willen ontvluchten en tegelijkertijd niet willen worden betrokken in deze waanzinnige oorlog. Samen met de gedeeltelijke mobilisatie besloot hij over te gaan tot schijnreferenda in de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk. De bevolking zou zich dan zagezegd op een democratische manier kunnen uitspreken over de aanhechting bij Rusland.

Collega's, niets is minder waar. Deze schijnreferenda schenden alle democratische regels. Veeleer dan een product van het zelfbeschikkingsrecht of een voorbeeld van democratie zijn ze er juist de aanfluiting van. Schijnreferenda georganiseerd in tijden van oorlog, zonder democratisch debat en met, naar goede gewoonte, stalinistische resultaten van meer dan 90 procent. Een bevolking die na gedwongen deportaties, maar ook een doelbewuste russificatie, met de revolver tegen het hoofd zou moeten beslissen. Poetin wil ons weer voor een voldongen feit plaatsen. Zijn recepten zijn beproefd. Al in 2014 lichtte hij een tipje van de sluier van zijn militaire doctrine toen hij op illegale wijze de Krim bezette en annexeerde.

Maar genoeg is genoeg. We moeten vandaag vermijden dat de geschiedenis zich herhaalt. Een sterk signaal is dan ook noodzakelijk dat we nooit deze illegale schijnreferenda aanvaarden, dat wij nooit deze illegale annexatie zullen aanvaarden. Daarom moet ook ons parlement dit voorstel van resolutie goedkeuren, zoals zovele andere democratische parlementen in de Europese Unie. Het is een oprecht signaal van steun aan Oekraïne, aan de bevolking, maar ook een signaal, een boodschap aan Poetin: Oekraïne is Oekraïne, en daar blijf je af.

Collega's, ten slotte, vandaag is er ook een nieuwe kans voor de extreme partijen om zich te herpakken: collega's aan extreemrechtse zijde die in het verleden tijdens door Rusland betaalde snoepreisjes voormalige illegale schijnreferenda legitimeerden, maar ook collega's van extreemlinks, die door hun communistische kameraadschap moeilijkheden blijven hebben met het complexloos

steunen van Oekraïne. Ook hen roep ik op om vandaag het juiste te doen.
(Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit)

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Voorzitter, we zien met de organisatie van deze valse referenda nu de volgende stap in de escalatie van die onrechtvaardige aanvalsoorlog van Poetin die aan de gang is in Oekraïne, valse referenda waarbij er geen maatschappelijk debat heeft plaatsgevonden, waarbij er intimidatie plaatsvindt van hen die toch komen stemmen. Poetin probeert daarmee te verantwoorden wat totaal niet te verantwoorden valt. We zien de resultaten van die valse referenda, met stalinistische scores van 87 procent in Cherson tot 99 procent in Donetsk. Ik zeg heel uitdrukkelijk 'stalinistische scores'. Die term wordt vaak gebruikt om te verwijzen naar dergelijke uitslagen, maar nog nooit ging die vergelijking met de oude Sovjetleider zo goed op. Collega D'Haese, herinner u: hij was verantwoordelijk voor een dictatuur, voor een moordend, totalitair bewind. Nooit ging die vergelijking zo sterk op als vandaag met Poetin.

Vandaar, collega's, dat wij vanuit de cd&v-fractie, met hopelijk alle partijen hier – en inderdaad, het is opnieuw een kans voor het Vlaams Belang en de PVDA –, ons volledig achter Oekraïne zetten, zoals wij al gedaan hebben vanaf het begin van het uitbreken van dit conflict. De meeste partijen hier zijn consequent geweest, dat we ons niet alleen achter Oekraïne zetten als land, maar ook achter de Oekraïense bevolking en hun rechtvaardige eis voor meer zelfbeschikking.
(Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit)

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Collega's, namens de liberale fractie zou ik u willen vragen om dit voorstel van resolutie volmondig en unaniem te ondersteunen.

De afgelopen weken is de oorlog in Oekraïne sterk geëvolueerd en in een volledig nieuwe fase terechtgekomen. Het succesvolle tegenoffensief dat het Oekraïense leger deze zomer is gestart in het oosten en het zuiden van het land heeft de Russische bezetter sterk in het defensief gedrongen. Niet alleen moeten de Russen in sneltempo terrein prijsgeven, hun hele oorlogsmachine stakt. Daardoor moet president Poetin zijn toevlucht zoeken in nieuwe strategische keuzes.

Ten eerste nam hij dus de beslissing om een gedeeltelijke mobilisatie af te kondigen, wat in de praktijk betekent dat heel wat onervaren en ongeoefende Russische jongelui eenvoudigweg de dood worden ingejaagd op het slagveld. Het resultaat is een massale vlucht van jonge mannen naar de buurlanden van Rusland. De oorlog komt voor de Russische bevolking op die manier zeer tastbaar dichtbij. En toch blijft het vandaag gissen naar de impact van deze mobilisatie op de macht van president Poetin zelf. Sommigen hopen dat hiermee zijn stoel zal wankelen, maar in een autoritaire staat zitten autoritaire leiders vaak steviger in het zadel dan de buitenwereld in feite zou wensen.

Een tweede beslissing – en deze is het voorwerp van dit voorstel van resolutie – is het illegaal annexeren van vier Oekraïense provincies, een verderzetting in feite na de annexatie van de Krim in 2014. Het proces ernaartoe was even voorspelbaar als in 2014: organiseer een schijnreferendum waarbij stalinistische cijfers voor aanhechting bij het zogenaamde moederland kunnen worden voorgelegd en creëer een fait accompli. Een fait accompli waarmee een rode lijn kan worden getrokken en tegelijk een overwinning kan worden voorgesteld. En dat dit ondertussen mijlenver van de initiële oorlogsdoeleinden staat, namelijk het totaal vernietigen van de onafhankelijke Oekraïense staat, is geen reden om ook deze annexatie niet als totaal onaanvaardbaar te beschouwen.

Collega's, zelfbeschikking is een nobel principe. Maar wat in de vier betrokken provincies gebeurt, kan bezwaarlijk als een keuze van zelfbeschikking worden omschreven. De getuigenissen van intimidatie en het schenden van elk normaal democratisch proces zijn hier duidelijk. Bovendien zijn grote groepen burgers reeds lange tijd op de vlucht voor het oorlogsgeweld en dat maakt van deze referenda een complete farce. We kunnen en mogen dit dan ook niet aanvaarden of erkennen, net zomin als de annexatie zelf, hoewel deze annexatie de oorlog in een veel gevaarlijker stadium brengt. Het wordt voor Poetin immers bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk, om deze gebieden op te geven. We mogen vanuit het Westen, maar evenmin vanuit andere landen ter wereld, geen enkele legitimiteit verschaffen aan deze illegale bezetting. Instemmen met deze annexatie staat gelijk aan het creëren van een precedent. 'What's next?'

We moeten steeds voorzichtig zijn met historische vergelijkingen. Deze lopen immers altijd wel ergens mank. Maar toen de Europese grootmachten op 30 september 1938 dachten de vrede te hebben afgekocht door nazi-Duitsland de annexatie van Sudetenland toe te staan ten opzichte van Tsjechoslowakije, kwamen ze amper een jaar later van een zeer kale reis terug. De Duitse honger was immers niet gestild. In maart 1939 werd Tsjechië een protectoraat en in september 1939 begon de oorlog in Polen, met zes jaar later meer dan 50 miljoen doden.

Ook al dreigt Poetin met de meest verschrikkelijke wapens, we mogen ons in geen geval laten chanteren. Ook al dreigen we de komende jaren, ook in Europa, voor moeilijke momenten te staan, zeker als blijkt dat Rusland ook meer hybride oorlogsvoering voorstaat, zoals de sabotage van aanvoerlijnen voor onze eigen energiebevoorrading, we mogen ons in geen enkel geval laten chanteren.

Het is alvast een sterk signaal dat de ambassadeurs van de Europese lidstaten vandaag al kunnen melden dat er een akkoord werd bereikt over het bijkomend sanctiepakket tegen Rusland. Laten we met dit Vlaams Parlement vandaag ook een sterk signaal de wereld in sturen, vandaar dit voorstel van resolutie met een duidelijke veroordeling van zowel de schijnreferenda als de annexatie zelf, dat wij als liberale fractie volmondig ondersteunen. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Rusland blijft met de invasie van Oost-Oekraïne keer op keer alle regels van het internationaal recht en de mensenrechten met de voeten treden. De getuigenissen en beelden die uit de bevrijde gebieden komen, vervullen ons allen met afschuw. Er zijn geen woorden voor. In een poging om zijn eigen gruweldaden te vergoelijken en voor zijn eigen volk de illusie op te houden, heeft Poetin in zeven haasten referenda uitgeroepen, schijnreferenda in Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk, referenda die in feite niets waard zijn en velen in nog grotere ellende storten.

Net als bij eerdere illegale annexaties wil Poetin de indruk wekken dat hij gesteund wordt door de lokale bevolking. We mogen deze strategie nooit legitimeren. Wat Rusland onder leiding van Poetin doet, kunnen we nooit aanvaarden en gaan we ook nooit aanvaarden. Zijn daden zijn een bedreiging voor onze Westerse waarden en democratie op het Europese continent, begrippen die hij, die dictator, helemaal niet snapt.

Met dit voorstel van resolutie gaan we in tegen deze onaanvaardbare oorlogspraktijken en annexaties. Want, laten we wel wezen, collega's, de geannexeerde gebieden behoren tot Oekraïne, gisteren, vandaag en zeker ook morgen. Ik wil iedereen, en zeker diegenen die zojuist gezegd hebben dat er nog zoveel plaatsen in de wereld zijn waar het ook fout gaat en dat we daar niet naar zouden kijken, dan ook oproepen om het hier voorliggende voorstel van resolutie

volmondig te steunen. Want we moeten zelfs niet beginnen met de Oekraïense slachtoffers op de site van het Vlaams Parlement te zetten, daarvoor zijn ze met veel te veel. Ik reken op de volledige steun van iedereen voor wat hier voorligt. Dank u wel. *(Applaus bij Vooruit, de meerderheid en Groen)*

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Dank u wel aan de mede-indieners en aan de initiatiefnemer. Dit is een belangrijk voorstel van resolutie, want het organiseren van schijnreferenda als bezetter van een gebied, terwijl de oorlog nog volop bezig is en terwijl heel veel mensen uit datzelfde gebied op de vlucht zijn, is een schertsvertoning eerste klas.

Ik had onlangs de kans om pastoor Kestutis te spreken, een priester in het Litouwse Kaunas. Tijdens ons gesprek was zijn belangrijkste boodschap aan ons, Vlamingen, om alstublieft niet toe te geven aan die Russische druk. De internationale energiecrisis doet ook de Litouwers pijn. Zij zullen volharden, maar zij vragen met aandrang om dat zeker ook hier te doen, in deze rijkere regio. Dit voorstel van resolutie past daar heel duidelijk in, want elke keer als er lijnen overschreden worden, moeten we krachtige signalen geven aan Rusland. Dat is belangrijk naar Rusland toe maar dat is evengoed belangrijk naar al die Oost-Europese landen en hun inwoners toe, want zij voelen zich uiteraard, nog veel meer dan wij, bedreigd. Zij hebben een andere geschiedenis, waardoor zij nog op een heel andere manier naar dit conflict kijken. Zij hopen heel hard dat wij volhouden. Daarom zal onze Groenfractie dit voorstel van resolutie dan ook volmondig steunen, want dit pikken we niet, dit erkennen we niet. *(Applaus bij Groen, de meerderheid en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Collega's, de annexatie van de provincies Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk is een flagrante schending van het internationale recht. Het is niet legitiem en eigenlijk kunnen we dat als misdadig beschouwen. De zogenaamde referenda die het Kremlin opzette in die gebieden zijn een schaamteloze schijnvertoning die de spot drijven met het recht op zelfbeschikking van de inwoners. We moeten Rusland duidelijk maken dat de territoriale integriteit van Oekraïne niet zomaar geschonden kan worden. We zullen dit voorstel van resolutie dan ook volmondig steunen.

Ik heb weliswaar een inhoudelijke opmerking bij dit voorstel van resolutie. Dit voorstel van resolutie roept de internationale gemeenschap en de Europese Commissie op om eenzelfde soort sanctieregime toe te passen voor de nieuwe bezette gebieden als de reeds bestaande sancties. Ik begrijp dat natuurlijk, maar de bedenking die ik mij maak, is dat die frontlijn natuurlijk drastisch blijft verschuiven. De Oekraïners – en dat is wellicht een goede zaak – blijven maar terrein winnen op de Russen. De grenzen verschuiven dus constant. Ik vroeg me dan toch af hoe een dergelijk sanctieregime juist uitgevoerd kan worden. Sommige gebieden die Rusland officieel claimt geannexeerd te hebben, zijn zelfs niet onder Russische controle, gelukkig voor de Oekraïners.

Zoals gezegd, zullen we dit voorstel van resolutie goedkeuren, maar de bedenking die ik daarnet formuleerde bleef toch even hangen. Ik wilde die meegeven aan de collega's.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Deze keer konden de indieners maar moeilijk wegsteken dat het voorstel van resolutie meer binnenlandse dan buitenlandse doelen moet bereiken. Maar wees gerust, beste collega's, we zullen het steunen.

De totaal illegale annexatie van de gebieden in Oekraïne door Rusland is uiteraard onaanvaardbaar. Dat is evident. Het is een flagrante schending van het internationaal recht en van de rechten van de mensen in die betrokken regio's. Het is een farce met verschrikkelijke gevolgen en, laat ons eerlijk zijn, een bespottelijke ceremonie in Moskou.

Ik heb twee opmerkingen. De eerste is dat ik iets mis, en dat is de oproep tot staakt-het-vuren en een einde aan het conflict. In eerdere resoluties die hier werden goedgekeurd werd er door alle partijen op aangedrongen om te streven naar een vreedzame oplossing via diplomatiek overleg. Dat is vandaag helemaal verdwenen. Dat is een evolutie die we jammer genoeg in heel Europa zien, terwijl we heel goed weten dat een conflict altijd eindigt via overleg. Ik vind het jammer dat die oproep tot staakt-het-vuren ontbreekt. De situatie vandaag is echt kritiek. De collega's hebben het al gezegd. Het is vandaag bijzonder gevaarlijk wat er aan het gebeuren is. Rusland zit helemaal vast. Oekraïne boekt enige vooruitgang, maar we weten ook dat zij niet snel volledig zullen winnen. De Europese diplomatieke dienst waarschuwt dan ook voor het meest waarschijnlijke scenario van een langdurige uitputtingsslag. Ik hoop echt dat niemand hier wil dat dat het resultaat zal zijn. Het grootste slachtoffer daarvan zal het Oekraïense volk zijn. Daarom vind ik het jammer dat de kwestie van het staakt-het-vuren en het diplomatiek overleg in het voorstel van resolutie niet aan bod komt.

Het tweede betreft de sancties zoals die voor de Krim. Ik denk dat dat geen goede maatregel is. Er zijn absoluut sancties nodig voor de verantwoordelijken van deze annexaties, maar de sancties voor de Krim gaan over een import- en exportverbod voor de betrokken gebieden. Ik weet niet of jullie dat hebben nagekeken. Nu, beste collega's, ik hoef jullie niet uit te leggen wie jullie gaan raken met import en export verbieden voor de vier gebieden die genoemd zijn. Dat zijn uiteraard de mensen die daar wonen en die slachtoffer zijn van de Russische agressie. Ze kregen eerst een Russisch leger over zich heen en zagen dan een illegale annexatie van hun gebieden gebeuren. Dus, hoe we die mensen gaan helpen door hun economie te wurgen, zie ik niet helemaal. Wij zijn voorstander van gerichte sancties tegen de verantwoordelijken zodat er ook effectief iets kan gebeuren, maar niet tegen de mensen die, jammer genoeg, moeten ondergaan wat er vandaag gestemd wordt.

Ten slotte, over de kameraadschap met Poetin, mijnheer Vanlouwe, stel ik voor dat u daarvoor eens langstaat bij uw coalitiepartner Open Vld. Er is in heel dit halfroond maar één partij waarvan er partijgenoten in de datsja van Poetin op bezoek zijn geweest, midden in de misdadige oorlog in Tsjetsjenië. U weet dat wel, die vóór Oekraïne en minstens even erg als de oorlog die we vandaag hebben, en waarbij Grozny volledig plat werd gebombardeerd. U weet heel goed dat net op dat moment Guy Verhofstadt koffie is gaan drinken in de datsja van Poetin. Dat was niet de PVDA. Wij hebben geen enkele affiniteit met zo'n kapitalistische oligarch, werkelijk geen enkele. Als u dus de kameraadschap met Poetin wilt gaan zoeken, dan moet u misschien even gaan kijken bij de collega's van Open Vld.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten – 1433 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Sarah Smeyers, Joke Schauvliege, Steven Coenegrachts, Alessia Claes, Vera Jans en Katja Verheyen tot wijziging van het decreet van 3 oktober 2022 tot beperking van de indexatie van de huurprijzen om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

92 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
81 leden hebben ja geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Redenen voor onthouding? (*Neen*)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika – 1362 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Staf Aerts, Maarten De Veuster, Orry Van de Wauwer, Annick Lambrecht en Emmily Talpe over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over acties tegen de hongersnood en de humanitaire crisis in de Hoorn van Afrika.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering, de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten
– 1431 (2022-2023) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Karl Vanlouwe, Conner Rousseau, Karin Brouwers, Gwendolyn Rutten en Jeremie Vaneeckhout over de Mahsa (Jina) Aminiprotesten.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal worden overgezonden aan de Vlaamse Regering, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de regering en het parlement van Iran.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk
– 1432 (2022-2023) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Annick Lambrecht en Staf Aerts over het openen van de politieke dialoog met de Europese Commissie over de niet-erkenning van schijnreferenda georganiseerd door de Russische Federatie in Oekraïne en de daaropvolgende annexatie van de bezette gebieden Cherson, Zaporizja, Donetsk en Loehansk.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Europese Commissie worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran – 1434 (2022-2023) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch en Chris Janssens over de protesten tegen het Iraanse regime naar aanleiding van de dood van Mahsa Amini en de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
17 leden hebben ja geantwoord;
79 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie niet aan.

MOTIE van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra – 1414 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout en Celia Groothedde tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Bedankt, voorzitter. Ik wil deze motie toch heel kort bij de collega's in het parlement toelichten. Want we hebben op 20 september een vrij interessante interpellatie gehoord van collega Anaf, waarin hij inging op de problematiek rond het medicatiebeheer in de woonzorgcentra.

Collega's, die problematiek van medicatiebeheer in de woonzorgcentra is al bekend sedert de start van de inspecties, en dat was in 2011. Met andere woorden, al elf jaar zijn er problemen met medicatiebeheer. De inspectieverslagen zijn nu openbaar. Uit de steekproef van de collega bleek dat er in de helft van de onderzochte verslagen ernstige tekortkomingen zijn in de manier waarop woonzorgcentra met medicatie omgaan.

Iedereen hier kent het voorval waarbij in februari een baby stierf in het kinderdagverblijf 't Sloeberhuisje in Mariakerke. Maar beste collega's, er loopt op dit moment een gerechtelijk onderzoek naar drie verdachte overlijdens en zes moordpogingen in woonzorgcentra. We zien ook het aantal woonzorgcentra die na een inspectieverslag onder verhoogd toezicht komen. Je komt niet zomaar onder verhoogd toezicht, dat wijst toch op kwaliteitsproblemen in de woonzorgcentra.

Ja, er is Zorginspectie die toeziet op de naleving van de erkenningsvoorwaarden en we hebben het agentschap Zorg en Gezondheid dat is belast met de opvolging van de inspectieverslagen. Ook kennen we de Woonzorglijn die de klachten van bewoners behandelt. En toch blijven we week na week tolereren dat er verdachte overlijdens zijn, dat er moordpogingen zijn, dat er doden vallen in onze woonzorgcentra.

In de kinderopvang is er opgetreden. Er is een audit gekomen, er kwam zelfs een onderzoekscommissie. En ouderen die in de woonzorgcentra verblijven zijn uiterst kwetsbaar. Het gaat over onze ouders, onze grootouders.

Ik vraag in deze motie aan de Vlaamse Regering om ook een audit te organiseren over de werking van de Woonzorglijn, Zorginspectie en het agentschap Zorg en Gezondheid, met het oog op een betere kwaliteit in de zorg en de handhaving.

Beste collega's, we hebben deze problematiek al herhaaldelijk besproken. Ik heb ook al openlijk in de commissie bijval gekregen voor een audit, onder andere van collega Saeys van Open Vld. Ik hoop echt dat alle partijen hier in het Vlaams Parlement deze motie mee goedkeuren en dat we eindelijk kunnen starten met een audit in de ouderenzorg.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Eerst en vooral wil ik mevrouw De Martelaer danken. Ik ben persoonlijk inderdaad ook van mening dat een audit een zeer interessant instrument kan zijn om in te zetten, maar met die kanttekening dat het wel-doordacht moet zijn en dat er moet worden bekeken of het eventueel over verschillende sectoren moet gebeuren en of het bijvoorbeeld al dan niet periodiek moet gebeuren. Die vragen moeten worden beantwoord. Het kan niet de bedoeling zijn om dat hier snel snel te doen. We mogen audits vooral niet gebruiken als sanctiemiddel ten aanzien van een sector, zeker niet nadat er bijvoorbeeld een incident of reeks van incidenten is gebeurd, maar vooral als preventief middel. Dat moet in overleg met de sector gebeuren. Het is niet de bedoeling om de sector aan de schandpaal te nagelen, maar eerder om te bekijken waar de processen beter kunnen.

Ik heb een vraag bij uw motie. U stelt een audit voor over de werking van de Woonzorglijn, Zorginspectie en het agentschap Zorg en Gezondheid. Maar wat moet ik mij daar specifiek bij voorstellen? En waarom precies neemt u de Woonzorglijn daar mee in op?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Mevrouw Saeys heeft al veel gezegd. We hebben inderdaad een interessante discussie gevoerd in de commissie Welzijn naar aanleiding van de interpellatie van collega Anaf en een aantal vragen om uitleg over het gerechtelijk onderzoek dat loopt naar moorden en moordpogingen in een woonzorgcentrum in Oostrozebeke. Het was duidelijk dat het woonzorgcentrum schromelijk in gebreke is gebleven bij het voldoen aan de meldplicht en het in kennis stellen van het agentschap van deze problematiek.

Ik vind dat echt verschrikkelijk want op die manier kan natuurlijk niet de nodige veiligheid worden gegarandeerd voor andere kwetsbare bewoners. Naar aanleiding van de discussie in de commissie is ook het thema over medicatie en medicatieveiligheid uitvoerig aan bod gekomen. De minister heeft ook een aantal maatregelen vooropgesteld. Een van die maatregelen is onder meer dat men op basis van inspecties meer gestructureerd conclusies zal trekken en dus ook zal ingrijpen in de sector en dus niet enkel inspectieverslagen op individueel niveau zal bekijken. Dat is heel belangrijk.

Mevrouw De Martelaer, we hebben in februari 2022 een uitvoerige resolutie goedgekeurd over handhaving en controle in de woonzorgcentra die ook over kwaliteit handelt. Daarin staan een aantal belangrijke punten. In de commissie heeft de minister ook aangehaald dat men zal bekijken op welke manier heel wat zaken die aan bod zijn gekomen tijdens de onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang en die ook zijn opgenomen in het verslag van de onderzoekscommissie, kunnen worden geïmplementeerd met betrekking tot het ouderenbeleid. Daar kan inderdaad veel uit worden geleerd. We moeten daar zeker werk van maken.

In uw motie vraagt u een audit die heel breed is gesteld en niet gefocust is op een bepaald deelbeleid. Die gaat helemaal over de werking van de Woonzorglijn, Zorginspectie en het agentschap Zorg en Gezondheid met het oog op een betere kwaliteit van zorg en handhaving. Dat is heel ruim en we bekijken beter thematisch hoe we een aantal zaken eventueel kunnen verbeteren. De minister heeft al een aantal stappen gezet. Ik stel voor dat we die verder gaan bespreken in de commissie. We hebben daar ook gesteld dat we dat in de toekomst blijven opvolgen. Daarom zullen we uw motie niet goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): We hebben een heel interessant maar ook confronterend debat gevoerd in de commissie over dat item. De verschillende indieners hebben daar inderdaad ook zaken aangehaald. Het is een gevoelige kwestie. Dat valt niet te ontkennen. Maar die kwestie wil nog niet zeggen dat alle woonzorgcentra over dezelfde kam moeten worden geschoren. Het gaat over 830 woonzorgcentra. Dat heeft de minister bij haar toelichting toen initieel gezegd. We vinden een aantal elementen in de motie zeker waardevol, maar we zullen ze toch niet steunen. Ik sluit me aan bij de twee vorige sprekers omdat de manier waarop de vraag nu wordt gesteld, niet tegemoetkomt aan de noden die moeten worden opgelost. We willen vooral eerst bekijken welke zaken uit de conclusies van de vorige onderzoeken zijn gekomen.

Ook de motie van het Vlaams Belang geeft enkele zaken weer die uiteraard vanzelfsprekend lijken, maar die al in gang zijn gezet. De minister heeft dat ook toegelicht in haar antwoord op de interpellaties op dat moment. Voor ons is een sectorrapportage interessant en belangrijk. De minister gaf al in de eerste plaats aan dat de verantwoordelijkheid ook mag en moet worden gezocht bij het management en het beleid van de woonzorgcentra om de kwaliteit en de veiligheid te garanderen. We willen ook de koepels daarin zeker niet vergeten want samen vormen ze de brug tussen het beleid en de werkvloer. We hebben graag dat de zaken daar worden opgevolgd, veranderd en tijdig gemeld. Dat hebben we ook in de commissie zo gesteld.

Het Vlaams Belang vraagt ook een masterplan. We zijn dat idee zeker genegen, maar zien het breder. Zoals het ook in het regeerakkoord is gesteld, willen we op termijn evolueren naar een resultaatsgebonden financiering en ook kijken naar het kwaliteitsdecreet dat in het verschiet ligt waarbij we het debat ten gronde zullen kunnen voeren. Daarom vinden we dat in deze motie nu niet aan de orde, maar wel in de debatten die gepland zijn.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter, het was inderdaad een heel confronterend debat. Het was niet echt een debat want iedereen zat zowat op dezelfde golflengte door de ernst van de feiten. Ik kan er zelfs aan toevoegen dat er vandaag opnieuw een ernstig incident geweest is in hetzelfde woonzorgcentrum. Ik denk dat we daar volgende week zeker gaan op terugkomen.

Wat de motie van Groen betreft, is een audit natuurlijk een belangrijk instrument maar, zoals de collega heeft gezegd, ook een instrument waarmee je direct alle woonzorgcentra bijna beschuldigt van slecht beheer, van slecht medicatiebeleid en dergelijke. Dus vind ik dat we eerst beter – we hebben trouwens de afspraak gemaakt in de commissie met het kabinet – om op geregelde tijdstippen dit dossier op te volgen. Wij hebben geprobeerd om in onze motie, mevrouw Geerinckx, enkele zaken toch meer gedetailleerd, meer in de diepte, te stellen. Ik weet niet waar u leest – ik heb dat in ieder geval niet gehoord van de minister – dat bepaalde zaken al in gang gezet zijn. Het verbaast me dus een beetje dat u dat zegt. De meeste zaken die onze motie staan, zijn er eigenlijk gekomen naar aanleiding van het debat en op basis van het antwoord van de minister. Dus ik denk dat u met een gerust geweten onze motie kunt goedkeuren. Bij de stemming van de motie van Groen, voorzitter, zullen wij ons onthouden.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Dank u wel, voorzitter. Na de toenemende werkdruk op het zorgpersoneel in de woonzorgcentra, zijn er nu ook toch heel wat gevallen van onveiligheid. Het is collega Hannes Anaf die in de commissie dit probleem onder de aandacht heeft gebracht en wij steunen de collega's van de Groenfractie in dit probleem. Het is volgens ons namelijk zo dat een grondige analyse ons kan tonen waar de problemen zitten en dan kunnen we de meerderheid aan woonzorgcentra waar er geen problemen zijn of die het wel goed doen, met rust laten en dus inzetten op diegene waar er problemen zijn. Wij steunen volmondig de motie van de Groenfractie.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik wil maar eventjes ten aanzien van collega Rousseau zeggen dat in de motie van Groen gevraagd wordt om een audit te doen van het agentschap, niet van de verschillende woonzorgcentra. Dat is toch wel een elementair verschil. Ik wilde u daar maar eventjes op wijzen en verder verwijst ik inderdaad naar wat collega Sintobin gezegd heeft. Wij hebben inderdaad in de commissie beslist tot voortgangsrapportages met betrekking tot de problematiek. Ik denk dat die ook wel heel belangrijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde heel graag toch even repliceren. Er is één baby gestorven en er zijn onmiddellijk allerlei zaken in gang gezet. Niet alle kinderdagverblijven zijn onderzocht, men is gaan kijken naar hoe het kon dat zulke zaken konden gebeuren. Ik denk dat we, sinds ik vanaf 2019 opnieuw in het Vlaams Parlement zit, al zo'n dikke map hebben van alle krantenartikelen met feiten die mislopen in de woonzorgcentra. En steeds blijven wij toekijken en sluiten we onze ogen omdat het over ouderen gaat. Ouderen van wie we het normaal vinden dat ze overlijden, maar het moesten maar eens uw eigen ouders en grootouders zijn met wie allerlei zaken misgaan. Wat gaat u dan zeggen? Ik vind het zo erg dat we vandaag in het Vlaams Parlement niet zeggen dat we een audit doen om te kijken welke systemen hierachter kunnen worden verbeterd zodat wij deze legislatuur eindelijk eens kunnen eindigen met woonzorgcentra waar alle ouderen goed en kwalitatief verzorgd worden en dat het stopt met allerlei voorvallen die we elke week in de krant moeten lezen. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

94 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
54 leden hebben neen geantwoord;
17 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse, Suzy Wouters en Chris Janssens tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra – 1415 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie van Stefaan Sintobin, Immanuel De Reuse, Suzy Wouters en Chris Janssens tot besluit van de op 20 september 2022 in commissie gehouden interpellatie door Hannes Anaf aan minister Hilde Crevits over de medicatieveiligheid in woonzorgcentra.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

94 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
17 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

ROUWHULDE voor de heer Frans Baert, gewezen lid van de Vlaamse Raad

De voorzitter: Dames en heren, op 15 juli 2022 overleed op 96-jarige leeftijd de heer Frans Baert. Als volksvertegenwoordiger voor het kiesarrondissement Gent-Eeklo was hij tevens lid van onze assemblee van 1971 tot 1987. Hij behoorde tot de VU-fractie.

Namens u allen betuig ik mijn oprechte deelneming aan de familie en nabestaanden.

Mag ik u vragen ter nagedachtenis van de heer Frans Baert enkele ogenblikken van stilte in acht te willen nemen?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 12 oktober 2022 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 18.36 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeyns, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Koen Van den Heuvel: ambtsverplichtingen;

Arnout Coel, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Hannelore Goeman, Karolien Grosemans, Kathleen Kerkels, Jan Laeremans, Gwendolyn Rutten, Kristof Slagmulder, Annabel Tavernier, Loes Vandromme, Hilâl Yalçın: door het Vlaams Parlement toegestane zending;

Joris Nachtergaele: familieverplichtingen;

Bart Claes: geboorteverlof;

Imade Annouri, Adeline Blancquaert, Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi, Ilse Malfroot, An Moerenhout, Maurits Vande Reyde, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Bart De Wever, Bruno Tobback

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els

Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Maxim Veys, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Roosmarijn Beckers, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Jeremie Vaneckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Freya Van den Bossche, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte,

Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne

Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Stijn Bex, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Andries

Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Inez De Coninck, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhoeve, Steven Vandeput, Jeremie Vaneckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez